LATVIA
Latvian Newspaper
Nr. 38 (482), Mai 19, 1951
Publisher: Jānis Niedrā, Augustdorf b. Detmold, Lager, Germany, Phone Augustdorf 02.
Editorial and Business Office: Grafenaschau, Obb., Regierungslager, Germany.
USA Office: 102-15, 85th Drive, Richmond Hill 18, N. Y., Phone VI 9-7778. Subscription rates USA: $ 2.— or 1.50 monthly.
Printer: Weilheimer Druckerei, G.m.b.H., Weilheim/Obb., Germany.
Publ. twice weekly. Circul. 11.000.
Sponsor — IRO.

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 38 (482)
Sestdien, 1951. g. 19. maijā
Iznāk trešdienās un sestdienās. Izdevējs: Latviešu Centrālā Komiteja. Galvenais redaktors: Maksis Cullītis, galv. red. vietn V Lesiņš. Redaktori: G. Grīnbergs, P. Klāns, E. Miesnieks, L. Svarcs. Apgāda saimniecības vadītājs P. Baložis. Apgāda un redakcijas adrese: (13b) Grafenaschau, Obb., Lager. ASV redakc. vad.: A. Klāvsons, 319 N, 22nd Ave W, Duluth. Minn., USA. Austrālijas redakc vad.: A. Šmits, 18, Linden Avenue, Wendouree, Ballarat, Vic Australia.

ASV vīzu izsniegšana atkal atjaunota

Frankfurte (šd). — Savienoto valstu DP komisijas pārstāvis amerikāņu armijas laikraksta Stars un Stripes līdzstrādniekam paskaidrojis, ka jautājums par turpmākajām speciālajām drošības pārbaudēm vienai iecelotāju grupai tagad pietiekami noskaidrots kā Frankfurtē, tā Vašingtonā un arī turpmāk nodrošināta normāla DP izceļotāju plūsma uz ASV. Pārbaužu procedūra pārveidota un saskaņota tā, lai līdz minimam samazinātu kavēšanos, tai pašā laikā ievērojot arī visas drošības prasības.

Šī nokārtojuma rezultātā, kā mums ziņo no Minchenes un Ludvigsburgas emigrācijas centra, vīzu izsniegšana pēc dažu dienu pārtraukuma atkal atjaunota. Pēkšņais aizliegums izsniegt vīzas visām personām, kas cēlušās no zemēm aiz dzelzs priekškara, draudēja uz laiku pilnīgi apturēt arī Austrumeiropas DP un bēgļu izceļošanas procesu. Tāpat šis aizliegums skāra amerikāņu karavīru sievas — sveštautietes, kārtējos vācu kvotes emigrantus, veikalnieku braucienus uc. Arī Ventorfā vīzu izsniegšanu atjaunoja jau 11. maijā. Kā vieni no pirmiem vīzas bez sarežģījumiem saņēma vairāki mūsu bij. karavīri.

Sagaidāma sabiedroto palīdzība Indoķīnā

RIETUMVALSTU ARMIJU UN FLOTES KOMANDIERI APSPRIEŽAS SINGAPURĀ

Londona (oe). — Otrdien Singapurā sākās angļu, franču un amerikāņu Austrumāzijā novietoto armiju un jūras spēku komandieru konference, kurā, pēc labi informētu Londonas aprindu ziņām, pārrunāja ne vien Pacifika un Dienvidaustrumāzijas drošības jautājumus, bet arī Korejas konflikta izplešanās iespējas. Šai sakarībā apspriedes dalībnieki apmainījās ar informāciju par labi sagatavotām starptautiskām komūnistu armijām Mandžurijā, kas katrā laikā gatavas sākt ofensīvu.

Lielu uzmanību konferencei veltī franču prese, jo, pēc Parīzes laikrakstu informācijas, viens no svarīgākiem darba kārtības punktiem bijis Indoķīnas aizsardzības jautājums. Ģenerālis Delatrs Detasinī jau kopš vairākiem mēnešiem atkārtoti prasījis pastiprinātu amerikāņu palīdzību, kas nedrīkstētu ierobežoties tikai ar kara materiālu piegādi vien. Arī konferencē franču ģenerāļi aizstāvēja viedokli, ka karš Indoķīnā nav franču iekšējā lieta vien, bet ka tur, tāpat kā Korejā, nepieciešama stiprāko UN naciju tiešā palīdzība. Pēc franču preses ziņām, konferences dalībnieki atzinuši Francijas viedokli par pareizu, un tādēļ esot sagaidāms, ka tuvākā nākotnē nesīs pagriezienu Indoķīnas kara laukos.

GAUSAIS EMIGRĀCIJAS PROCESS ATŅEM TICĪBU

kā bēgļiem tā galvojumu devējiem

ASV UN KANADĀ IZVIETOTI 92 LATVIEŠU LUTERĀŅU MĀCĪTĀJI

Ņujorka (nlc). — Luterāņu izvietošanas dienests (Lutheran Resettlement Service — LRS) līdz šim izvietojis Sav. valstīs pavisam 25.468 bij. DP. Aprīlī gan ieradušies tikai 288 bēgļi, kas ieceļojuši ar luterāņu organizāciju palīdzību. Izceļošanas procesa lēnā gaita Eiropā sagādā LRS daudz rūpju, jo, pirmkārt, tas rada neapmierinātību un pagurumu galvojumu devējos, kas veltīgi nezināšanā gaida savus galvojumu ņēmējus, un pašam LRS jāuztur lieki štati. Martā un aprīlī izvietošanas dienests tomēr samazinājis darbinieku štatus par 25 proc. Izceļošanas procesa novilcināšanās atrodas pilnīgi ārpus LRS un LWF kontroles. LRS pārraudzības komiteja savā sanāksmē Ņujorkā nolēma atbalstīt DP ieceļošanas likuma termiņa pagarināšanu pēc 30. jūnija.

Gandrīz jau pabeigta pag. vasarā sāktā programma grūti izvietojamo bēgļu individuālai izceļošanai. Bija savāktas ziņas pavisam par 1892 šādām ģimenēm, no kurām 1255 sagādāti galvojumi. 381 gadījumā kandidāti paši atteikušies vēl pirms galvojumu sagādes, jo vai nu nolēmuši palikt Eiropā, vai arī raduši iespējas izceļot uz citām zemēm. Dati par 12 grūti izvietojamām ģimenēm nosūtīti uz Kanadu, kur tām varētu rasties labākas izvietošanās iespējas. Patlaban arvien vairāk pieaug to grūti izvietojamo DP skaits, kas atsauc savu kandidātūru pēc tam, kad tiem galvojumi jau sagādāti. Tādu gadījumu skaits patlaban sasniedz jau 14 proc., un tas varētu pieaugt līdz 30 proc. Iemesls šādai parādībai, šķiet, ir tas, ka ļoti gausā izceļošanas procesa dēļ kandidāti zaudē ticību programmas sekmīgumam un atmet cerības.

Baznīcas organizāciju otrs uzdevums ir palīdzēt jau ieceļojušiem bēgļiem iekļauties ASV dzīvē un baznīcā. Lai iebraucējus tuvinātu baznīcai, vispirms tos cenšas iesaistīt pastāvošajās draudzēs viņu jaunajā dzīves vietā. Kur vienas tautības ieceļotāju skaits pietiekami liels, sekmēta arī dievkalpojumu organizēšana nacionālās valodās. Tāpat ieceļotājiem atsāta iespēja veidot pašiem savas draudzes, bet to veicina tikai tajos gadījumos, kur iece-

(Turpinājums 8. lpp.)

IRO jāaizstāj ar jaunu organizāciju

Vašingtona (le). — IRO ģenerāldirektors Donalds Kingslejs pirmdien sarunā ar prezidentu Trumenu izteica domas, ka ar nākamā gada sākumu, kad paredzēts izbeigt IRO darbību, tās vietā jāstājas kādai citai organizācijai, kas pārņemtu līdzšinējās bēgļu aprūpes organizācijas pienākumus. Kingslejs pamatoja savu prasību ar to, ka joprojām nemitīgi ieplūstot bēgļu straumes no austrumiem, kam nepieciešama aprūpe. No 1,5 milj. DP, kas reģistrēti kopš 1947. g. jūlija IRO pilnīgā aprūpē atrodas vēl 231.000, bet 236.000 bauda tikai tās tiesisko un politisko aizsardzību.

Sabiedrotie sagatavoti komūnistu gaisa uzbrukumu atvairei

Tokio (le). — Daudzas zīmes Korejas cīņu laukā liecina, ka tuvojas brīdis, kad padomju aviācija sāks savus ilgi gaidītos masu uzlidojumus UN līnijām. Augstie sabiedroto virsnieki pārliecināti, ka komūnisti savas pavasara ofensīvas pirmajā posmā pēdējo reiz mēģināja iegūt lielākus operātīvus panākumus bez aviācijas atbalsta. Tā kā cerētie panākumi izpalika, tad arī padomju stratēģiem vairs neatliekot nekas cits, kā raidīt cīņās lielākus aviācijas spēkus.

Pirmo reizi kopš Korejas kara sākuma sabiedroto līniju aizmugurē ierīkotas pretgaisa aizsardzības sirēnas un visas svarīgākās celtnes nomaskētas pret uzbrukumiem no gaisa. Sabiedroto štābi un komandpunkti steidzīgi pārvietoti bumbu drošās vietās. Viss sagatavots plaša vēriena komūnistu gaisa uzbrukumu atvairei.

Problēma ārpus prāta robežām

Viens no ASV ārlietu ministra Ečesona padomniekiem — Dīns Ruskis nesen atklājis jaunu patiesību, — proti: starptautiskajā politikā ir iespējamas problēmas, kuru aptveršana atrodas ārpus cilvēka prāta robežām.

To pašu daudz vienkāršāk un sirsnīgāk gan sen jau ir arī pateicis mīrušais un tādēļ aizmirstais zviedru valstsvīrs Oksenstjerns, — dēls, kaut tu zinātu, ar cik maz prāta pasaule tiek pārvaldīta!... Tagad, kad amerikāņu valstsvīrus un kara vadoņus pratina par Tālo austrumu politiku, mazajam cilvēkam, kas par to brīnumos atplētis muti, der atcerēties dažus sīkumus un vārdus no pagājības.

Ruzvelts un Co. Jaltā piešķīra Stalinam jaunas zemes un pilnvaras ne tikai Eiropā, bet arī Tālajos austrumos. Stalins bija pierādījis uzticību un atzinis piektās lielās un dzeltenās galvu — Čangkaišeku. Veltī brīdināja Bullits un Amerikas—Padomju savienības lietu eksperts Džordžs Kenāns. Toreizējais ārlietu ministra biedrs Velless drošināja: kopš Jaltas ir pagājis gads un Stalins vēl nav nevienu norunu lauzis. Tētiņam nebija vēl arī atombumbas, nebija arī nevienas pēckara piecgades. Mandžurijā gan bija Maotsetungs, taču Mao bija brangi sitis japāņus. Nu atlika tikai pēc visām demokratiskām tradicijām savienot Mao ar Čangu un — likop!

Šī svarīgā misija tika uzticēta ģen. Maršalam. Čangkaišekam piederēja visa Dienvid- un Vidusķīna, amerikāņu armijas desanti atradās ostās. Īsā laikā tika saņemta palīdzība — ap 600 milj. dol. Veikalam vajadzēja zelti Mao atradās tālu ziemeļos aiz Jangtse upes un vienīgais viņa ieguvums bija apbruņojums, ko pats bija atņēmis japāņu Kvantungas armijas 30 divizijām. Taču Mao un Čangs nelīpa vis kopā un drīz vien toreizējais lietvedis Džordžs Ečesons (nejaukt ar Dīnu Ečesonu, kura inspirācijas lomu pašreiz mēģina noskaidroti) sniedza Vašingtonai ziņojumu: Čangkaišeks ir nepiekāpīgs. Komūnistu ietekme liela un draud pilsoņu karši Tam klāt pievienots „ģeniāls" secinājums: lietas nedrīkst nokavēt un tādēļ ir vēlama mūsu sadarbība ar Ķīnas komūnistiem. Pekingā sastādīja jauktu štābu ar amerikāņu vidutājību un tā atsevišķās nodaļas komandēja visās sadursmju vietās. Ciņas tomēr gāja plašumā. Maršals nespēja pielabināties Maotsetungam, bet antipatijas starp viņu un Čangkaišeku auga augumā. 1946. g. rudenī Mao savā territorijā izsludināja ģenerālmobilizāciju. Sašutis par neveiksmi, Maršals atstāja Ķīnu, lai uzņemtos ārlietu ministra pienākumus. Viņa vietā nāca ģen. Vedmeijers un pēc apstākļu pārbaudīšanas iesniedza Vašingtonai sīku pārskatu līdz ar šādiem svarīgākiem punktiem:

1) Par spīti lielajiem upuriem, kara mērķi Tālajos austrumos nav sasniegti. Šeit pastāv vara, kas mieru apdraud vairāk par japāņu militāristiem.

2) Ķīniešu vairākums nav komūnisti.

3) Tautai ir nepieciešams nodrošināts eksistences minims.

4) Praktiski ir tikai viena iespēja tūlit stāties pretī komūnisma virskundzībai Āzijā un tā ir tā pati korruptīvās Čangkaišeka valdības baze.

5) Nekavējoties stipru militāru un saimniecisku palīdzību, mazākais turpmākiem pieciem gadiem.

Šo ziņojumu ārlietu ministrs Maršals ieslēdza savā rakstāmgaldā un turpināja Čangkaišeka nosodīšanu.

1948. g. Maršals galīgi uzdeva Ķīnu. Vedmeijeru pārkomandēja kādā mazsvarīgā postenī Amerikas rietumu piekrastē. Politiķu acis raudzījās uz Eiropu, jo „lāga zēns", ir acis nemirkšķinot, bija norijis Čechoslovakiju un bloķēja Berlīni. Tai pat laikā Tālo austrumu „lietpratēji" Ovens Latimors atrada jaunās orientācijas formulu: Maotsetungs tikai izvedīs agrāro reformu un iznīdēs korrupciju. Taisni kā kā ar Stalina mutīti Kad 1949. g. Čangkaišeka dzīves biedre izdarīja savu pēdējo drāmatisko vizīti Sav. valstīs, Eiropa svinēja „lielas uzvaras" — Maršala plānu un Berlīnes blokādes atcelšanu. Bet vecais Jaltas zēns, klusām ūsās smaidīdams, norūca: pīčevo — labs, kas makā!... Un rezultāts: 1951. g. ASV St. Luisā firma Protecto Bible Co. izdevusi amerikāņu karavīru vajadzībām Korejā — Sirds aizsargāšanas bībeli. Bībeles vāki esot no ložu droša tērauda. Reklamācija saka: laujiet, lai Dievs kopā ar varoņiem iet kaujā... Cena: 3 dolari gabalā! Komentāri lieki!

V. Pelēcis

Komūnistu agresijas draudi Āzijā lielāki nekā Eiropā,

atzīst arī ģenerālis Maršals

Vašingtona (al). — Iebrukums Berlinē vai kādā citā Rietumeiropas valstī nozīmētu kara sākšanos, paskaidroja ASV aizsardzības ministrs Maršals senāta komisijās, kas noskaidro amerikāņu Tālo austrumu politiku. Maršals uzsvēra, ka Sav. valstis un tās sabiedrotie izšķīrušies par to, ka nekāda veida agresijas pasākums Rietumeiropā nepaliks nesodīts

Aplūkojot pasaules stratēģisko stāvokli, aizsardzības ministrs izteicās, ka pašreizējā vēl divi līdz trīs gadi, kamēr ASV un tās sabiedrotie būs izveidojuši pietiekamus aizsardzības spēkus. Bet tomēr rietumu stiprumu nedrīkst novērtēt par zemu: „Mēs esam stiprāki, nekā sabiedrība to varētu domāt," teica Maršals. „Sav. valstis, piemēram, sākot ar jūniju, būs spējīgas sūtīt uz Koreju katru mēnesi pa vienai jaunai divīzijai, kas nomainītu tur novietotās vecās divīzijas Tas nozīmē, ka pēc jūnija katru mēnesi mums atbrīvosies no Korejas frontes viena kaujās rūdīta divīzija, kuru varēsim likt lietā citur. Rūdītu karavīru atgriešanās dzimtenē labvēlīgi ietekmē ASV bruņoto spēku apmācību un mobilizācijas programmu. Patlaban Korejā cīnās 350.000 vīru, ieskaitot lidotāju un flotes vienības."

Pēc Maršala domām, par spīti komūnistu armiju pastiprināšanai Eiropā, sevišķi satelītvalstīs, padomju agresijas draudi Austrumāzijā esot daudz lielāki nekā Eiropā. Viņš savu apgalvojumu pamatoja ar to, ka gadījumā, ja Ķīnas komūnisti manīs, ka Kremlis tos atstājis vienus, Pad. savienībai draud šķelšanās ar Pekingu. Tādēļ Maskava pastiprinājusi savas karaspēka vienības Sachalīnas salā un tādēļ Maršals darījis visu, lai pasteidzinātu divu amerikāņu nacionālās gvardes divīziju novietošanu Hokaidu salās, kas pieder japāņiem un atrodas iepretī Sachalīnai.

Pēc vēl neapstiprinātām ziņām, Maršals, atbildot uz kāda senātora jautājumu, izteicies, ka, neraugoties uz pastiprinātu militāro operāciju turpināšanos Korejā, pastāvot cerības uz konflikta miermīlīgu izbeigšanu. Maršals teicis burtiski: „Vai tas būs militārs triumfs vai nē — nezinu kā to apzīmēs pretinieks — bet katrā ziņā tā būs mūsu bruņoto spēku pārākuma demonstrācija sevišķi, ja salīdzinām karavīru skaita attieksmes. Es esmu pilnīgi pārliecināts, ka ar to nebūs saistīta ne bīstama attīstība Formozā, ne arī Pekingas valdības uzņemšana UN." Šie aizsardzības ministra vārdi nebija atrodami oficiālajā sēžu ziņojumā, bet tie kļuva zināmi tikai pēc tam.

Aizsardzības ministrs Maršals par ļoti „nelaimīgu" atzinis apstākli, ka ģen. Mekarturs pēc otrā pasaules kara ne reizes nebija apmeklējis ASV, kaut gan saņēmis piecus aicinājumus, to vidū vienu no prezidenta Trumena un vienu no Maršala. Maršals pats rakstījis Mekarturam jau 1945. g. septembrī, bet Trumens 1946. g. vasarā. Pārējos aicinājumus Mekarturam sūtīja dažādas kongresa komisijas 1948. un 1949. g., bet visas piecas reizes Mekarturs aizbildinājies ar svarīgo situāciju Tālos austrumos.

Mekartura līdzstrādnieks ģenerālmajors Vaitnijs preses pārstāvjiem Ņujorkā paskaidroja, ka sabiedriskās domas ietekmē valdības Korejas politika kļūstot arvien reālāka. Arī pats Mekarturs izteicis gandarījumu par to, ka aizsardzības ministrs Maršals kļuvis iepriecinoši nepiekāpīgs Formozas jautājumā, kā arī jautājumā par komūnistiskās Ķīnas uzņemšanā UN.

Otrdien senāta komisijas noklausījās ASV apvienotā ģenerālštāba priekšnieka ģen. Bredlija paskaidrojumus. Pēc viņa domām, sekošana ģenerāļa Mekartura padomam noteikti būtu palielinājusi pasaules kara draudus. Sav. valstis bez noteikta pamata nedrīkstot ielaisties šādā riskā, uzsvēra Bredlijs.

Musadeks „dzīvos, ēdīs un gulēs" parlamentā, kamēr būs pabeigta naftas rūpniecības nacionālizācija

Teherana (la). — Vētrainā sēdē Irānas parlaments izraudzīja piecus pārstāvjus direktorijā, kas pārraudzīs naftas rūpniecības nacionālizāciju. Pag. nedēļā savus piecus pārstāvjus jau bija izraudzījis senāts. Tā kā vienpadsmito direktorijas locekli iecēlis arī ministru prezidents Musadeks, tad nacionālizācijai no iekšpolitiskā viedokļa vairs nekādu šķēršļu nav. Spriežot pēc direktorijas locekļu personālā sastāva, Anglijai zudušas izredzes panākt kompromisu.

Pirms izšķirīgajām debatēm parlamentā ministru prezidents Musadeks satraukts deklarēja, ka viņš tik ilgi „dzīvos, ēdīs un gulēs" parlamentā, kamēr nacionālizācija būs kļuvusi īstenība, jo Fadajanas sekte, kas atbildīga par pēdējā laika atentātiem, piedraudējusi arī viņam. Pēc satraukuma pilnās runas ministru prezidents zaudēja samaņu, bet drīz atkal atguvās. Kā ziņo Teheranas prese, viņš jau arī iekārtojies uz dzīvi parlamenta ēkā un licis ievērojami pastiprināt sardzes. Parlamenta locekļi pārliecināti, ka Musadeka drāmatiskai rīcībai esot tikai viens nolūks — panākt naftas rūpniecības nacionālizāciju. Un tomēr trešdien, tikai pateicoties policijas sardžu modrībai, Musadeku pēdējā brīdī izglāba no liktenīgās lodes. Pēc ilgākas apšaudīšanās, policija pieveica Fadajanas sektes fanātiķi Abolkasemu Rafisi, kas atklāti pateica, ka viņš gribējis nogalināt ministru prezidentu.

ASV vēstnieks Teheranā savas valdības vārdā ieteicis ministru prezidentam nepārsteigties ar nacionālizāciju. Politiskie novērotāji Teheranā no tā secina, ka Lielbritānija un Sav. valstis vienojušās par kopīgu politiku Irānā.

Arī Anglijas vēstnieks Teheranā saņēmis savas valdības jaunas instrukcijas, par kurām viņam jāinformē ministru prezidents, kas nocietinājies parlamenta ēkā. Īsi pirms Vasarsvētkiem trauksmes stāvoklī atradās 16. angļu izplētņu lēcēju brigāde, kas stacionēta Londonā. Starta gatavībā bija arī transporta lidmašīnas. Šo karaspēka daļu dēvē par angļu armijas „ugunsdzēsēju brigādi", jo to mēdz ātri un pēkšņi pārsviest uz apdraudētu vietu. Arī kāds angļu kreiseris kopš nedēļas noenkurojies pie Bareina salām Persijas līcī.

Ģen. Maršals jūties kā Maskavas aģents

Vašingtona (md).— Amerikāņu aizsardzības ministrs Maršals izteicies, ka viņš jūties kā komūnistu aģents, kad viņam Mekartura lietas izmeklēšanas gaitā bijis jāatklāj tik daudz militāru noslēpumu. Maršals to paskaidroja, atbildot uz senāta izmeklēšanas komitejas priekšsēža Rasela piezīmi, ka Maršals tikpat kā visus savus izteikumus klasificējis par slepeniem. No Maršala liecības pirms tās publicēšanas cenzori svītroja veselas 7 lappuses, pāri par 1500 vārdu. Maršals savu liecību papildināja un pamatoja ar krietnu kaudzi „superslepenu" dokumentu. Pēc senātora Elendera izteicieniem, šie dokumenti saturējuši tik daudz „dinamīta", ka senātoram bijusi vēlēšanās „aizspiest aci".

Svarīgākais īsumā

✯ **Pavasara ofensīvas otro posmu komūnisti ievadīja ceturtdien Korejas frontes austrumu sektorā. Jau pirmajos triecienos ienaidnieks guva ievērojamus teritoriālus panākumus, kautgan sabiedroto artilerija sagādāja uzbrūkošām masām lielus zaudējumus.**

Sākoties jaunajam lieluzbrukumam, Dienvidkorejas iedzīvotāji dodas atkal bēgļu gaitās. Sevišķi lielas bēgļu kolonnas vērojamas ziemeļos un ziemeļaustrumos no Seulas.

✯ **Viesulvētra Pakistanā prasījusi 210 cilvēku dzīvības. 1000 personas ievainotas, no tām 400 smagi. Aculieciniekī stāsta, ka vētra bijusi nepieredzēti stipra. Tā parāvusi pat vēršus gaisā un izmetusi zivis no dīķiem sauszemē. Pa gaisu lidojuši veseli skārda jumti, baļķi, koki ar visām saknēm.**

✯ **ASV izšķīrušās par Turcijas un Grieķijas uzņemšanu Atlantika pakta signatārvalstu saimē un stājušās šai sakarībā kontaktā ar Lielbritānijas un Francijas valdību, ziņo Vašingtonas ārlietu ministrija. Uzņemšana jāapstiprina visām pakta valstīm.**

✯ **Londonā ceturtdien sākās plaša apspriede par Rietumeiropas apbruņošanu. Tajā piedalās 95 diplomāti, kā arī saimniecības un militārie lietpratēji.**

✯ **Spēcīga zemestrīce trešdienas naktī piemeklējusi Ziemeļ- un Vidusitaliju. Vairākās pilsētās bojātas ēkas. Par cilvēkupuriem ziņu nav. Milānā laudis panikā atstājuši mājas un nodzīvojuši visu nakti zem klajām debesīm.**

Nodibināta Eiropas bēgļu pārvalde

Strasburga (Ie). — Eiropas padomes padomdevēju sapulce Strasburgā ar 73 pret 1 balsi nolēma dibināt Eiropas bēgļu pārvaldi. Angļu strādnieku partijas pārstāvis aizbildināja savu vienīgo pretbalsi ar to, ka bēgļu jautājums esot pasaules mēroga problēma.

Par bēgļu pārvaldes detaļām spriedīs speciāla komisija, kurā būs pārstāvētas 15 Eiropas padomes nācijas. Komisija pētīs arī iespējas kā iesaistīt bēgļus amerikāņu speciālajā programmā par saimnieciski atpalikušo Eiropas zemju atbalstīšanu. Padomdevēju sapulce atzina par nepieciešamu izstrādāt kopīgu Eiropas mēroga programmu, bēgļu un bezdarbnieku arodapmācībai. Tāpat Eiropas mērogā jāiekārto sabiedriski darbi palīdzot novērst sāpīgo bezdarba problēmu. Lai dotu bēgļiem, kas nevēlas izceļot no Eiropas cilvēcisku pajumti, Eiropas nācijām jāizstrādā kopīga dzīvokļu izbūves programma. No padomdevēju sapulces atzinumiem sevišķi vāciešus iepriecināja tas, ka beidzot arī vācu bēgli atzīti par pilntiesīgiem bēgļiem un pielīdzināti pārvietotām personām. Līdz šim vācu bēgļu problēma bija pašas Vācijas iekšējā lieta, bet tagad tā izcelta starptautiskajā plāksnē.

No Eiropas padomes padomdevēju sapulces vispārējiem atzinumiem vēl jāmin tas, ka rudens sesijā nolemts pieaicināt arī ASV kongresa locekļus. Polam Anrī Spākam uzdots stāties kontaktā ar abu amerikāņu kongresa namu vadību un noorganizēt „kopīgas diskusijas, kopīgu briesmu un uzdevumu noskaidrošanai".

Desmit dienu ilgo sesiju nobeidza ar rezolūciju 15 valstu ministru padomei. Tajā prasīta sapulces pilnvaru paplašināšana un Eiropas padomes pārvēršana par īstu Eiropas ūniju. Šo nobeiguma rezolūciju pieņēma ar 64 balsīm pret 2 angļu strādnieku partijas delegātu balsīm, 5 atturoties. Nākamā padomdevēju sapulces sesija sanāks oktobrī.

Aizdevumi DP bankai pieprasāmi nekavējoties

IZCEĻOŠANAS IESPĒJAS ARĪ UZ KANADU, VENECUĒLU, JAUNZĒLANDI, BEĻĢIJU UN ŠVEICI — AUSTRĀLIJA ATJAUNOJUSI MASU EMIGRĀCIJU

IRO preses konference Minchenē

Uzskaitot emigrācijas iespējas, IRO emigrācijas nodaļas vadītājs Tomass norādīja uz Kanadu, kas turpmākos mēnešos var uzņemt 60.000 DP. Tikai paši DP, acīmredzot, vairoties no piedāvātā darba farmās, mežos, uz dzelzceļiem utt. Ostās gaidot vairāki kuģi, bet neesot braucēju, kāpēc izbraukšanas termiņš vienmēr jāatliek. Katra tāda atlikta diena maksā IRO 1500 dolaru (!).

Grūtības rada arī apm. 1200 DP, kuŗus izsaukuši piederīgie, bet kas nav paziņojuši savas adreses, resp. to maiņu, kāpēc IRO tos nevar atrast.

Austrālijas valdība maijā atjaunojusi pārtraukto masu emigrāciju, tāpat vēl arvien var izceļot uz Venecuēlu, kurp dodas tikai ap 90—100 cilvēku mēnesī. Drīzumā gaida ierodamies Jaunzēlandes komisiju, kas, paredzams, uzņems ap 40 bērnus un jauniešus — vieniniekus, kā arī īpašas arodu grupas. Vecāki cilvēki vēl var emigrēt uz Beļģiju un Šveici, nedaudz tbc slimniekus uzņems Zviedrija, bet dažus neredzīgos Norvēģija.

Pārrunājot to DP likteni, kas Beļģijā skaitās izvietoti (ogļrači), kā arī tādu, kas zaudējuši DP statusu, atteikdamies no piespiedu emigrācijas, piem. uz Austrāliju, noskaidrojies, ka eventuāli būs iespējams statusu dabūt atpakaļ tiem, kuŗus izsaukuši radi, resp. kas ir nominēti. Tie arī varēs izceļot IRO akcijas ietvaros.

Mr. Edvards ziņoja, ka no vēl pastāvošām 27 IRO paspārnē esošām institūcijām — slimnīcas, pārskološanās centri, DP nometnes — līdz septembrim paliks vairs tikai 9, to vidū pipe-line centri Volfartshauzenā un Sleisheimā. Atlikušie 7 būs emigrācijas centri, ieskaitot Gronu. Likvidēs Ingolštates, Feldafingas, Badreichenhalles un Berchtesgadenas Orlika nometni. Pakāpeniski likvidēs arī Traunšteinas un Prīnas nometni. Sleisheimas nometne paliks līdz IRO darbības beigām.

Saimniecības un pol. nodaļas vadītāja vietā Mr. Šerāns ziņoja, ka UN bēgļu komisārs bijis Bonnā, kur apspriedies ar triju Rietumvācijas joslu IRO pārstāvjiem, bet sīkākas informācijas par rezultātiem vēl neesot. Informācija par kredita pieprasījumiem DP bankai pieprasāma tieši; Vertriebenen-Bank, DP-Abteilung, Bonn. Turpat pieprasāmi arī formulāri. Iesniegumi izdarāmi tūlīt, jo tos izlems iesūtīšanas kārtībā. Katrā ziņā banka nav jāsaprot kā labdarības iestāde, bet kā finanču institūts, kas atbalstīs tikai saimnieciski veselīgus pasākumus.

S.

Izceļošanas pamatā bailes no austrumiem

BALTIEŠU BĒGĻI MEMINGERBERGĀ VĀCU ŽURNĀLISTU SKATĪJUMĀ

Grupa vācu preses pārstāvju nesen ieradās baltiešu bēgļu nometnē Memingerbergā. Par gūtiem iespaidiem Suedschwaebische Rundschau, starp citu, raksta: „Uzmeklējām ārzemnieku vadītājas personas un jautājām, vai viņi ir apmierināti ar patreizējo dzīvi un vācu iestādēm. — Sevišķi pateicīgi baltieši landrātam, bēgļu komisāram un Memingenas pilsētas valdei par objektīvo ārzemju bēgļu vajadzību izpratni, kā arī par pilsētas nodomu 288 jaunceltajās ģimenes mājās izvietot daļu ārzemnieku. Vairums baltiešu vēlas izceļot, bet tas vācu tautai neesot jāsaprot kā naidīgs žests. Galvenais, kas spiežot izceļot, esot bailes no bolševikiem ,kuŗus baltieši pazīst it labi. Sašutuši par bolševiku necilvēcību, daudzi ieročiem rokās cīnījušies pret sarkanajiem. Diemžēl, daļai rietumvalstu arvien vēl neesot izpratnes par toreizējo cīņu nozīmi. Bij. karavīriem liegta iecelošana. Arī ar IRO darbību bēgli neapmierināti. Tā strādājot birokratiski un garlaicīgi. Laikam tāpēc, lai organizācija ilgāk „paliktu pie dzīvības" un tur nodarbinātie saņemtu labu atalgojumu. Daudzi baltieši galvojumus jau saņēmuši, taču arvien vēl sēž transitnometnē un gaida līdz IRO izkārtos formalitātes. Invalidiem un slimajiem gandrīz nekādu izredžu izceļot, kaut daudzi to vēlētos. Neviens no viņiem negrib kļūt par nastu vācu nodokļu maksātājiem un sociālām iestādēm."

Vācu žurnālisti ar gandarījumu atzīmē baltiešu pieklājību un atturību no kriminālistikas.

Viesos pie sirmajiem latvju tēviem un mātēm Berchtesgadenā

Kur vēl nesen dzirdēja bērnu balsis, kur latvju trimdinieki vadīja svešniecības dienas un Luterāņu apvienības studiju centrs aicināja sanāksmēm baznīcu, skolu un kultūras darbiniekus, tur šodien mūža vakaru vada un Dievu lūdz sirmie latvju tēvi un mātes. Rītos un vakaros tie sasaucas kopējā lūgsnā par savējiem, kas izkaisīti pasaules tālēs. Laikrakstos bieži lasām par jauno audzi dažādās pasaules malās, kas ar lielākiem vai mazākiem panākumiem cīnās par sa-

Berchtesgadenas veco ļaužu mītnes baznīcas iesvētīšana: pie baznīcas ieejas no kr.: Bavārijas ev. lut. baznīcas bīskaps Dr. Meisers, Latvijas ev. lut. baznīcas archibīskaps prof. Dr. T. Grīnbergs un LWF eksekutīvģenerālsekretārs Dr. S. C. Malkelfelders.

vu eksistenci, bet maz pieminēti šo cīnītāju auklētāji. Viņiem aizjūras zemes liegušas savu pajumti.

Tikko aizvadījām ģimenes dienu. Ģimene, tās tikumi, tradicijas un gars slavēti jau mūsu tautas dziesmās un literātūrā. Tēva čaklums un priekšzīme, mātes rūpes un milestība audzināja latviešu ģimeni stipru garā un miesā. Vieta, kur Vācijā visvairāk vienkopus izmitināti latviešu ģimenes cēlēji, ir Berchtesgadenas veco ļaužu mītne Insula.

„Kā jūtaties šeit?" vaicāju mītnes draudzes priekšniekam R. Lazdiņam, kas ir arī latviešu pārstāvis un bibliotēkas pārzinis.

„Paldies, jūtamies labi. Lai Dievs dotu, ka šādos apstākļos varētu sagaidīt atgriešanos dzimtenē. Garajās krēslas stundās mīļākais viesis ir grāmatas. Esam pateicīgi LCK un citiem apgādiem par laikrakstiem un grāmatām. Mūsu lūgums — kaut tie arī turpmāk mūs iepriecētu ar jaunākiem izdevumiem."

Vienmēr mozs ir Latvijas bij. pagaidu valdības locekļis un Latvijas Sarkanā krusta ilggadīgais vadītājs Sp. Paegle. Viņš 9. martā savu tuvāko draugu un darba biedru vidū atskatījās uz 75 mūža gadiem. Sp. Paegli grūti sastapt mājās, jo ir dabas mīļotājs un pastaigu cienītājs. Kā īsts valstsvīrs, viņš jau tagad garā liek jaunās Latvijas pamatus. Grūti gan tas nākšoties, jo pēc pirmā pasaules kara bijuši 150 milj., bet tagad 750 milj. (ieskaitot Ķīnu) vergu, kas kalpojot komūnismam. „Esmu pēc dabas kristīgs revolūcionārs," viņš saka, „un ticu, ka uzvarēs krusts."

Insulā vecuma dienas vada arī mācītāja V. Olava kundze, kas ne tikai izaudzinājusi un atdevusi tautai dēlus, bet nenogurusi strādāja blakus savam vīram, kad viņš pirmajā pasaules kara laikā vadīja bēgļu aprūpes darbu. „Insula," saka Olava kundze, „ir mūsu dzīves krustceļi, vai nu uz savām vai mūža mājām. Kaut Latvija ir iepostīta, tās seja ir kēmota, mēs tomēr iesim vispirms uz savām mājām, lai reiz atdusētos dzimtenes baltajā kapu kalniņā."

Ejot cauri galiem jām istabiņām, sastapos ar kādu sirmu māmuļu pirmreizi savā dzīvē. Sveša man bija māte un tomēr tik tuva. Jo ilgāk viņā skatījos un klausījos, jo vairāk izjutu, ka tā ir arī mana māte. Viņas sejā vēroju dziļu pārdzīvojumu un sirdsēstu atspulgu, bet arī dziļu mieru. Viņas dzīves stāsts vairāk vai mazāk līdzinās mūsu katra mātes dzīves stāstam. Pirmā pasaules kara laikā viņa pazaudējusi vīru, šinī karā četrus dēlus. Asaru pērles, kas rit pār sirmās mātes vaigiem, liecina par ciešanu dziļumu, bet vārdi, ko saka sirds — par ticības stiprumu. Tādas ir viņas, mūsu mātes, — lielas un stipras savās ciešanās ar dievišķu mirdzumu ap galvu. Viņas uz saviem pleciem nes ne tikai savu, bet arī bērnu likteni. Tāpēc vairāk atcerēsimies, pateiksimies un godināsim viņas. Šī lai ir mūsu skaistākā iecere un apņemšanās ģimenes dienu aizvadot. Jo —

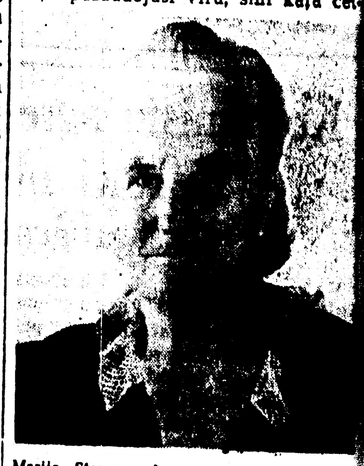

Marija Stamere, kas otrajā pasaules karā laikā zaudējusi savus četrus dēlus.

Kas tēv' un māti godina,
Tas Dievu liecina,
To vada Kristus gars
Kā saules stars.

Māc. A. Liepiņš

Visiem japiedalās kopības darbā

Anglija izdos O. Freivalda grāmatu Kā tas notika

MŪSU LĪDZSTRĀDNIEKA INTERVIJA AR LATVIEŠU NACIONĀLĀS PADOMES LIELBRITĀNIJĀ PRIEKŠSĒŽA VIETNIEKU A. ABAKUKU

„Kad 1947. g. Anglijā EVW schēmas ietvaros ieceļoja latvieši, sākās organizēšanās darbs," uz jautājumu par LNPL darbu un nākotnes nodomiem atbild padomes priekšsēža vietnieks A. Abakuks. „Tagad latviešu skaitu Lielbritānijā vērtējam uz 15.000. Jau nodibinātai LBL pievienojās Daugavas vanagi, kas šobrīd savās rindās pulcina pāri par 5000 biedru. LNPL prezidija administratīvā nozarē pašlaik reģistrētas 16 organizācijas un biedrības. Lai raditu saskaņotību daudzo organizāciju vidū, Latvijas sūtnis Lielbritānijā K. Zariņš 1949. g. 27. novembrī sasauca sabiedrisko darbinieku sanāksmi un aicināja demokratisku vēlēšanu ceļā radīt Lielbritānijā dzīvojošo latviešu augstāko pārstāvniecību — Nacionālo padomi, kuŗai jāvada cīņa par Latvijas atbrīvošanu, jārūpējas par nacionālās kultūras saglabāšanu un kopšanu, jāsekmē aprūpes darbs u. c. Ricības komitejai bija jāpārvar daudz grūtību līdz 1950. g. rudenī varēja notikt LNPL locekļu vēlēšanas.

Pag. gada 11. novembrī LNPL sanāca pirmajai sēdei. Vēl grūti spriest par LNPL veikumu, taču ņemot vērā daudzās grūtības, kas padomei bija jāpārvar, darbs bijis sekmīgs.

Padomi iespējami atbalstīja arī sūtnis Zariņš. LNPL galvenais uzdevums ir cīņa par Latvijas brīvību. Šim mērķim padome nav taupījusi ne enerģiju, ne līdzekļus. Izskrīnēto karavīru rehabilitēšanai padome iesniedza plašu memorandu IRO un britu ārlietu ministrijai. Prezidijs sagatavojis memorandu britu valdības iestādēm un aroďbiedrībām, lai EVW strādniekiem nākotnē panāktu lielākas tiesības darba izvēlē. Administratīvā nozare uzsākusi Lielbritānijā dzīvojošo tautiešu reģistrāciju. Informācijas nozare noorganizējusi plašu korespondentu tīklu un veic priekšdarbus O. Freivalda grāmatas Kā tas notika izdošanai angļu valodā, kurā būs fiksētas metodes, kādas boļševiki pielietoja 1940./41. g. Latvijā.

Sekmīgi strādājusi arī kultūras nozare, noorganizējot vairākas skolas. Vēl jāizveido korespondences skola tiem bērniem, kuŗu dzīves vietas tuvumā nav latviešu skolas.

Pie aprūpes nozares nodibināta padome, kas sastādās no organizāciju pārstāvjiem un draudžu mācītājiem. Tbc slimo, nelaimes gadījumos cietušo, darba nespējīgo un gara slimnieku skaits samērā liels. Finanču pārvalde tādēļ lūdz tautiešus kļūt par kopas dalībniekiem un arī materiāli atbalstīt LNPL darbu. Nākotnē vispirms ievēros tikai tos lūgumus, kas paši piedalījušies līdzekļu krāšanā kopējām vajadzībām.

Prezidija locekļu amati ir goda amati bez atalgojuma. Algo tikai divus techniskos darbiniekus, kāpēc nevietā pārmetumi LNPL par kopības naudas nelietderīgu izsaimniekošanu.

26. un 27. maijā sanāks LNPL 2. sesija. Tuvākā nākotnē sanāksmē pulcēsies arī darba tiesību nozares konsultanti un aprūpības padome. Vasaras otrā pusē paredzēta mantu loterija, kuŗas atlikumu nodos izlietošanai labdarīgiem mērķiem. Sesijā izlems arī centrālās latviešu pārstāvniecības radīšanu, kas nepieciešama un jārada drīz.

Prezidija ricībā nav oficiālu ziņu par Latviešu konsultatīvās padomes nodibināšanos pie Brīvās Eiropas komitejas Sav. valstīs, kā arī nav zināms tās sastāvs. Personīgi pievienojos LNP prezidija Vācijā atzinumam."

V. Sk.

Beidzot publicēts jaunais Bonnas „DP likums"

Tikai šinīs dienās publicēts Bonnas valdības un parlamenta pieņemtais likums par ārzemju bēgļu tiesisko stāvokli Rietumvācijā. Likums stabilizē Vācijā paliekošo bijušo DP un bēgļu resp. bez dzimtenes palikušo ārzemnieku (heimatlose Auslaender) turpmāko stāvokli, attieksmes pret likumdošanu, bēgļu tiesības u. t. t. Kādā no tuvākajiem numuriem sniegsim mūsu juridiskā līdzstrādnieka komentāru par likuma saturu.

IRO atbilde uz nacionālo komiteju iesniegumu Gautingas sanatorijas lietā

Atbildot uz bēgļu nacionālo komiteju kopīgo iesniegumu Gautingas sanatorijas lietā, IRO operātīvās daļas šefs amerikāņu joslā T. Džemisons paskaidrojis, ka vācu iestādes, kas sanatoriju tagad pārņēmušas, solījušas darīt visu, lai uzturētu tās augsto medicīnisko standartu arī nākotnē. Arī IRO šinī jautājumā ieinteresēta un paredzējusi ievērojamu summu no saviem bloķētiem līdzekļiem jauniem uzlabojumiem Gautingā, ja sanatorija turpina darbību vēl pietiekami ilgu laiku. Turpretim IRO neesot iespējams ievērot bēgļu nacionālo pārstāvību otru lūgumu — sanatorijas kontrolpadomē dot vietu arī nacionālo komiteju pārstāvjiem. Kontrolpadomē piedalīsoties brīvprātīgo organizāciju padomes pārstāvis, kas noteikti arī pārstāvēšot bēgļu nacionālo komiteju intereses.

Bēres uz jūras

Reti kādam gadījies būt klāt bērēs uz jūras. Viens otrs gan par tādām stāstījis pēc citu nostāstiem, kas daudzreiz sagrozīti.

Ja aizgājējam uz kuģa ir piederīgie, tad līķi parasti aizved līdz nākošai ostai, kur tad apglabā kapsētā. Tomēr gadās arī, ka aizgājēju guldina jūrā. Kad šopavasar IRO kuģis General Muir ar 1300 DP emigrantiem devās uz Ameriku, bēgļu vidū bija arī kāds 72 g. v. Lietuvas pilsonis, kas brauca pie sava dēla. Tēvocis jutās nevesels. Jūras slimību pārciest viņam bija grūti. Nogura sirds, un vīrs acis mūžam slēdza uz jūras.

Aizgājēju ietin baltā palagā, piestiprina apm. 40 kg svina, pāri pārsedz Amerikas karogu un ieliek pītā metalla kurvī — zārkā. Kuģi aptur, un tā priekšgalā sapulcējas aizgājēja tautieši. Pēc tam ierindā nostājas matroži un IRO medicīniskais personāls. Māsas tērpušās baltām galvas segām, uz rokas sēru lenta. Klusums. Ierodas kuģa kapteinis, IRO virsnieki un mācītājs. Zārku nes DP policija. Attaisa kuģa priekšgalu un zārku novieto uz klāja. Mācītājs vācu valodā saka svētvārdus: „Tu atstāji savu dzimteni, lai meklētu jaunu dzimteni, un atradi mūža dzimteni." Pavadītājiem acīs asaras, pat vīrieši, kas bēgļu gaitās daudz pieredzējuši un pārcietuši, slauka asaras. Pēdējais no aizgājēja atvadās kapteinis, tad zārks lēni ieslīd jūrā. Kuģa kapteinis militārā stājā atdod godu aizgājējam, pēc kam kuģis turpina savu gaitu. Žēli kliegdamas virs jūras lido kaijas. Pavadītāji lēnām izklīst. Daudzu acis vēl ilgi meklē jūrā vietu, kur nogrima aizgājējs...

Esmu bijis daudzās bērēs, bet tādu svētsvinību, kā uz jūras, piedzīvoju pirmo reizi.

J. Siliņš

Mācītāja A. Grīnberga 25 gadu amata atcere

Aprīlī Bodenteichas veco ļaužu mītnē mācītājs A. Grīnbergs atskatījās uz nostrādātiem 25 gadiem mācītāja amatā. Jubilāru sveica vācu bazūņu koris, pēc kam draudžu pārstāvji un nometnes vadība pasniedza adresi, dāvanas un ziedus. Mācītāja godināšanā piedalījās arī vietējais vācu prāvests, mācītāji un baznīcas organizācijas.

E. H.

Izskrīnētajiem bēgļiem jāpasteidzas ar pārsūdzības iesniegšanu

SŪTŅA J. FELDMAŅA NORĀDĪJUMI

Latvijas sūtnis ASV J. Feldmanis sarunā ar mūsu līdzstrādnieku izteicās: „S. g. martā sūtniecības izstrādāto memorandu ar ASV ārlietu ministrijas starpniecību un arī tieši iesniedzu visiem IRO ģenerālpadomē esošo valstu pārstāvjiem. Memorandā norādīju, ka mūsu bij. karavīri savā laikā izskrīnēti IRO statūtu neparei-zās un pārāk stingras tulkošanas dēļ. Mūsu karavīriem prasīja pierādījumus, ka viņi nav bijuši brīvprātīgie. Šāda rīcība runā pretī IRO statūtiem, kuŗos teikts, ka onus probandi (pierādīšanas smagums) gulstas uz IRO iestādēm. Mūsu virsniekus lielākstīja sadarbību ar ienaidnieku, kautgan arī virsnieki bija mobilizēti. Memorandā norādīts, ka Vācijā ir vairāki simti izskrīnēto karavīru ģimeņu, kam netaisni atņemtas emigrēšanas tiesības. Iesniegumu IRO izpildu komiteja apspriedā, iebildumu necēla.

Mūsu uzdevums tagad ir nekavējoties noskaidrot, cik ir tādu ģimeņu, vai atsevišķu bēgļu, kas vēlas, bet nevar izceļot, jo zaudējuši DP statusu. Šim personām nekavējoties jāiesniedz lūgums revidēt viņu izskrīnēšanas iemeslus, atsaucoties uz IRO izpildu komitejas jauno lēmumu Ženēvā. Arī izskrīnētiem civīlistiem jāiesniedz pārsūdzība, pieprasot DP tiesību atjaunošanu. Tas jādara drīz, jo pēc astoņiem mēnešiem emigrācija uz ASV izbeigsies.

Jānoskaidro arī, cik vēl ir latviešu bēgļu, kuŗi grib izceļot uz ASV, bet kuŗu lūgumus noraidījusi DP komisija, ASV konsuli vai imigrācijas iestāžu pārstāvji. Latviešu organizācijām un pārstāvniecībām jāgādā, lai noraidītie bēgļi varētu iesniegt motivētas pārsūdzības un iegūt tiesības izceļot."

A. P.

Šīkās Lielbritānijas ziņas

Dievkalpojumi

LUTERTRAS DRAUDZE, prāv. E. Bergs, Bush Hall, Uxbridge Road, Shepherds Bush Hostel, 20. maijā pl. 11.

LATVIEŠU EVANGĒLIJAS - BRADFORDAS DRAUDZE sanāksme 26. maijā pl. 16 Lutheran Church, Bradfordē.

LATVIEŠU EV. LUT. BAZNĪCAS LIELBRITĀNIJĀ SINODE sanāksme 2. un 3. jūnijā Londonā.

SVINĒTU SVĒTKU ATKLĀŠANAS DIEVKALPOJUMS 22. jūlija rītā St. Pauls Church, Knightsbridge Square, London SW. 7.

Citi sarīkojumi

LATVIEŠU KOPMEĢINĀJUMS Birmingemā 5. maijā.

LATVIEŠU MĀKSLAS IZSTĀDE — Auzāness-Vītoliņa, Ausekļa Gleznotāja Otiņā — 26. maijā Londonā.

LATVIEŠU EVANGĒLIJAS KOPU KOPMEĢINĀJUMS 9. jūlijā Manchesterā.

LATVIEŠU EVANGĒLIJAS KOPU KOPMEĢINĀJUMS 8. un 9. jūlijā Lesterē.

LATVIEŠU DRAMATISKĀ KOPAS sarīkojumi ar priekšnesumu 8. un 9. jūlijā, 18. augustā un 1. septembrī Londonā.

Svētdienu dienu sarīkojumi

1. maijā:
KONCERTS Wigmore aulā, Londonā plkst 7/6, 6/—, 3/6, 2/—.

6. maijā:
LATVIEŠU SPĒLĒS ar Francijas un Anglijas latviešu vienību piedalīšanos Lokerno zālē Londonā.

13. maijā:
DZIESMU IZRĀDE Karaļa Džordža zālē Londonā, ieejas maksas 6/—, 3/6;
LATVIEŠU DEJU SACENSĪBA Konvoy aulā Londonā, ieejas maksas 2/6;
LATVIEŠU KONCERTS Kingsway aulā Londonā, ieejas maksas 5/—, 3/6.

20. maijā:
LATVIEŠU KONCERTS Karaliskajā Alberta aulā plkst 14.30, ieejas maksa: parterī 7/6, ložās (izpārdots) 7/6, balkonā (izpārdots) 5/—, augšējā balkonā vietās 2/6;
LATVIEŠU VAKARI Hammersmith Town Hall Royal hotell pl. 18, ieejas maksa 5/—.

27. maijā:
LATVIEŠU RAKSTNIEKU VAKARS Chelsea Town Hall Chamil Galleries pl. 19.30, ieejas maksa 5/—.
DR. V. TONEB GLEZNU IZSTĀDE Kensingtonas galerijas telpās visu jūlija mēnesi, ieejas maksa 1/—.
LATVIEŠU MITINGS Klaphamas apakšzemes pasāžā 27. un 29. jūlija naktīm, maksa 2/6.
LATVIEŠU KARTES pasūtinot, jālevēro: sakārtot un adresi raksīt vēstules labi salasāmām, kam kartis pasūtina, un norādot skaidri sarīkojumus un to datumus; samaksai pievienot Postal Order vai Money Order; karšu pārsūtīšanai piesūtītājam aploksni ar pasūtinātāja pilnu adresi; pasūtinājumus un Postal un Money Orderus sūtīt Dziesmu dienu rīcības komitejas sekretāram A. Ķ. Ķeņķim, 72, Queensborough Terrace, London W. 2.

LATVIEŠU ĢIMENE REPREZENTĒ VISUS ASV IECEĻOJUŠOS DP

MŪSU ASV REDAKCIJAS SPECIĀLZIŅOJUMS

ASV ārlietu ministrija izraudzījusi latviešu tautsaimnieka Bernharda Epermaņa ģimeni par visu Sav. valstīs iecelojušo DP reprezentanti. Šajā sakarībā par tās iekārtošanos un dzīvi Ņujorkas štata pilsētā Tanavendā plašu reportāžu skaņu lentā uzņēma Amerikas Balss. Reportāžu tuvākās dienās pārraidīs uz Pad. savienību un

Pievakares stunda Epermaņu ģimenē; no kreisās dēls Juris, meita Dace un vecāki.

boļševiku okupētajām zemēm, lai padomijas apspiestās tautas informētu, kādus ieguvumus kā ASV, tā bēgļiem devusi DP iecelošanas programma. Raksts ar uzņēmumiem par „tipisko DP iecelotāju ģimeni", kā Epermaņus nosaukusi ārlietu ministrija, parādīsies arī lielajā ilustrētajā žurnālā Life, kas iznāk vairāk nekā 5 milj. eksemplāros.

Epermaņa 13 g. vecā meita Dace pag. gada maijā bija 150.000 DP iecelotāja ASV un pieredzēja lielisku sagaidīšanu un godināšanu kā no prezidenta Trumena, tā no citiem ievērojamiem amerikāņu valsts un sabiedriskās dzīves vadītājiem.

*

Epermaņi — 43 g. v. ģimenes galva, viņa kundze, 16 g. v. dēls Juris un meita Dace — Istenībā ne ar ko neatšķiras no kādas citas krietnas iecelotāju ģimenes, un, liekas, taisni tāpēc viņi izvēlēti par „tipisku paraugu", lai raksturotu daudzo desmittūkstošu caurmēru. Viņi pirms vienpadsmitarpus mēnešiem ieradās ASV tāpat kā visi citi bez bagātības, bet ar ciešu apņēmību strādāt, ar labu stāju pierādīt savu krietnumu un stāstīt šejienes ļaudīm par savas tautas likteni un komūnisma varmācībām.

Pēc ierašanās pie sava galvotāja Bernhards Epermanis, kas ir ar pieredzi bagāts Latvijas banku darbinieks, bet Vācijā bija nometnes vadītājs Grīnvaldē, UNRRAs universitātes mācības spēks un IRO ierēdnis, trīs mēnešus ar traktoru aris milzīgus tīrumus un, kā pats saka, izdziedājis vai pusi latviešu dziesmu. Pēc traktorista karjeras viņš ar ģimeni pārcēlies uz nelielo Tanavendas pilsētiņu, kur tagad strādā fabrikā, ir — vēl gan neizmaksātu — māju un auto īpašnieks. Epermanis ir arī netālās lielpilsētas Bufalo latviešu kluba priekšnieks un pārstāv latviešu grupu Starptautiskajā institūtā, kas apvieno 62 nāciju piederīgos. Viņš bieži amerikāņu sanāksmēs stāstījis par Latviju un komūnismu. Epermaņa kundze kopj mājas soli, bērni apmeklē skolu, pie kam arī dēls palīdz vairot ģimenes ienākumus, pavakarē un sestdienās strādādams.

„Tomēr vēl neesmu izpildījis DP komisijas locekļa Rozenfilda vēlējumu, ko viņš teica, kad ieradāmies šajā krastā: lai ātri sakrājas jūsu pirmais miljons."

Kaut gan Epermaņi reprezentācijā jau krietni skoloti kopš tā laika, kad meitas Daces dēļ gandrīz divi nedēļas bija daudzu plašu sarīkojumu un lepnu pieņemšanu centrā, tomēr ārlietu ministrijas un Amerikas Balss paziņojums par DP iecelotāju reprezentēšanu šādā veidā nācis negaidīts. „Tas laikam kāda labvēļa nopelns, ar kuriem Daces sagaidīšanā sastapāmies Vašingtonā," paskaidro ģimenes galva. Amerikas Balss pārstāvju un vēlāk Life reportieru un fotografu ierašanās radījusi ievērību arī visā Tanavendā, jo tur šāds notikums negadas katru dienu.

Amerikas Balss skaņu lentā uzņems interviju ar Bernhardu Epermani angliski, vāciski un latviski, ar Daci angliski un latviski, bet ar kundzi un dēlu — angliski. Intervēja arī amerikāņus, ar kuriem Epermanim diendienā saskare: fabrikas vadītājus, skolotājus, veikalniekus, mācītāju un Epermaņa mājas cēlējas firmas vadību. Intervijas noraidīs galvenokārt Eiropas zemēm aiz dzelzs aizkara, tā sniedzot ainu par DP dzīvi emigrācijā. Epermaņu dzīves stāstu uz papīra un uzņēmumos fiksēja Life reportieris un fotografs, kas mūsu tautiešu mājās ciemojās divi dienas.

„Istenībā mēs jau šeit vairs neesam nekādi DP," saka Epermanis, saņemot Latvijas pārstāvi savā gaumīgi iekārtotajā mājā, „bet, kā to teica ASV viceprezidents Berklejs mūsu sagaidīšanā, drīzāk Delaved Pilgrims — novēlojušies iecelotāji; tas nozīmē, ka mums vairs šeit nav jākaujas ar sarkanādainiem un jābažījas par ražas un ēku nopostīšanu, bet, ja gribam ēst, atliek tikai aiziet uz veikalu un paņemt no plaukta, kas patīk." Taču par spīti visām šī laikmeta ērtībām „tipiskajai DP ģimenei" darba netrūkst, jo savu soli prasa arī māja, dārzs un pat tāds pienākums, kā vēstuļu atbildēšana, kas vēl arvien pienāk Dacei sakarā ar 150.000 jubileju. Kāda nesen saņemta pat no Britu Rietumindijas.

Visus šīs ģimenes darbus un rīkošanos vērojot, jāsaka, ka ārlietu ministrija nav vīlusies, Epermaņus izraugot par visu iecelotāju pārstāvjiem. Bet mēs, pārējie latvieši, varam tikai priecāties par mūsu tautieša panākumu svešā zemē.

Arv. Bolšteins

Sav. valstīs, maijā.

Šīkās Lielbritānijas ziņas

Dievkalpojumi

MANČESTERAS DRAUDZE, prāv. E. Bergs, Alsegerā, Excalibur Hostel, 20. maijā pl. 11.

ZIEMEĻANGLIJAS - BRADFORDAS DRAUDZES jauniešu sanāksme 26. maijā pl. 16 Lukas baznīcā Bradfordā.

EV. LUT. BAZNĪCAS LIELBRITĀNIJĀ SINODE sanāks 2. un 3. jūnijā Londonā.

DZIESMU SVĒTKU ATKLĀŠANAS DIEVKALPOJUMS 29. jūlija rītā St. Pauls Church, Onslow Square, London SW. 7.

Citi sarīkojumi

VĪRU KORU KOPMĒĢINĀJUMS Birminghemā 27. maijā.

DV DRĀMAS IZRĀDE — Auzāņes-Vītoliņas komēdija Gleznotājs Otiņš — 26. maijā Notinghemā.

ZIEMEĻANGLIJAS KORU KOPMĒĢINĀJUMS 27. maijā Mančesterā.

VIDUSANGLIJAS KORU KOPMĒĢINĀJUMS 3. jūnijā un 1. jūlijā Lesterē.

DVF SPORTA KOPAS sarīkojumi ar priekšnesumiem un deju 9. jūlijā, 18. augustā un 20. oktobrī Londonā.

Dziesmu dienu sarīkojumi

27. jūlijā:

VOKĀLISTU KONCERTS Wigmore aulā, ieejas maksa 7/6, 6/—, 3/6, 2/—.

28. jūlijā:

SPORTA SPĒLES ar Francijas un Anglijas basketbola vienību piedalīšanos Lokarno zālē pl. 10;

TEĀTRA IZRĀDE Karaļa Džordža zālē pl. 14, ieejas maksa 6/—, 3/6;

TAUTISKO DEJU SACENSĪBA Konvoy aulā pl. 17, ieejas maksa 2/6;

JAUNDARBU KONCERTS Kingsway aulā pl. 19.30, ieejas maksa 5/—, 3/6.

29. jūlijā:

KOPKORU KONCERTS Karaliskajā Alberta aulā pl. 14.30, ieejas maksa: parterī 5/—, augšējā parterī 7/6, ložās (izpārdots) 7/6, balkonā (izpārdots) 5/—, augšējā balkonā 3/6, orķestra vietās 2/6;

SAVIESĪGI VAKARI Hammersmith Town Hall un Royal hotelī pl. 18, ieejas maksa 5/—.

30. jūlijā:

LATVIEŠU RAKSTNIEKU VAKARS Chelsea Town Hall Channil Galleries pl. 19.30, ieejas maksa 3/6.

PROF. V. TONES GLEZNU IZSTĀDE Kensingtonas galerijas telpās visu jūlija mēnesi, ieejas maksa 1/—.

NAKTS MĪTNES Klaphamas apakšzemes patvertnēs 27., 28. un 29. jūlija naktīm, maksa 5/— no personas par nakti.

IEEJAS KARTES pasūtinot, jālevēro: sasaukumu vārdu un adresi rakstīt vēstules labajā stūrī, norādot skaidri sarīkojumus un datumus nakts mītnēm, kam kartis pasūtina, kā arī to cenu; samaksai pievienot Postal vai Money orderus; karšu pārsūtīšanai pievienot apmaksātu aploksni ar pasūtinātāja vārdu un adresi; pasūtinājumus un Postal un Money orderus sūtīt Dziesmu dienu rīcības komitejai, 72, Queensborough Terrace, London W. 2.

No Anglijas uz Kanadu

SPECIĀLRAKSTS LATVIJAI PAR LATVIEŠU IZCEĻOŠANU UZ KANADU

Pag. gada beigās un šī gada sākumā Kanadas imigrācijas iestādes kļuva aktīvas arī Lielbritānijā. Paziņoja, ka Kanada plaši atver durvis imigrantiem. Vēlāk tā publicēja sevišķu izceļošanas plānu, kas atvieglo pārcelšanos uz Kanadu. Tas, starp citu, paredzēja, ka zināmos gadījumos izceļotājiem ceļa naudai jāiemaksā tikai 10 mārciņas, pārējo summu var atmaksāt vēlāk, kad Kanadā atrasts darbs un peļņa. Konkrētāk par noteikumiem kanadiešu imigrācijas iestādes un amatpersonas nemēdz izteikties. Taču līdzšinējā pieredze devusi puslīdz pārskatāmu ainu par izceļošanas procesa gaitu.

*

„Nav ierobežots ne uzņemamo personu skaits, ne arī pašlaik paredzams noteikts termiņš, kad imigrantu uzņemšana Kanadā būs jāpārtrauc," saka Kanadas imigrācijas departamenta superintendants Londonā Voless. „Paskatieties mūsu iestādes uzgaidāmās telpās un jūs redzēsit, cik tur emigrēt gribētāju. Tā mums iet no dienas dienā."

Uz jautājumu, kā līdz šim attaisnojusies jaunā, plašā akcija, Voless atbildēja, ka atsaucība tiklab angļu, kā sveštautiešu vidū ir lielāka nekā paredzēts. Par latviešiem kā iecelotājiem viņš varot teikt tikai labāko. Neesot bijis gadījuma, ka latvieši nebūtu attaisnojuši uz viņiem liktās cerības.

Pie atvieglotā izceļošanas plāna superintendants vēl paskaidroja, ka aizdevums ir bezprocentīgs un atmaksājams atvilkumu veidā no algas. Atvilkumi tomēr nevar būt mazāki par 10 dolariem mēnesī, bet visa aizdevuma atmaksa nedrīkst ieilgt pāri 24 mēnešiem. Emigrantus izrauga imigrācijas un darba departaments. Aizdevuma piešķiršana atkarīga no darba spēka nepieciešamības attiecīgā arodā, nozarē vai valsts apgabalā. Tātad uz atbalstu var cerēt personas, kas pieder nozarēm un profesijām, kurās Kanadā ir darbinieku trūkums, kā auto mechaniķi, lidmašīnu būvētāji, maiznieki, kalēji, ķīmiķi, namdari, techniskie zīmētāji, elektriķi, inženieri, laboratoriju techniķi, mežstrādnieki, mašīnisti, kalnrači, želsirdīgās māsas, kurpnieki, tekstilstrādnieki, tapsētāji, rentgena aparātu techniķi. Ir arī liels laukstrādnieku, krāsotāju, mūrnieku utt. pieprasījums, bet šajos arodos darba piedāvājums atkarīgs no sezonas. Tāpēc Kanadas imigrācijas iestādēs šo arodu pratējus pārvedīs tad, kad iestāsies attiecīgā aroda sezona.

Piezīmējams, ka aizdevumus piešķir tikai vieniniekiem vai ģimeņu galvām, bet ne viņu piederīgiem. Emigrantiem tomēr jābūt spējīgiem iemaksāt 10 mārc., kā arī viņu rīcībā jābūt naudai (parasti 3—4 mārc.), ar ko segt ceļa izdevumus Kanadā līdz jaunajai darba vietai. Tāpat neliela summa vajadzīga, lai segtu pirmos izdevumus, līdz kamēr iecelotājs sāk pelnīt. Formāli aizdevumu nepiešķir tiem iecelotājiem, kam pašiem ir pietiekami līdzekļi ceļa izdevumu samaksai, kā arī tiem, kas brauc pie radiem vai paziņām. Aizdevuma pieprasītājiem jāuzrāda trīs cienījamu pilsoņu parakstīti apliecinājumi, ka attiecīgā persona ir uzticama. Bez tam emigrantam jāparaksta līgums, kurā viņš apņemas pēc ierašanās Kanadā strādāt darbu, kādu norāda imigrācijas vai darba departaments. Darbā jāpaliek viens gads, vai tik ilgi, kamēr aizdevums atmaksāts. Pēc šī dokumenta parakstīšanas emigrantam izsniedz „varantu" braukšanas kartes iegādei.

Skaitu, cik daudziem jau piešķirti aizdevumi, superintendents Voless nemin, jo tas pagaidām vēl ir departamenta noslēpums. Pateikt varot tikai to, ka arī vairāki latvieši jau saņēmuši izceļošanas atvieglojumus.

*

LBL darba un pakalpojumu biroja vadītāja L. Tālnora pastāsta, ka birojs šī gada sākumā Kanadas iestādēm nodevis ap 50 latviešu izcelot gribētāju lietas. No tiem 15 jau saņēmuši pozitīvas atbildes, kurpretim 4 noraidīti veselības dēļ. Pārējie gaida atbildi, kas tagad parasti pienāk 3—4 mēnešos. No līdzšinējās pieredzes spriežot, Kanada nav ieinteresēta uzņemt gados vecākus bezbērnu laudis. Citādi ir, ja Kanadā ir jau bērni — pelnītāji, vai arī ja vecāki izcelo kopā ar darba spējīgiem bērniem. Visumā, tāpat kā citās zemēs, pirmā vietā ir lietderīguma princips — cik attiecīgā persona noderīga un spējīga iekļauties Kanadas saimniecībā.

Imigrācijas biroji saņem daudz vēstuļu, kurās latvieši interesējas par izceļošanu. Daudz braucēju nāk no ģimeņu hosteļiem, jo ģimenes zaudējušas cerību tuvākā laikā nodibināt kopēju dzīvi. Pelnītājam arvien vēl jādzīvo citur. 28. aprilī uz Kanadu izbrauca 7 latviešu izcelotāji, kas saņēmuši vīzas paplašinātās imigrācijas programmas ietvaros. Aizbraucēju vidū divi vieninieki — Rudzītis un Antons, kas līdz šim strādāja Korbijas cauruļu fabrikā. Abi ir mechaniķi, abi vēlas Kanadā strādāt fabrikā.

„Kāpēc braucat un ko cerat sasniegt Kanadā?"

Abi smaida. Viņi cerot tur vairāk nopelnīt. Tur esot lielāka brīvība un iespējas. „Ja jau būs atgriešanās Latvijā, tad no turienes to izdarīsim tikpat labi, kā no šejienes." Arī latviešu sabiedriskās dzīves iespējas Toronto esot lielākas, jo latvieši tur visai rosīgi. No Korbijas pag. gada oktobrī jau aizbraukuši divi draugi. Tie no Kanadas rakstot, ka uz Angliju atpakaļ gan vairs negribētu braukt, kaut arī jaunajā vietā jācērt meži. Divi citi korbieši gaidot vēl atbildi. Kāds cits saņēmis atbildi, ka neatbilst iecelošanas noteikumiem, kaut gan ir vesels un spēcīgs. Ir vairāki, kas vēl šaubās un pārdomā.

Pēdējo nakti Eiropā pārgul arī Mežuļu ģimene. Pēdējā piestātne šinī krastā viņiem, tāpat kā pārējiem, ir Londonas draudzes māja. Uz Kanadu dodas arī 10 mēnešu vecais Dzintars, kas, piedzimstot Anglijā, pēc šejienes likumiem ir Apvienotās karalvalsts pilsonis. Ilgi tomēr viņš tai uzticīgs nav palicis! Mežulis Anglijā strādājis par laukstrādnieku. Uz Kanadu ģimene nebrauc kā uz svešu zemi. Mežuļa kundzei Toronto ir divi brāļi un māte, kas gādājuši par galvojumu un izsaukšanu. Arī darbs savā arodā jau sagādāts. Vienīgais zaudējums būs Anglijas latviešu koriem, jo Mežulis bija labs dziedātājs un koru „dzelzs inventārs".

Aizbraucēju vidū ir arī Babuļu laulātais pāris. Viņš ir drēbnieks, kam Anglijā nav izdevies atrast darbu savā arodā. Kopā ar sievu visu laiku strādājuši slimnīcā. Plānojuši iegādāties māju, bet labi vien, ka tas nav izdevies. „Tagad sakrātā nauda, apm. 400 mārc., noderēs dzīves sākšanai otrā krastā. Cik dzirdāms, darba drēbniekiem Kanadā netrūkstot."

No Francijas Anglijā ieradies Gunars Bērziņš, kas uz Montreāliu dosies lidmašīnā. Ceļš izmaksājot 61.000 franku. Naudu vajadzējis krāt daudzus mēnešus. Par Franciju B. nav labās domās, jo tā viņam sagādājusi daudz vilšanās un sarūgtinājuma. Parīzē vajadzējis strādāt bez atļaujas, jo ārzemniekus galvaspilsētā neciešot. Pie tam fotolaboratorija maksājusi daudz zemāku algu par noteikumos paredzēto. Anglijas un Francijas dzīves apstākļus nevarot salīdzināt. Pēdējā ārzemniekus piemeklējot visvisādas nedienas. Tagad viņš gribot nokratīt pagājušo un sākt jaunu dzīvi. Vecāki gan palikuši Francijā, bet mēģināšot viņus dabūt pāri iespējami ātrāk.

*

Nav zināms, cik būs to latviešu, kas mēģinās tikt uz Kanadu. Interese visumā liela, un katru dienu latviešus var sastapt tiklab Londonas, kā Liverpules un Glazgovas kanadiešu iecelošanas iestāžu uzgaidāmās telpās.

Par braukšanu uz Kanadu ikvienam jāizšķiras pašam. Te nelīdz nedz labvēliga, nedz nelabvēliga propaganda. Neapmierinātie būs vienmēr un visur tik ilgi, kamēr mēs nebūsim atgriezušies brīvajā Latvijā.

V. Sk.

LATVIEŠI VISĀ PASAULĒ

Mineapolisā ārste Skaidrīte Feldmane, kas jau vairāk nekā gadu nostrādājusi turienes slimnīcā, aktīvi darbojas arī informācijas un propagandas laukā, baznīcu un organizāciju rīkotajās sanāksmēs, stāstot par Baltijas valstu ciešanām Pad. savienības okupācijā.

*** Mineapolisas latviešu skautu padomē ievēlēti E. Ābolīņš, E. Tūters, R. Blumentāls, bet mazskautu padomē T. Rublis, V. Līdaka un A. Vāpe.**

*** Riponā, Viskonsīnā, nodibināta Latviešu biedrības nodaļa. Biedrībā iestājušies jau 26 latvieši.**

*** Viskonsīnas latviešu biedrība daudz darījusi Vācijas DP nometnēs dzīvojošo bēgļu izsaukšanā uz ASV. Nodibinātajā Ceļa un palīdzības fondā jau ieplūdusi 3000 dolaru, kuŗus izlieto trūkumā nonākušo tautiešu atbalstam, kā arī izsniedz aizdevumus ceļa izdevumu samaksai. Tautieši, kas savā laikā saņēmuši no fonda aizdevumu, ar pirmo nopelnīto naudu cenšas to atmaksāt kas dod iespēju palīdzēt citiem tautiešiem, kas vēl atrodas Eiropas bēgļu nometnēs.**

*** Filadelfijas Brīvo latvju biedrība maija sākumā nosvinēja savu 50. gada dienu.**

Canadian Handicraft Guild rīkotajā lietiskās mākslas izstādē no 52 darbu izstādītājiem latviešu sudrabkalis O. Vīndedzis ieguvis pirmo godalgu.

Uz Kanadas tālbraucēju kuģiem nodarbināti 25 latviešu jūrnieki. Par viņu darbu priekšniecība dod labas atsauksmes.

*** Toronto latvieši par 36.000 dolariem nopirkuši kādu žīdu sinagogu, kuŗu izremontētu nodos latviešu organizācijām latviešu mītnes un sarīkojumu telpu iekārtošanai.**

*** Kanadas skautu organizācijas rīkotajā skatē blakus pārējo tautu karogiem bija arī latviešu krāsas.**

Dienvidvelsas, Austrālijā, mazpulku novada vadītāja pienākumi uzticēti P. Upeniekam, Old Stont House, Kurrajong, N.S.W.

Sidnejā mazpulku organizē vad. A. Paegle, 53, Arthur St., Bankstown, N.S.W.

Adelaides ev. lut. draudzes padomē ievēlēti P. Dreiļmanis (priekšnieks), A. Plavnieks, K. Apinis, H. Paulīņš, A. Rozentāls, bet revīzijas komisijā A. Sprinģis, J. Saulītis un V. Luters.

*** Brisbanē traģiskā nāvē miris 23 g. v. latvietis H. Aizupietis. Nelaikis aktīvi piedalījās sabiedriskā darbā.**

*

*** Lai sekmētu mazpulku darbības atjaunošanu Latviešu mazpulku organizācijas padome izraudzīja sekretariātu. Par novadu vadītājiem atsevišķās zemēs LMOP izraudzījusi: A. Birznieku Kanadā, V. Zembergu Austrālijā, A. Sodumu Lielbritānijā, I. Reitmani Skandināvijā, E. Ziedu Francijā un Dž. Birzgali Vācijā.**

Latviešu māksla britu festivālā

Plašākās latviešu Dziesmu dienas trimdā notiks Londonā no 27.—29. jūlijam. Rīcības komiteja panākusi, ka latviešu Dziesmu dienu sarīkojumi — prof. V. Tones gleznu izstāde, apvienoto koru koncerts Karaliskajā Alberta aulā, latviešu mūzikas jaundarbu koncerts un latviešu solistu koncerts — ietilpināti Britānijas festivāla programmā. Londonas ielās daudzo reklāmu vidū labi izskatās latviešu Dziesmu dienu lielā formāta reklāmas plakāti. Britu aģentūrās un lielo teātru informācijas stendos dabūjamas reklāmu brošūras, kas informē par Dziesmu dienu norisi, kā arī par Dziesmu dienu ideju, vēsturi un latviešu dziesmu kultūru tagadnes apstākļos. Tā ir laba mūsu dziesmu propaganda, kas sniegsies pāri Britānijas robežām, jo Britānijas festivālu skatīs arī daudz ārzemnieku.

Lai ērtāk sasniegtu sarīkojumu vietas, lielākos latviešu centros Anglijā organizē Dziesmu dienu informācijas centrus, kas rūpēsies par ekskursiju noorganizēšanu uz Londonu, kā arī stāsies sakaros ar rīcības komiteju, lai iekārtotu naktsmītnes, satikšmes līdzekļu novietnes u. c. Braucot organizēti, ekskursiju dalībniekiem būs arī vieglāk orientēties citu sarīkojumu apskatē.

R. Simanis

ANGLIJAS LATVIEŠU DZIESMU DIENU RĪCĪBAS KOMITEJA.

1. r. no kr.: dziedonis Edv. Krūmiņš, sūtniecības padomnieka Ozoliņa kundze, Podnieka kundze, sūtņa Zariņa kundze, Liepiņa kundze; 2. r. — red. Andrups, komp. Jērums, Tālnora kundze, prof. V. Tone, Jaunzara kundze, A. Mauriņš, Šuriņš, Abiks, P. Ozols un red. Podnieks. R. Simaņa uzņēmums

Lietuviešu aktivitāte visā pasaulē vērsta uz vienu mērķi

PIRMAIS EMIGRANTS NO LIETUVAS IERADIES NUJORKĀ PIRMS 300 GADIEM

Lietuviešu centrālās komitejas Vācijā jaunajā informācijas biletenā sniegts pārskats par lietuviešu agrākiem emigrācijas viļņiem, lietuviešu kopību visā pasaulē, un pašreizējo sadalījumu dažādās zemēs.

Pirmie lietuviešu izceļotāji uz klasisko emigrācijas zemi ASV devušies jau pirms 3 gadsimtiem. Pirmais oficiāli konstatētais lietuviešu izceļotājs Amerikā ieradās 1659. g. Tas bija Aleksandrs Karolus Kurtiuss, kas toreizējā holandiešu kolonijā Jaunamsterdamā resp. tagadējā Nujorkā 2 gadus bija klasisko priekšmetu skolotājs, pēc tam atgriezās Eiropā un iestājās Leidenas universitātē. Dažus gadus vēlāk ASV nonāca lielāka lietuviešu grupa, bet vēl cita pārcēlās uz Nujorku no Tobago salas, kad sala mainīja īpašniekus. Nākamie izceļošanas viļņi sakrīt ar Napoleona kariem un 1831. g. sacelšanos. Lietuviešu masu iecelošana ASV sākās amerikāņu pilsoņu kara laikā un pēc 1863./64. g. dumpja apspiešanas Lietuvā.

Lielākā daļa lietuviešu ieceļotāju 19. g. s. otrā pusē apmetās Pensilvēnijā, kur sāka strādāt ogļraktuvēs un tēraudrūpnicās, lai gan pēc izcelšanās bija zemnieki, un veltīja savu muskuļu spēku un garīgās spējas Amerikas uzbūvei. Tagad lietuviešu kopība ASV aptver 1 milj. cilvēku un ir lielākā pasaulē. Šis miljons lietuviešu organizējies daudzās biedrībās, uztur savas skolas, ieskaitot kolledžas, patlaban izdod 49 periodiskus izdevumus lietuviešu valodā. Arī tautas pārstāvju namā un senātā sēž deputāti un senātori, kas gan būdami jau ļoti amerikāņi, tomēr ir ar lietuvisku izcelsmi. Šie kongresa locekļi ne vien pirmā pasaules karā un pēc kara vārdos un darbos cīnījās par Lietuvas neatkarību, bet arī tagad piedalās cīņā par brīvības atdošanu lietuviešu tautai un Lietuvas valstij.

Lietuvas neatkarības laikmetā uz Lietuvu plūda miljoni dolaru — kā ziedojumi labdarīgām organizācijām, kā dāvanas tuviniekiem vai kā ieguldījumi tirdzniecības un rūpniecības uzņēmumos. Arī vecie lietuviešu zemnieki, kas Amerikā bija kļuvuši rūpniecības strādnieki, atgriezās Lietuvā ar lielākiem ietaupījumiem, kļuva atkal zemnieki, bet varēja iegādāties lielākus īpašumus un muižas.

Pēdējo lietuviešu izceļotāju vilni uz ASV tagad rada DP. Pāris gados no Vācijas, Austrijas, Itālijas, Anglijas, Beļģijas u. c. Eiropas valstīm uz ASV izceļojuši ap 40.000 lietuviešu, tā palielinot Amerikas lietuviešu kopību, dodot tai jaunu seju un jaunus impulsus. Vācijā lietuvieši lielākā skaitā ieradās tikai pēdējā kara laikā. Par spīti straujajai izceļošanai, organizēto lietuviešu kopskaits Rietumvācijā vēl 10.271, kas sadalīti 155 pilsētās un apdzīvotās vietās. Lietuviešiem, tāpat kā vācu bēgļiem, iznāca apmesties tieši tajos Vācijas apvidos, kas visvairāk bēgļiem pārpildīti un karā cietuši. Tur viņi par 99 proc. ir bez darba un nevar cerēt uz sava likteņa uzlabošanos, ja nespēs izceļot vai pārcelties uz citiem Vācijas apgabaliem. Patlaban britu joslā, izkaisīti 93 vietās, dzīvo 6331 lietuvietis, no tiem nepilni 3000 nometnēs, bet lielākā daļa privāti. Viss vairums lietuviešu angļu joslā apmetušies Šlēzvigā-Holšteinā un Lejassaksijā, kamēr Ziemeļreinā-Vestfālē to tikai drusku pāri par 500. Amerikāņu joslā 47 vietās dzīvo 3356 lietuvieši, bet 15 vietās franču joslā 584.

Izceļošana vēl nav beigusies, un lietuviešu kopībā Vācijā vēl turpinās pārmaiņas. Vācijā pastāv dažas lietuviešu pamatskolas un viena vidusskola. Iznāk arī 2 periodiski izdevumi, no tiem viens nedēļas laikraksts. Vācu universitātēs vēl studē ap 100 lietuviešu, kamēr pirms izceļošanas sākuma lietuviešu studentu skaits Vācijā sasniedza 3000.

Arī Anglijā un Skotijā pastāv veca lietuviešu kolonija, ko tagad papildināja ap 7000 no Vācijas ieceļojušie bēgļi. Lietuviešu organizācijai pieder savs nams Londonā ar kluba telpām un zālēm, dažādi kultūrāli pasākumi un organizācijas, kā arī 2 lietuviešu žurnāli.

Bez tam lielākas lietuviešu kolonijas ar savām skolām un periodiskiem izdevumiem vēl pastāv Kanadā un Dienvidamerikā, bet organizētas lietuviešu kopas atrodamas arī Beļģijā, Francijā, Šveicē, Austrijā, Zviedrijā un Austrālijā, kur arī parādās lietuviešu izdevumi un notiek rosīga kultūrāla un nacionāla dzīve. Visa lietuviešu aktivitāte visā pasaulē vērsta uz brīvas Lietuvas valsts atgūšanu.

(md)

Piecas nedēļas Mao noslēpumu valstī (2)

Ķīnieši ielaužas Čamdo

V. KRASTA SPECIĀLRAKSTS NO PAKISTANAS

Brīnumainā kārtā arī Forda piezīmēs nav atrodams norādījums, kad īsti pilsētā ienākuši ķīnieši. Vēlākās piezīmes ir visai kārtīgi datētas, bet sākumu viņš laikam rakstījis vienkārši pēc atmiņas.

Lai kā, — Fords raksta, ķīniešu vienības, kas izskatījušās „kā nupat raundu beidzis bokseris", viņš sagaidījis, sēdēdams savā dzīvoklī. Tibetā viņi jaunumi nobriest tik lēni, ka pat pirms lielākiem un negaidītākiem notikumiem ir nedēļām laika tiem sagatavoties. „Es nolēmu iet darbā tik ilgi, kamēr uz ielas nekliegs. Ja kliegs — es zināšu — tad ir skaidrs, ka ķīniešu ienākšana paredzama vēlākais divi līdz triju dienu laikā. Pazīstu austrumniekus," raksta Fords. Viņa aplēsums izrādījās pareizs. Četras dienas pagāja kopš brīža, kad Fords uzsāka „mājas streiku", un tad ķīnieši bija klāt.

VIŅIEM SIMPATIJAS IZRĀDĪJA TIKAI TUMŠIE ELEMENTI...

„Esmu lasījis presē, ka Tibetas mūkiem esot paradums apsveikt viesus izkārtām mēlēm. Es uzskatu to par nepamatotu pārspīlējumu. Varbūt tas tā ir klosteru iekšējā rituālā, bet to tad arī neredzēs neviens ārpusnieks. Divas lietas orientā prot — noslēpumus radīt un noslēpumus glabāt." Šāda piezīme atrodama Forda burtnīcās, sakarā ar iebrucēju ierašanos Ķīniešu ienākšana noris pilnīgā kārtības un miera atmosfairā. Nekur neparādās Staļina attēli, neatveras neviens „sarkanais stūrītis". (Ķīnā tos sauc par tautas klubiem. Kapitālistiskais salešanas vietas apzīmējums tātad paturēts...). Ķīnieši ieņem posteņu vietas, nodrošina svarīgas iestādes (tādu nav daudz) un — iekož vakariņas. „Naktī slikti gulēts," raksta Fords. Jādomā gan... Nākošā rītā Fords saņem laipnu aicinājumu ierasties darba vietā. Tas rakstīts kļūdainā angļu valodā, ar zīmuli uz nosmulētas papīra strēmeles, un to atnes vēl šaubīgāks ziņnesis. „Ķīniešiem simpatijas izrāda tikai tumšie elementi," piezīmē Fords. (Nāk prātā 1940. g. vasara Rīgā un notikumi galvenās stacijas priekšā...) Forda darba vieta gan nav tālu no mājām, bet viņš turp vienmēr devies savā mašīnā. Šoreiz viņš iet kājām — lai redzētu visu, kas redzams. Nav nekā sevišķa — netīrie ķīniešu karavīri neko neatšķiras no vietējiem. Iesnaidz tāds, ka normālā dzīve nemaz nebūtu traucēta. Forda darba vieta ir divstāvu ēka, apakšstāvā atrodas sapulču un apspriežu telpas. Un viņš, saprotams, dodas augšā pa kāpnēm uz savu biroju. Ziņnesis Fordu aptur un aicina apspriežu zālē. „Viņš to izdarīja tā, kā agrāk nekad nebūtu iedrošinājies pret balto," Fords komentē. Apspriežu telpā viņu gaida; pazīstamo seju vidū ir visi atbildīgie darbinieki. Bet goda vietā ir vairāki ķīnieši. „Nebija iespējams pateikt, vai tie ir virsnieki vai ierindnieki. Karā viņi laikam uzplečus un zīmotnes nenēsā." — Vēlāk izrādās, ka ķīnieši ir mums tik labi pazīstamie politiskie komisāri — „politruki", skaitā četri.

KOKAINUMS, AUKSTUMS UN TUMŠS TICĪBAS SPĒKS...

Fords nekā tuvāka par apspriedi nestāsta. Viņš tikai piezīmē, ka viņu uzaicina darbu turpināt un paklauties komandantūras instrukcijām. „Man neaizsēja acis, mani nesita, man nelika skaitīt no galvas internacionāli," raksta Fords. Kāpēc gan lai tas būtu darīts. Arī Gebelsa propagandistu Hansu Friču Maskavas Lubjankā nesita un neaizsēja viņam acis. Friča kamerā katru dienu ieradās baltā tērpts pavārs, uz sidraba paplātes nesdams — trīs šķēles maizes un glāzi ūdens... Fords tomēr novēro ko savādu ķīniešu stājā un valodā (divi runā ciešami angliski) un izsaka to šādiem vārdiem: „Es pazīstu āziātus labi, es zinu viņu stiprās un vājās puses. Tas man bija nepieciešami, lai nesabruktu ar nervu lēkmi jau savas darbības sākumā. Bet šie bija savādāki. Viņu runā, žestos un izdarībā paudās kāds savāds kokainums, aukstums un reizē it kā tumšas ticības spēks. Nebija patīkami viņu klātienē. Vai tāda izskatās pamodinātā Āzija? Reiz lasīju, ka Pad. savienībā audzinot „jauno cilvēku". Vai tas bija „jaunais cilvēks"? Visu laiku man bija sajūta, ka tikpat korrekti un pieklājīgi, kā viņi tagad runā ar mani, tie varētu izvilkt pistoles un mani nošaut. Man tiešām likās, ka viņiem pat nebūtu jāmaina stāvoklis, lai to izdarītu."

FORDAM JĀBRAUC UZ ĶĪNU

Fordam turpinot strādāt un tikai mazliet mainot sava darba raksturu, pagāja nedēļas. Viņš nemin nekā tuvāka par to, kas īsti bijis jāmaina, tāpat kā nekur neatrodam arī norādījumu par to, kas bijis Forda uzdevums Čamdo radio stacijā agrāk. Vai tikai šefinženieris? Droši vien tur bijuši arī kādi slepeni valdības uzdevumi, ko Fords, saprotams, nevēlējās atklāt. Trešās nedēļas vidū viņu aicina atkal uz apspriedi (šoreiz uz komandantūru), un, iznācis no tās, Fords sāk aptvert apstākļu traģisko samezglošanos ap viņu. Šoreiz nekas nav vairs lūgts, bet viņam dots mutisks rīkojums „uz dažām nedēļām stāties Ķīnas valdības pilnvarnieku rīcībā".

Kā šāds pilnvarnieks tūlīt pēc minētā paziņojuma leģitimējies viens no politrukiem. Saruna bijusi visai īsa: Fordam jābrauc uz Ķīnu. „Savu māju es varot droši atstāt kā stāv, man teica. Tur nekas netikšot aizkarts, un es atradīšot visu pēc pāris nedēļām, kad atgriezīšos," raksta Fords. Un tālāk: „Es zināju, ka viņu rīcība ir nelikumīga un ka es, būdams Anglijas pavalstnieks, neesmu spiests pieņemt rīkojumus no valdības, kuras dienestā nestrādāju. Bet ko man bija darīt? Es labi sapratu, ka mēģināt lūgt tuvākā angļu konsula palīdzību ir veltīgi. Tā es tikai grūstu sevi vēl dziļākā postā." Tādēļ Fords pārrodas mājās un sāk kravāties „ceļojumam". Viņš ir ceļojis ar Tibetas karavānām vairākas reizes pagājušo gadu laikā, kādēļ zina, kas ņemams līdz un kas atstājams.

Fords piesēžas pie rakstāmmašīnas un noraksta testamentveidā dienesta nodošanas ziņojumu, jo — kas var zināt... Ziņojumu viņš adresē ar parasto „to whom it may concern" formulu un, lai nesagādātu sev nekādas nepatikšanas, iesniedz to ķīniešu politrukiem tās pašas dienas pēcpusdienā. „Gadījumam, ja es Ķīnā aizkavētos ilgāk, — es teicu, pasniegdams rakstu. Ķīnietis arī tad nemainīja savu vēsi pieklājīgo izturēšanos. — Saprotams, — viņš teica, — ļoti labi. Mēs šo dokumentu uzglabāsim, kamēr jūs atgriezīsities. — Vai viņš to tiešām domāja nopietni?" raksta Fords.

Nākošā dienā karavāna sakustējās; tā bija pavisam neliela kolonna. „No tā vien jau varēja redzēt, ka Ķīnā valda kāda jauna vara. Citos apstākļos āziāti ne mūžam nebūtu varējuši sākt ceļojumu tieši tai dienā, kad norunāts," — tā ir pēdējā Forda piezīme, atstājot Čamdo.

Nākamajā turpinājumā lasiet:

AIZ BAMBUSA PRIEKŠKARA

Desmit kompartijas organizācijas, bet biedra neviena...

KĀ IGAUŅU TAUTA „IMPREGNĒJAS" PRET KOMUNISTU IETEKMI

Lai gan Igaunijā, tāpat kā Latvijā un Lietuvā, jau septiņus gadus valda režīms, kas neatlaidīgi pūlas iegalvot cilvēkiem, ka atnesis tiem „laimīgu dzīvi" un sola arvien „krāšņāku" nākotni, tomēr arī paši režīma kungi spiesti konstatēt, ka zemes „vietējie iedzīvotāji" — igauņi komūnismu uzskata tikpat kā mēri un savā tipiskajā igauņu stingrumā un iecirtībā liedzas pakļauties staļinistiskās ideoloģijas žņaugiem. Kā konstatējams no „boļševistiskās paškritikas" Igaunijas komūnistu partijas nesenajā kongresā Tallinā un rajonu konferencēs, tāpat preses rakstiem un radio, tad tikai loti nedaudzi ļāvušies kārdināājumam iestāties partijā, lai gūtu ar to saistītās ievērojamās privilēģijas. Tikpat atturīga arī jaunatne ar iestāšanos komjauniešu organizācijā. Turklāt arī daļa vadītāju darbinieku komūnistu organizācijās inficēti ar „buržuazistiskā nacionālisma graujošo ietekmi".

Tā nu iznācis, ka partijas rajonu konferencēs partijas dižvīriem nācies konstatēt, ka biedru vervēšana norietējusi gauži lēni un neapmierinoši. Arī „bezpartējisko aktīvu" necik neizdodas iejūgt interešu kalpībā, kā žēlojas Tallinas komitejas sekretārs Krindels. Visā pagājušā gadā Tallinas plašajos rūpniecības rajonos partijā nav iestājies neviens pats strādnieks. Tā kā kandidātu uz iestāšanos nav nekāda bagātība, tad partijas organizācijas dažās vietās ņēmušas iekšā katru, kas tikai izrādījis vēlēšanos. Un tā nu radusies atkal jauna nelaime — partijā ielavījušies „šķiras naidīgi elementi un paslabuma meklētāji". Tallinas komjaunatnē uz papīra 10.000 biedru, bet organizācija nav varējusi parādīt ne mazāko aktivitāti. Tartu rajonā ir pavisam 40 partijas organizāciju, bet neviena no tām nav kolhozā, jo kolhoznieku vidū komūnistu nav. Vesela gada laikā šai rajonā tikai četras personas iestājušās partijā, un arī to vidū nav neviena kolhozu zemnieka.

Tartu universitātes mācības spēku štati iztīrīti no „buržuazistiskiem nacionālistiem" un „uzlabots studentu sociālais sastāvs", bet partijas vīriem tomēr jāsodās par „buržuāzisma atliekām" un „krievu zinātnes nonicināšanu". Degakmens raktuvju rajonā ap Jehvi trūkst pārbaudītu un drošu „biedru", ko izvirzīt vadītājos amatos, un visās malās esot vērojami „nelojāli un kriminālī" elementi. Arī šeit kolhozos nav partijas grupu. Citā degakmens apgabalā Kohtla Jervē divās raktuvēs vadītājus posteņus ieņem „politiski necienīgas" personas, tikai tāpēc, ka tās ir neatvietojami speciālisti. Tās stūrgalvīgi atsakās iestāties partijā. Antslas rajonā 5 mēnešu laikā nodibinātas 10 partijas pirmorganizācijas, bet pārbaudot atklājies, ka tās visas eksistē tikai uz papīra, jo tām vispār nav biedru. Orisarē, Sāmsalā, ir tikai divi atsevišķi komūnisti, un tie paši esot labvēlīgi kulakiem. Arī blakus salā Hīumā no strādniekiem un kolhozniekiem nav nācis klāt neviens jauns partijas biedrs, bet lielajā fosforita fabrikā Mardū gada laikā partijā iestājies tikai viens cilvēks.

Šie un vēl daudz citi piemēri, kurus pēc laikraksta Rahva Hääl un Tallinas radio ziņām citē Stokholmas igauņu Newsletter, lieku reizi apliecina, ka igauņu tauta visiem līdzekļiem cenšas „impregnēties" un palikt immūna pret komūnisma ietekmi.

„Pavadiet atvaļinājumu skaistajā Ungārijā!"

Nujorka (vs). — Kā zināms, Sav. valstu valdība, lai atbrīvotu no cietuma savu pilsoni Fogeleru, bija spiesta izpildīt dažus ungāru sarkanās valdības noteikumus. Viens no tiem bija atcelt aizliegumu amerikāņu tūristiem apmeklēt Ungāriju.

New York Times ievietojis šai sakarībā zīmīgu „uzaicinājumu":

„Pavadiet savu atvaļinājumu skaistajā Ungārijā. Apmeklējiet mūsu tiesas un cietumus! Ne brīdi jums nebūs garlaicīgi. Pusnakts aresti un slepenas tiesas prāvas! Ceļojiet ar komfortu mūsu luksuriozos policijas automobiļos. Vismodernākie bunkuri Viduseiropā. Noklausīšanās aparāti katrā istabā. Nekas neizglīto vairāk par ceļošanu. Apmeklējiet Ungāriju šovasar un jūs varbūt tur paliksit ilgu laiku!"

KURZEMES GALS

Liepājas pēdējās dienas

NO KARAVĪRA ATMIŅU GRĀMATAS

Pēc maija sagaidīšanas apmācības pulkā pie Vānes, kur ir lielākā daļa no bijušās kaujas skolas vīriem un kur, par spīti traģiskajiem notikumiem, pārmaiņus skan karavīru un studentu dziesmas, pienāk 2. maijs, kad radio ziņo: Berlīnē ielu cīņas, Hitlers kritis kaujā. Nu esam vieni paši Kurzemes cietoksnī. Kā vienīgajā kaujas laukā nav izredžu izturēt ilgāk par vienu mēnesi.

Izejam ar apmācības pulku mācībās. Kāds bataljons „iznīcina" izplētņu lēcēju vienības Vānes pagasta un muižas rajonā. Kādai citai vienībai kaujas šaušana. Pulka komandieris izsludina sacensības šaušanā, uzvarētājam paredzot pudeli konjaka. Katrs saņemam trīs patronas. Mērķis — galvas figūra 200 metros, laiks — 10 sekundes. Rezultāti iespaidīgi. No 36 iespējamiem punktiem pats pulka komandieris dabū 34, ltn. A. 33 un es goda pilnā trešā vietā ar 31 punktu. „Pudele konjaka ietaupīta," saka komandieris un atzīstas, ka esot neesot tik labi šāvis.

Pēcpusdienā dodamies uz divīzijas štābu. Divīzijas komandieris ģen Štrechenbachs ir plecīgs vīrs — hamburģietis. Šodien viņš manāmi satraukts, parasti bija dzīvespriecīgs. Mums pasniedz „Kurzemes cietokšņa" roku lentes „Kurland" ar Jelgavas ģerboni. Ģenerālis saka: „Kurzeme ir izturējusi un jūs esat šī cietokšņa aizstāvji, ko vācu vadība ar goda lentes pasniegšanu novērtē līdzīgi kā Afrikas un Krētas cīnītājus." Pārrunā eventuālu kapitulāciju, apsverot iespēju vienības pārsūtīt uz Zviedriju vai Vāciju.

Ir 5. maijs, kad atgriežos Liepājā. Šodien plkv. Osis organizē sanāksmi Latvijas pagaidu valdības radīšanai. Šeit ir pārstāvji no visiem Kurzemes apriņķiem un pagastiem, no visām iedzīvotāju šķirām un visiem Latvijas novadiem. Vācu militārā un civilā vadība nav šādu sanāksmi atļāvusi, bet pulkvedis riskē. Viņš cer, ka ar šādu soli organizējot valdību, varēs glābt Kurzemi no sarkanā nezvēra, stājoties sakaros ar Zviedriju, Angliju un Ameriku.

Boļševiku aktivitāte visur pieņemas, Liepāju bumbo nepārtraukti. Ir 1945. g. 8. maijs. Jau ar gaismas iestāšanos pilsētu pārlido ienaidnieka eskadriļas, no jauna ārdīdamas drupas un neskartos namus. Liekas, ir pēdējās kara dienas. Atstāju Ādamu un dodos pie plkv. Oša uz Kūrmājas prospektu. Pulkvedis zina pastāstīt, ka vāciešu vakar vakarā atļāvuši šodien pl. 17.30 izbraukt uz Zviedriju vai Vāciju. Ir pusdienu laiks, un visi sēžam pie galda, kad nāk uzlidojuma pēc uzlidojuma. Neviens vairs nemeklē patvertni. Ienaidnieks lido tik zemu, ka nenociešamies un dodamies pie logiem. Tas ir liktenīgi, jo lidmašīnas ir uzbrukumā tieši mūsu ielai un ar klāja ieročiem ķer tieši mūsu ēdamzāli. Smagi ievaino Bērzu, kas ir nesamaņā, pāris citus vieglāk. Pusdienu ēšana izbeidzas, un jau rodas šaubas, vai pl. 17.30 sagaidīsim. Man jārūpējas par Ādama un Bērza nogādāšanu uz kuģa. Šim nolūkam ir apsolīta mašīna, kas pie slimnīcas piebrauks pl. 17.

Pl. 13 esmu slimnīcā, bet Ādams ir izgājis. Esmu nolicies atpūtā, kad īsi pirms pl. 15 ieskrien kāds vīrs un ziņo, ka boļševiku vienības jau pie Liepājas, — nākot no Bernātu puses gar jūru un ezeru. Kurzeme kapitulējot — radio pl. 14 ziņojis. Nekad neesmu bijis tik satraukts, pat tad nē, kad ienaidnieks jau metis bunkurā rokas granātas. Tātad vienīgā izeja — mežs. Ādams vēl nav atpakaļ. Paņemu mugursomu un mašīnpistoli un dodos uz ielu. Ielās pānika. Izmētāti koferi, atstāti pajūgi, steidzīgi cilvēki, auto katastrofas, ievainotie, vaimanas. Kāds leitnants ar salauztu kāju asiņo auto sadursmes vietā. Nevienam nav laika palīdzēt, pat sanitārais personāls pazudis. Vairākas ielas pilnas ar vācu motorizētām vienībām, kas no tuvākās apkārtnes atbēgušas uz Liepāju.

Satieku ltn. Ā., un abi norunājam turēties kopā. Mūsu ceļš ved uz Grobiņu. Esam pievākuši motociklu un dodamies ārā no pilsētas. Kāda latviešu vienība vītn. L. vadībā dodas tai pašā virzienā. Daudzas ielas tā aizsprostotas, ka grūti tikt cauri. Norunājam pārbaudīt kara ostu, varbūt rodas kāda iespēja vēl doties jūrā. Lidlauku, kas pie kara ostas, nepārtraukti bumbo un apšauda klāja ierocīem. Tāpat visu laiku kuģi cīnās ar lidmašīnām. Katrs cīnās par sevi.

Esam ostmalā. Kāds lielāks kuģis otrā pusē, pāris mīnu meklētāju laivas mūsējā. Gaŗā rindā kāpj virsū vācu karavīri. Uzlādējas kāda korpusa rezerves pulks. Pulka komandieris, jauns majors Geisle, ir pretimnākošs un mums pāris vīriem katrā laikā gatavs dot vietu. Esam tā kā daļēji glābti, bet vēl arvien paliek Ādams un Bērzs. Uzmeklējam kuģu konvoja komandieri, kādu korvetkapteini, un gribam zināt, kad un uz kurieni mēs dosimies. Mūsu rīcībā ir stunda laika, un ceļa mērķis — Ķīle. Uzzinājis mūsu nodomus, komandieris apsolās mūs vienu stundu gaidīt. Tātad riskēsim.

Ir pl. 16.20. Ostmalā mašīnas labu labās. Braucam uzmanīgi, jo katru mirkli var parādīties ienaidnieks. Satraukums un chaoss pilsētā kļuvis vēl lielāks. Esam pie Rožu laukuma, Apšu ielas. Boļševiku patrulas jau esot pilsētā, — zina stāstīt kāds karavīrs, kas, uzmetis mugursomu, dodas pie savas vienības. Ādams vēl nav manīts. Bērzs tikko kā izoperēts. Līdzņemšana neiespējama. Pulkstenis rāda jau 17, un mēs steigā dodamies atpakaļ uz ostu.

Konvoja sastādīšana ieilgst. Esam nervozi, jo lidlauka malā parādās boļševiku tanki. Ir pl. 19. Kaujas gaisā un pa pilsētu ris pilnā sparā. Radio ziņo, ka pēc kapitulācijas noteikumiem Kurzemi jāpārņem pakāpeniski, un nu no Liepājas dzenot boļševikus ārā. Transporta lidmašīnas Ju 52 paceļas un dodas jūrā. Tām seko boļševiku izlūkotāji un degošas notriec jūrā. Boļševiki pikē un sašauj katru zenītieročiem neapbruņotu laivu vai citu peldošu līdzekli. Visa jūrmala vienos dūmos. Zenītartilērija šauj nepārtraukti. Krīt arī boļševiku lidmašīnas.

Mūsu mīnu meklētāja laiva ir pie ostas vārtiem un gaida uz kādu kuģi, kas beidz uzņemt kravu kara ostā. Kaut tikai ātrāk beigtu un varētu tikt jūrā! Pl. 20.30 tanki sāk apšaudīt ostmalu. Nu esam cīņā ar lidmašīnām un tankiem. Kuģis dodas jūrā, un arī mēs varam uzelpot.

Kad izbraucam cauri lielajiem ostas vārtiem, ir pl. 21,15, un sāk jau krēslot. Lidmašīnas vēl nomet pēdējās bumbas konvoja tuvumā. Kauja par Kurzemi iet uz beigām. Aiz muguras paliek degošais Kurzemes krasts, pēdējais Latvijas cietoksnis kritis sarkanā nezvēra rokās ar vairāk nekā 600.000 latviešu. Kurzemes gals... Karavīri labāk iet mežos pie zvēriem nekā vergo boļševiku ordām. Citur, varbūt, atskanēs miera zvani, bet latviešu tautai — kapa zvani. **J. P.**

(Beigas)

PA JAUNĪBAS TEKĀM

KRISTAPS VALTERS jun.

Cilvēks un zvaigžņu miljardi

Cilvēki vienmēr vērušies zvaigznēs, gan zīlējot tautu likteņus, pareģojot nākotni, gan meklējot ceļu tuksnešos un jūrās, ticēdami, ka atrodas kosma centrā un tāpēc pelna īpašu dievu gādību. Sevišķi izteikta šāda reliģiska augstvērtības sajūta bija viduslaiku cilvēkam. Zeme toreiz bija skatuve, uz kuras norisinās lielā pasaules drāma, kas bija sākusies ar pasaules radīšanu un cilvēku izraidīšanu no paradīzes, un kuras finālā cilvēki atkal savienosies ar Dievu. Zvaigznes, saule, mēness bija tikai ramņu ugunis, kas to apgaismoja. Dievs, neredzams mājodams savu eņģeļu vidū debesīs, bija šīs drāmas režisors, kam visi uzticējās un paļāvās, sūdzējās par ciešanām un netaisnībām. Dievs bija šo cilvēku pamats, stiprā pils.

Bet modernais cilvēks neraugās zvaigznēs, lai tur saskatītu brīnišķīgus teiksmu tēlus, bet gan lai mērītu to attālumus gaismas gadu tūkstošos un miljonos, analizētu spektrus, aprēķinātu masu un temperatūru; viņš zina, ka zeme ir tikai sīks universa puteklītis un vairs neiedrošinās apgalvot, ka visu sauļu sistēmu un miglāju Radītājs uzlūkotu viņu par centrālo radījumu. Tas būtu tikpat smieklīgi, kā ja kāda lapu baktērija iedomātos, ka ir ne vien meža, bet visas pasaules centrs, un viņas lapas iznīcināšana nozīmē jau pasaules galu. Ticēt Dievam tam nozīmē milzīgu ilūziju, kas atrauj cilvēku no dzīves īstenības un ievilina māņu un sapņu pasaulē. Reizē ar veco priekšstatu par pasauli sabrucis arī vecais pasaules uzskats. Modernais cilvēks viens un atstāts dzīvo uz zemes, šīs mūžam zaļās nemieru zvaigznes, bezgalīgā telpā, kur miljonu gaismas gadu attālumā šūpojas vientuļas mirdzošas salas — zvaigžņu miljardi.

Pazaudējis veco, drošo pamatu, stipro pili, cilvēks tomēr nav izmisis, salauzts, nespēcīgs. Viņa stāja dzīvē, darbā un sabiedrībā ir varbūt vēl varonīgāka ,brīvāka, simpatiskāka nekā kristiešiem. Viņš tāpat rada kultūras sasniegumus, mākslas un zinātnes vērtības, cīnās par savu eksistenci, nesatricināms stāv kaŗa ugunīs un bumbu krusā, palīdz cietējiem, cik tas ar modernās medicīnas līdzekļiem iespējams. Viņš nesūdzas par dzīves netaisnībām un likstām, nelād un nezaimo likteni. Jautājums: „Kāpēc Dievs to pieļauj", vai izsauciens: „Un Dievs klusē!" viņu nemaz nenodarbina. Kāpēc gan jautāt, žēloties, protestēt, ja tas viss pieder vēl vecajam pasaules uzskatam. Modernais cilvēks ir un grib būt īsts zemes dēls, bez zvaigžņu dvēseles, kam zemes ziedi ir pēdējs un viss. Visvairāk, protams, šādas varonīgas dzīves stājas cilvēkam vajaga nāves stundā, jo bieži vien tikai tad viņš redz, ka ar zemes ziediem vien nepietiek, ka vajadzīgs arī kaut kas no mūžības gaismas. Bet modernais cilvēks arī tad nezaudē savu stāju, lai kā viņa sirdī izskatītos; viņš mirst klusi, bez vaidiem un nopūtām, bez cerībām. Kā vasaras naktī rasainā zālē, uz īsu brīdi gaisā pacēlies, izdziest spīdošs jāņtārpiņš, tā no dzīves aiziet modernais cilvēks.

Visuzskatamāk šo cilvēku varētu salīdzināt ar Pompejas karavīru, ko aizmirst nomainīt, kad vulkāna lavas masas aprok pilsētu, un kas tad vienkārši paliek stāvot savā sardzē. Šādai viņa rīcībai nav nekāda garīga pamata, ne mocekļa vai varoņa patošķirtu viņa nāvei jēgu. Gluži otrādi — visapkārt uzglūn bezjēdzība un chaoss, un tomēr viņš paliek savā vietā. Varbūt tāpēc, ka tas šai brīdī ir visvienkāršāk.

Un tāds „varonīgs nihilists" ir modernais cilvēks.

Velti būtu mēģināt pierādīt viņam, ka tas pasaules attēls, ko rāda modernā astronomija, fizika un ģeoloģija, nebūt nav pretrunā ar svēto rakstu atziņām. Tāpat bez panākumiem paliktu protesti par sacelšanos pret Dievu un ētisko normu sagrozīšanu. Modernās zinātnes veidotājam pasaules priekšstatam pretī jāliek kādas citas, īstās reālitātes tēls, kur cilvēks un zvaigžņu miljardi parādās jaunā gaismā. Bet vai kristieši to spēj?

Dažas piezīmes par filateliju (1)

Daudzi tautieši pēdējos gados pievērsuši uzmanību filatelijai, sākuši krāt pastmarkas. Šī nodarbība trimdā var būt ne tikvien patīkams laika kavēklis, bet tā var arī palīdzēt labāk izprast atsevišķu tautu paražas, vēsturi, dabu, floru, faunu u. t. t. Piemēram, Austrālijas markās redzam ķengurus, kukaburu, emu u. c. Šveices pastmarku serijas palīdz iepazīt dažādus Alpu augus. Islandes markām raksturīgi vulkānu izvērdumi un ziemeļblāzmas, Somijai sporta motīvi u. t. t.

Kaŗa invalīds darbā pie pastmarku atmērcēšanas.

Pievēršanos pastmarkām veicina vēstuļu apmaiņu ar draugiem un paziņām emigrācijā. Tā dod ierosmi un interesantu sākuma materiālu pastmarku kollekcijai. Tādēļ ļoti svarīgi vēstules apmarkot filatelistiski, vēstules saņēmējs tad iegūst gaumīgu aploksni ar zināmu materiālu vērtību. Rodas jautājums, kas tad ir filatelistiska apmarkošana?

Katrai valstij ir zināma veida standartmarku serijas, piem., ar karaļa attēlu, valsts ģerboni un tml. Šādas markas ikdienas patēriņam iespiež ļoti lielos daudzumos, tās pērkamas visās pasta iestādēs, un tām parasti ir ļoti niecīga filatelistiskā vērtība. No šādām parastām markām visbiežāk komplektējas skolnieku un iesācēju kollekcijas, jo tās ikvienam pieejamas bagātīgos vairumos.

Bez šīm standartmarkām katra valsts izdod arī dažādas jubilejas markas vēsturiskām atcerēm, tāpat markas ar zināmu virsmaksu labdarīgiem mērķiem (tbc apkarošanai, kaŗa invalīdiem u. t. t.). Šādas markas parasti ir vienreizējs izdevums, turklāt nelielā daudzumā. Pastā tās ātri izpērk, un bieži vien mazākās provinču pasta nodaļās tās nenonāk. Šādām jubileju markām ir augstāka filatelistiskā vērtība, kas dažreiz pat vairākārt pārsniedz nominālvērtību.

Filatelistu žurnāli parasti sniedz iepriekšēju informāciju par gaidāmām markām, un to iegūšana nesagādā lielas grūtības. Ja tādas tomēr rodas, tad katrā valstī pie galvenā pasta pastāv speciāla filatelistu nodaļa, kurā vienmēr kaut ko piemērotu varēs atrast.

Interesantus nodarbības brīžus filatelijā raduši arī mūsu bijušie leģionāri, īpaši kaŗa invalīdi. Zviedrijas pasta mūzejs 1946./47. g. ar Sarkanā krusta starpniecību nosūtīja uz Somiju, Norvēģiju, Dāniju, Beļģiju un Holandi lielāku vairumu makulātūras pastmarku sadalīšanai kaŗa invalīdiem, galvenokārt tādiem, kas nevar brīvi kustēties. Šāda veida sūtījumi ir neparasts labdarības veids. To galvenais nolūks ir ne tik daudz materiāls, kā morālisks atbalsts un patīkamas nodarbes sagāde. Savu uzdevumu šie sainīši ir labi veikuši, par ko liecina daudzās invalīdu pateicības vēstules.

Tas, ka skolnieki un pusaudži sirsnīgi nododas pastmarku krāšanai, parasti ir gadījums, kam bieži ir tikpat pārejoša nozīme kā indiāņu spēlēm un tml. Šai ziņā, liekas, daudz varētu palīdzēt īpašas jauniešu — krājēju organizācijas vai klubi, jo parastās filatelistu organizācijas biedrus uzņem tikai, sākot ar viņu 21. dzīves gadu. Dažās ir gan arī jaunatnes nodaļas, kurās uzņem 18 g. vecus. Tomēr vislielākā interese par pastmarkām, liekas, ir skolniekiem zem šī vecuma. Šādu interesi derētu izmantot mūsu jaunatnes trimdas organizācijām un audzinātājiem. Labi sakārtota pastmarku kollekcija, tāpat kā, piem., herbarijs, var būt arī saistoša un interesanta mācību papildviela.

Mazai ilustrācijai minēšu piemērus, kā Latvijas pastmarkās atspoguļojas mūsu tautas vēsture.

1) Valsts tapšanas un brīvības cīņu gaitas (Rīgas, Ziemeļlatvijas un Kurzemes atbrīvošanas izdevumos u. c.).

2) Saimnieciskās grūtības valsts sākumā (pirmās Latvijas pastmarkas papīra trūkuma dēļ izdotas uz pamestām vācu ģenerālštāba kartēm, rakstāmpapīra ar zilām līnijām, cigarešu papīra u. t. t.).

3) Vēsturiskas, sabiedriskas un kultūras dzīves personības, celtnes u.t.t. (piemiņas serijās Čakstem, Meierovicam, Rainim, Kronvaldam, Auseklim, Pumpuram u. c.).

4) Valsts saimnieciskie panākumi (piemineklu, celtniecības fonda, plaujas svētku izdevumu pastmarkās).

5) Valsts bojā eja un cerība tās atjaunošanai (padomju Latvijas ģerboņa serija, „Latvija 1. VII 1941", kā arī pa daļai „Kurland" serija). Arī trimdas organizāciju un dažādās propagandas pastmarkās turpina atspoguloties tautas nerimstošie centieni pēc brīvības.

Kā to visu ietilpināt, sakārtot un parādīt pārskatāmā pastmarku kollekcijā, ir katra atsevišķa filateliista pieredzes, izpratnes un gaumes lieta. Šo rindiņu rakstītāja nodoms ir konspektīvā veidā turpmāk sniegt dažus pieturas punktus pastmarku kollekcijas izvēlei, veidošanai un techniskai apdarei.

Rūdolfs Noritis

Pa Staburaga bērnu tekām

21. NODARBĪBAS

Ir taču tik jauki, saulīte gandrīz katru dienu redzama pie debesīm. Dosimies arī šajās nodarbībās visi ārā no telpām un iepazīsimies ar debesu pusēm.

Vai esat ievērojuši saules gaitu pie debesīm? Saule rītos uzlec vienā debess malā, tad paceļas lokā virs mūsu galvām un vakaros noriet otrā debess malā. Pēc šīs saules gaitas tad arī nosauktas debess puses. To pusi, kur saule uzlēc, sauc par rītiem (dažreiz arī par austrumiem, jo tur vispirms sāk aust, rasties gaisma). To pusi, kur saule noriet, sauc par vakariem (vai rietumiem). To pusi, kur saule stāv pusdienas jeb dienas vidū, sauc par dienvidiem. Bet to pusi, kas pretī dienvidiem, un kur saule nekad nav redzama, sauc par ziemeļiem.

Kurš var tūliņ parādīt rītus? Pavisam viegli. Ja nostājas ar seju uz dienvidiem (debess puse, kur saule atrodas pusdienas laikā) un izstiepj rokas sānis, kur tad rādīs kreisā roka? To arvien labi iegaumējiet: ja priekšā dienvidi, tad pa kreisi rīti, pa labi vakari un aiz muguras ziemeļi. Tā, zinot vienu debess pusi, arvien viegli varēsit noteikt visas pārējās. Pamēģiniet.

Bez šīm četrām galvenām debess pusēm ir vēl četras citas: vidū starp dienvidiem un rītiem ir dienvidrīti (dienvidaustrumi), starp dienvidiem un vakariem — dienvidvakari (dienvidrietumi), starp ziemeļiem un rītiem — ziemeļrīti (ziemeļaustrumi), starp ziemeļiem un vakariem — ziemeļvakari (ziemeļrietumi). Šo labi iegaumējiet.

Daudzreiz ļoti svarīgi zināt debess puses. Piemēram, ja cilvēks ieklīdis un apmaldījies lielā mežā, kur pat kokā uzkāpjot neredz nevienas mājas, nedzird ne suņus reiam, ne gailus dziedam. Šāds cilvēks tad nu sāk iet „uz mājas pusi", lai tiktu no meža ārā, bet bieži gadās, ka viņš pēc brīža atkal nonāk tanī pašā vietā, no kuŗas sācis iet. Viņš redz, piemēram, vietu, kur, kūris uguni vai kur griezis koku — viņam piesities „vadātājs", kā mēdz teikt. Tā viņš netiek no meža ārā. Bet „vadātājs" piesitas tikai tādam cilvēkam, kas neprot noteikt debess puses. Ja atceras, ka, šurp nākot, gājis uz ziemeļiem, tad atpakaļ ejot būs jāiet uz dienvidiem.

Kā noteikt debess puses? Saulainā laikā tās varam vērot pēc saules. Bet ja laiks apmācies, vai saule jau norietējusi — ko tad? Ir kāds rīks, ar kuŗu arvien var pareizi noteikt debess puses — vienalga, vai diena vai nakts: vai saule spīd, vai apmācies. Šo rīku sauc par kompasu. Apaļā kārbiņā grozās kustīgs rādītājs, kuŗam tā brīnišķā īpašība — arvien rādīt ar vienu galu uz ziemeļiem, ar otru uz dienvidiem. Tāpēc senos laikos to nesauca par kompasu, bet magnēta tēraudā rādītāju dēvēja par „gudro dzelzi", kuŗa zinot debess puses.

Arvien atceraties, ka kompasa rādītāja tumšais gals rāda ziemeļus, bet gaišais gals — dienvidus. Ja jums pašiem savs kompass, iekasiet drošības pēc tumšajā galā Z burtu. Jūs smaidāt un brīnāties, ka turu jūs par tik aizmāršīgiem. Bet lielās briesmās vai īsti nomaldījušies cilvēki bieži tā apjūk, ka šo vienkāršo lietu vairs neatceras.

Kad vecie latviešu strēlnieki Ziemsvētku kaujās cīnījās Tīreļpurvā, arī bijis tāds gadījums. Cauru nakti cīnījušies un vajājuši bēgošo ienaidnieku, brizdami līdz jostas vietai pa dziļo sniegu, kāds pulciņš strēlnieku noklīduši no pārējiem un krūmainajā purvā tā apjukuši, ka vairs nevarējuši noteikt debess puses. Vienam bijis līdzi kompass, bet viņš nekādi nevarējis atcerēties, kuŗš rādītāja gals norāda ziemeļus — gaišais vai tumšais. Vēl lielāka nelaime — arī pārējie neviens nevarējuši to pateikt. Tā viņi dabūjuši ilgi klīst pa mežaino purvu, kamēr atraduši kādu jau pazīstamu ceļu. Tāpat dažu labu reizi klājies briesmās nokļuvušiem tālo ziemeļu vai tuksnešu ceļotājiem. Tāpēc iegaumējiet labi: tumšais gals ziemeļi, gaišais — dienvidi.

Uzmanieties arī, lai, noteicot debess puses, kompasa tuvumā nebūtu kāds dzelzs priekšmets — nazis, velosipeds vai kas cits — jo tad magnēta rādītājs novirzīsies sāņus un nerādīs pareizi.

Pasaules tālēs augsim vienoti Latvijai!

Vientuļo mazskautu vadītājs

VECAIS MARČS

Stāsts par mandarīnu un mākslinieku

Tas notika sensenos laikos vecajā Ķīnā, kad tajā vēl valdīja ķeizari, rūpēdamies par mieru un taisnību. Dzeltenā pūķa zemē kāda trūcīga ķīnieša dēls, uzcītīgi mācoties, izturēja daudzos un grūtos pārbaudījumus valsts amatiem. Ķeizars, to uzzinājis, iecēla dēlu kādā lielā pilsētā par mandarīnu un lika viņam gudri un taisnīgi valdīt, spriest tiesu un ievākt nodokļus. Dēls dabūja savam stāvoklim piemērotu pili ar torņiem un dārzu, daudziem sulaiņiem un kalpiem, greznas drēbes, dažādas mantas un naudu. Nu visa kā viņam bija gana, tikai ģerboņa vēl nebija, un tas nu bija steidzīgi jāsagādā. Viņš lika ataicināt pilsētas ievērojamāko zīmētāju, kam uzdeva pagatavot ģerboņa metu. Mākslinieks tikai apvaicājās, ko īsti mandarīns vēloties ģerbonī: pūķi, lauvu vai kādu svēto koku? Mandarīns atbildēja, ka gribot gaili. Tajos laikos gaili uzskatīja par gaismas nesēju, un tādēļ tas bija ļoti iemīļots. Mākslinieks solījās mandarīna vēlēšanos ievērot un iezīmēt ģerbonī gaili.

Kad bija pagājusi viena nedēļa, mandarīns sūtīja mantzini pie mākslinieka ar dāvanām un lika apjautāties, vai zīmējums jau nebūtu gatavs. Mantzinis ieradās pie mākslinieka, pasniedza dāvanas un pastāstīja ierašanās iemeslu. Bet mākslinieks papurināja galvu, pateicās par dāvanām un lūdza mandarīnam ziņot, ka darbs jau uzsākts un ka viņš turpina cītīgi strādāt.

Pagāja mēnesis; mandarīns atkal sūtīja savu mantzini pie mākslinieka ar piemērotām dāvanām un lika uzzināt, kad zīmējums ģerbonim būs paveikts. Mantzinis ieradās pie mākslinieka, nodeva mandarīna sūtītās dāvanas un paskaidroja nāciena iemeslus. Bet mākslinieks arī šoreiz pašūpoja galvu, nopūtās un pēc ilgākas domāšanas lūdza pateikties mandarīnam un ziņot, ka darbs ritot pilnā gaitā un viņš to cerot drīz pabeigt.

Pagāja vēl daži mēneši, bet zīmējuma kā nebija, tā nebija. Nu mandarīns nolēma iet pats un noskaidrot, kāpēc pasūtinājums arvien vēl kavējas. Viņš iesēdās bagātīgi izrotātā nesamā krēslā un kopā ar daudz pavadoņiem devās ceļā. Kad mākslinieks jau notālēm manīja raibo gājienu, viņš priecīgs izsteidzās mandarīnam pretī, apsveica to pēc vecajām pieklājības paražām ar visdziļāko noliekšanos un aicināja viesus līdzi namā. Iegājis viesu telpā, mandarīns izbrīnējās, nekur pie sienām neredzot neviena zīmējuma. Viņš tūdaļ vaicāja, kur ir pasūtinājums. Mākslinieks vēlreiz zemu noliecās un lūdza brīdi uzgaidīt. Viņš paņēma lielu papīra loksni, tušu, otas un nedaudziem drošiem otas triepieniem dažās minūtēs uzbūra skaistu un varenu putnu. Tas tiešām izskatījās kā savas sugas vislabākais paraugs ar dziļi robotu seksti, spēcīgu knābi, plaši izplestiem spārniem, gaŗām astes spalvām un kaujas gatavībā izceltiem piešiem. Mandarīns bija ļoti aizgrābts, jo tādu gaili viņš vēl nekur nebija redzējis. Viņš tūdaļ saprata, ka šim mākslinieka piemīt retas, izcilas spējas, kuŗas papildina teicami izkoptā amata prasme. Parādot mākslinieka pelnīto pateicību, mandarīns viņam pasniedza bagātīgu atalgojumu un iecēla par zīmēšanas skolas priekšnieku.

Projām ejot, mandarīns vēl uzkavējās un lūdza paskaidrot, kādēļ viņam bijis mēnešiem ilgi jāgaida uz zīmējumu, kas varēts veikt dažās minūtēs. Mākslinieks nekā neatbildēja, bet lūdza mandarīnu sekot līdzi darbnīcā. Tajā pie visām sienām bija redzami neskaitāmi gan lieli, gan mazi, gan ar tušu, gan ogli, gan krāsās darināti gaiļu zīmējumi visādos stāvokļos. Mandarīns pārsteigts jautāja, kādam nolūkam iekārtota šī bagātīgā gaiļu izstāde? Mākslinieks atbildēja: „Lai es varētu uzzīmēt tavam vairogam gaili, man iepriekš bija nepieciešamas šīs daudzās studijas. Vispirms es pēc dabas uzzīmēju īstu gaili. Tad zīmēju viņu dažādās kustībās. Pēc tam meklēju visizteiksmīgākos stāvokļus. Pamazām atmetu visu neraksturīgo un lieko. Pēdējos metos vienkāršoju līnijas un pastiprināju pretstatus, līdz ieguvu zīmējumu, kas, liekas, spēj apmierināt kā paša mākslinieka, tā mākslas sapratēja prasības."

Kad mākslinieks bija apklusis, mandarīns, savukārt vēlēdamies parādīt cieņu meistaram, kas arī vienkāršu pasūtinājumu bija veicis kā vispilnīgāko mākslas darbu, saskaņā ar visvecākajām paražām zemu jo zemu noliecās mākslinieka priekšā.

Jāaug vienotiem dzimtenei

TRĪS JAUNATNES IZDEVUMI

Skautu apgāda nozares izdevumā gaitas atsācis latviešu skautu un gaidu mēnešraksts trimdā Ugunskurs. „Mūsu Ugunskuram jābūt tik jaukam, lai pie tā nevienu nelaistu, bet gan iededzies latviskā kvēlē — kā pie Jāņuguns — modri līgotu cauri trimdas naktī un rītā redzētu atkal mūsu brīves sauli lēcam. Plecu pie pleca, roku rokā mums mocīt jāaug vienotiem savai dzimtenei," mudina mēnešraksts savā 3.—177. numura ievadrakstā. — Redakcijas adrese: Mr. V. Klētnieks, Bondville, Vt., USA, bet raksti chronikai sūtāmi R. Čakam, 995 S. 12th St., Salem, Ore., USA.

☆

Eslingenas latviešu YMCA/YWCA rotācijas technikā izdod 15 lappušu žurnāliņu Savā starpā, kas ieturēts jauka humora garā. Tas, šķiet, ir arī vienīgais jaunatnes izdevums Vācijā, kas vēl nav kapitulējis materiāliem spaidiem. Lai labas sekmes nākotnē! — Izdevuma redakcija Eslingenā, Stutgartes ielā 33—4.

☆

Lai ar grūtībām, tomēr irnākt turpina arī Amerikas jaunatnes izdevums Neiemīļā taka. Kā visi jaunatnes izdevumi, arī Neiemīļā taka ļoti cieš no līdzstrādnieku trūkuma. Vai mūsu jaunatne Amerikā būtu vairāk pievērsusies dolaru pelnaiņ — Redakcijas adrese: Mr. Modris Mednis, 1215 N Randolph Str., Phila — 22 — Pa. USA.

Vācijas pārstāvis L. Dagis, (24a) Neustadt/Holstein, U-Schule, Bl. 5. Sued.

—ēm—

GUNTIS NĀTRE

Dabas skavās

Mirdz saule. Zeme briestot zvana;
Pār laukiem pavasaris iet.
Visapkārt ziedi, ziedēšana...
Mirdz saule. Zeme briestot zvana,
Un sirds — tik apreibusi mana,
Tik mulsa dabas skavās šķiet.
Mirdz saule. Zeme briestot zvana —
Pār laukiem pavasaris iet!

Miklas un uzdevumi (6)

1. Kuŗā Latvijas pieminekli bija lekalti šie vārdi:

„Tēvu zemes mīlestību pirmā vietā stādījāt, Latvju dēlu varonību visām tautām rādījāt!"

2. Kas ir:

Liepna —

a) ciems,
b) pilsēta,
c) dzelzceļa stacija.

Kārlis Kļava —

a) ievērojams ledus hokejists,
b) pasaules meistars šaušanā,
c) Baltijas rekordists sprintā.

3. Kas notika šajās dienās:

1919. g. 8. jūlijā; 1920. g. 1. maijā; 1918. g. 18. novembrī; 1919. g. 23. maijā; 1921. g. 26. janvārī; 1918. g. 15. janvārī; 1919. g. 22. jūnijā.

ATRISINĀJUMI MĪKLĀM UN UZDEVUMIEM (5)

Rakstniekiem Gruznam, Klānam un Rozītim ir vārds Pāvils.

Rakstniekiem Bračko, Deglavam, Saulietim un Smagaram ir vārds Augusts.

Latviešu literātūrā ir: JĀNIS Rainis, Grīns, Kildzējs, Grots, Sarma, Ziemeļnieks, Radāns, Sudrabkalns, Jansons, Akurāters, Trimda, Medenis, Poruks, Ezeriņš, Jaunsudrabiņš, Ruģēns, Sanders, Bičolis, Grīvnieks, Plaudis, Pavasaŗu Jānis, Esenberģu Jānis, Veselis, Kadilis, Purapuķe, Rudzītis, Norkalns, Sudrabiņš, Krēsliņš un Grigulis.

Cēsu Skolnieku rotas karogs Latvijas brīvvalsts laikā ceļoja katru gadu pie citas Ziemeļlatvijas vidusskolas.

Zemnieku brīvlaišana vispirms notika Kurzemē.

Pirmā grāmata latviešu valodā — Pēteŗa Kanīzija katķisms iznāca 1585. g.

EDG. SVĒDE

Augusta Dombrovska testaments (2)

Tā pagāja apmēram gadi divi, kad mani pārsteidza ziņa, ka vecais Dombrovska tēvs miris, un Rīgas apgabaltiesa Dr. Kasparsonu un mani aicināja uzņemties Augusta Dombrovska testamenta izpildītāju pienākumus. Bet Dr. Kasparsons jau toreiz bija nopietni slims un vārgs — tās bija sekas no visa pirmā lielinieku laikā pārdzīvotā, kad viņš, lai atbrīvotos no saviem mocītājiem, bija pārgriezis sev rokas artēriju un tā noasiņojis, ka tikko izdevās glābt viņa dzīvību. Es toreiz jau biju aizgājis no Latvijas bankas, biju brīvs cilvēks, tā ka man bija jāuzņemas staigāšana pa tiesu iestādēm, faktisko apstākļu un mantojuma masas noskaidrošana un sarunas ar visām ieinteresētajām pusēm. Vispirms mēs ar Dr. Kasparsonu sīki iepazināmies ar Aug. Dombrovska testamenta saturu. Tas bija jo plašs dokuments, kurā atspoguļojās ne vien viss aizgājēja iecerētais un novēlētais, bet arī viņa nemierīgā un ne ikreizi skaidriem nākotnes plāniem pārpilnā dvēsele. Turklāt viņa draugam notāram J. Kreichbergam nebija izdevies šiem Dombrovska tēva nodomiem dot vajadzīgo skaidro un noteikto juridisko formulējumu.

Skaidrs bija, ka viņš saviem tiešiem mantiniekiem, savai meitai — ievērojamā latviešu elektrotechnikas inženiera Lintera kundzei — un abiem dēliem bija novēlējis tikai kādu nelielu namu Āgenskalnā, kamēr viss viņa

Ziemeļblāzmas nams Vecmīlgrāvī

plašais kokrūpniecības uzņēmums un ļoti daudzie nekustamie īpašumi Mīlgrāvī nāktu par labu kādai organizācijai, kas bija jānodibina mums, testamenta izpildītājiem. Tā rīkotos pa Ziemeļblāzmu un pa Burtnieku pili. Viņa mīļākais dēls — apdāvinātais vijolnieks, kas bieži ar savu kundzi uzstājās Rīgas koncertos, bija vārda pilnā nozīmē nodots mūsu — testamenta izpildītāju — aizbildnībā, jo nebija izpildījis tēva gribu un nebija pilnīgs atturībnieks. Mums bija uzlikts par pienākumu izsekot, kādu dzīvi viņš dzīvo, un, skatoties pēc tā, vai viņš būs uzvedies labi vai slikti, piešķirams vai atraujams tas pabalsts, ko tēvs bija paredzējis testamentā. Tas bija visai nepatīkams uzdevums — būt par guvernanti pāri par 40 g. vecam ģimenes galvam un ar pilnas vai tukšas silītes palīdzību turpināt viņa „audzināšanu", kas, acīm redzot, nebija arī pašam tēvam izdevusies, kā viņš to bija vēlējies.

Tālāk nācās noskaidrot mantojuma masas stāvokli, īpaši attieksmē uz neskaitāmiem nekustamiem īpašumiem Mīlgrāvī, ko Dombrovska tēvs garā gadu rindā bija pircis un pircis, nēmis savā lietošanā, vai arī bieži vien atstājis vecā īpašnieka lietošanā. Sarunā ar Dombrovska tēva kompaņonu — vācieti, kas nebija visai runīgs, noskaidrojās, ka kokrūpniecības uzņēmums jau ilgāku laiku it kā nebūtu vairs darbojies, ka grāmatvedība arī atstāta novārtā un ka kompaņona prasības pret firmu, kas, protams, gan vēl bija jāpārbauda, pārsniedzot visa uzņēmuma pašreizējo vērtību. Bija skaidrs, ka bez ilgstoša tiesas procesa te nekas nebija panākams. Turklāt, ievērojot nolaidīgo grāmatvedību un nekārtības fabrikas kantorī, visas trumpas bija kompaņona rokās. Pārbaudot īpašnieka tiesības uz pirktiem nekustamiem īpašumiem, izrādījās, ka Aug. Dombrovska īpašuma tiesības nebija nostiprinātas zemes grāmatās. Attiecīgiem pirkšanas dokumentiem trūkstot, un gadījumos, kad par veciem parādiem Aug. Dombrovskis bez kādiem rakstiskiem dokumentiem šos īpašumus bija pārņēmis savā ziņā, bija paredzamas neskaitāmas tiesu lietas. Pa Ziemeļblāzmu un pa atturības biedrību rīkojās Dombrovska tēva sekretāre, un arī par šo nozari bija grūti gūt kādu drošu pārskatu — tur tika saimniekots ar tiem līdzekļiem, ko ienesa sarīkojumi, teātra izrādes, koncerti u. t. t. Nekādas naudas summas bankās vai citur Dombrovska tēvs nebija atstājis, jebšu tās bija pievākušas nezināmas personas.

Tagad sāku saprast Dombrovska tēva vārdus, ka mums būšot diezgan ko norauties. Testamenta noteikumi liecināja, ka viņš savu lolojumu — Ziemeļblāzmu un Burtnieku pili visādi gribējis nosargāt no Saeimas partiju ietekmes un vēlējies uzlikt mums, viņa testamenta izpildītājiem, par pienākumu radīt organizāciju, kas rīkotos pilnīgi neatkarīgi no šiem simts deputātiem. Bet — tas Latvijas toreizējos apstākļos bija Gordija mezgls, ko atrisināt nebija pa spēkam Dr. Kasparsonam un man.

Tai laikā Dombrovska tēva tiešie mantinieki bija griezušies pie zvērinātā advokāta Vold. Zamuela un viņam uzdevuši apstrīdēt tēva testamentu visumā, un Rīgas apgabaltiesa atzina to par nelikumīgu un neapstiprināja. Tā izbeidzās Dr. Kasparsona un manas testamenta izpildītāju funkcijas, un Dombrovska tēva atstātā manta likumā paredzētā kārtībā tika izdalīta starp viņa likumīgiem mantiniekiem. Un ar to arī Dombrovska tēva sapnis par Ziemeļblāzmu un Burtnieku pili bija izsapņots un nepiepildījās.

Cilvēks, kas pelna 60 markas vienā vakarā

SARUNA AR DEJOTĀJU UN KARIKATŪRISTU A. BUNDŽU

Izturējis Ludvigsburgas nometnē izceļošanas pārbaudes uz ASV, nolēmu kādā no labākiem Štutgartes naktslokāliem nosvinēt atvadīšanos. Taču atvadīšanās vietā iznācā atkalredzēšanās ar mākslinieku Aleksandru Verneru Bundžu, kas kopā ar savu dzīves biedri Ženiju izrādījās par kabarē programmas galvenajiem veicējiem. Šis internacionālais varietē spīdeklis ir kādreizējais laikraksta Sociāldemokrats politiskais karikatūrists, kura zobgalīgo satiru toreiz pazina visi mūsu tā laika varenie.

Pēc programmas sekoja daža kopīgi izdzerta glāze vīna un mākslinieka garš stāsts, pilns traģikas, par zaudētiem piederīgiem, kara un bēgļu gadu grūtumiem, bet arī pārgalvīgām dēkām un savdabīgu humoru kā Anšlava Eglīša romānos.

„Es laikam visu dzīvē sasniedzu aiz spītības," Bundža smejas. „Skolas laikos pamāte man aizliedza vakaros zīmēt, lai taupītu elektrību. Bet es par spīti sāku zīmēt karikatūras, un drīz amats bija rokā. Architektūras fakultātē draugi korporēli man atgādināja manu bērnību pilsētas nomalē, un es aiz spītības pievērsos sociāldemokratiem, un no joku lapu ilustrātora kļuvu par politisku karikatūristu. Kādreiz ballē dabūju dzirdēt pārmetumu, ka neprotu kā nākas dejot, un aiz spītības kļuvu deju skolotājs. Un beidzot, kad pēc kara draugi mani mudināja iet kādā IRO nometnē un mest dancošanu pie malas, lai tieku kaut kur Austrālijā pie mierīga kaktiņa — es, par spīti, tikai tad īsti vēl sāku cīnīties. Un tagad man vēl viens amats rokā, ar kuru man vaļā visa pasaule."

Atļāvos iebilst, vai vīram ar galvu varietē ir īstā vieta? Bundža atbildot atklāja arī vēl kādu īpatu bohēmisku dzīves filozofiju: „Lai cik paradoksāli tas skan — es eksistēju nevis no darba, bet no prieka, un ar to šovakar esmu nopelnījis veselas 60 markas. Lai strādā birojā, kam tīk, bet atļaujiet man nodoties skaistākajiem no visiem sportiem — dejai un jautrākai no visām tēlotājām mākslām — karikatūrai. Tas ir mans prieks."

A. Gulbja latviešu literātūras vēsturē Bundža vērtēts kā viens no mūsu pirmajiem karikatūristiem ar ļoti dziļu mākslinieciski tvērienu, un arī pašreiz ar saviem kabarē teātros rādītajiem zīmēšanas „numuriem" viņš ir populārākais ātrkarikatūrists Vācijā. Dejot A. V. Bundža mācījies Latvijas operas baletskolā pie Beatrises Vīgneres, pie godalgotā baleta Zaļais galds autora Josa Anglijā, pie Vīnes operas baletmeistara Rūdija Frencla u. c. Viņš ir arī Imperial Society of Teachers of Dancing un vācu deju skolotāju apvienības biedrs.

Šis savdabīgais latviešu mākslinieks nekad nav prasījis sabiedrības pabalstu studijām, ne UNRRAs vai IRO pabalstu, jo nekad nav bez darba un maizes.

Nobeigumā Bundžu pāris (viņu skatuves vārds ir Geni u. Alex) rāda līgumus un piedāvājumus no Spānijas, Holandes un Šveices, bet kundze, kas savu vīru laikam vislabāk pazīst, piebilst: „Spītības dēļ varbūt tomēr brauksim uz Ameriku." A. B.

Gaŗā trimda

ARĪ IVANAM BUŅINAM PĀRI 80

Bieži pirms nāves daudzināja ražīgāko rakstnieku pasaulē Bernhardu Šovu. Šad tad piemin Knutu Hamsunu, kas, gan pelts, gan slavēts, gaida un nevar sagaidīt savu nāves stundu. Bet tikpat kā nekā nedzird par krievu emigrantu rakstnieku Ivanu Buņinu.

Arī viņam jau ir pāri astoņdesmitiem. Slimība viņu ilgāku laiku saistījusi pie gultas. Nabadzīga un drūma ir viņa dzīve svešā malā Francijā. Trimdā viņš jau ir 30 gadu. Trimdinieks viņš bija arī tad, kad 1933. g. viņam piešķīra Nobela prēmiju par darbu, kas sarakstīts viņa mātes valodā pēc svešumā nodzīvotiem 13 gadiem!

Kas būs lasījis Sādžu, Arsenjeva dzīvi, Mitjas mīlestību vai Kungu no Sanfrancisko, tas zinās, ar kādu smalkjutību Buņins pieiet cilvēkam, tie būs manījuši, cik tīrs un gluds ir viņa stils un cik vienkāršiem līdzekļiem viņš sasniedz lielu mākslinieciskū kāpinājumu.

Būdams liberālis, kas nicina katra veida diktātūru, Buņins bez saviem tīri literāriem darbiem ar spalvu cīnījies gan pret komūnismu, gan arī pret nacionālsociālismu.

Zīmīgi, ka trijos gados pēc revolūcijas Pad. savienībā, pirms viņam izdevās izbēgt uz Franciju, un vācu okupācijas gados Francijā parasti ražīgais Buņins nav uzrakstījis ne vienas vienīgas rindas. „Es nevaru būt fašists — ne melns, ne sarkans," atzinies viņš.

Uzaudzis krievu slaveno rakstnieku pasaulē, Buņins uz Rietumeiropu bija atvedis Tolstoja, Čechova un Turgeņeva mantojumu un cerējis visus šos gadus, ka varēs to aizvest atpakaļ uz Krieviju. Vai tas viņam vēl izdosies?

KULTŪRAS CHRONIKA

Mārtiņš Zīverts sarakstījis jaunu lugu Cenzūra, kuŗas pirmizrāde paredzama Zviedrijā, paša autora iestudējumā.

Latviešu operdziedātājas, koloratūrsoprāna Adeles Pulciņas-Karpas pirmais patstāvīgais Amerikas koncerts notika Votertovnā. Tas bija kupli apmeklēts un arī vietējā presē veltīja labas atsauksmes kā mākslinieciskajam sniegumam, tā arī programmas izvēlei.

Sidnejas Bodenvizera baleta trupā, kas atrodās gaŗā turnejā pa Jaunās Dienvidvelsas pilsētām, ar labām sekmēm dejo latviete Vija Vētra. Ansambļa uzvedumi uzņemti arī filmā.

Pirmo vietu Ohio kolledžu mūzikas festivālā ieguvusi vijolniece Ludmilla Ziedone. Sarīkojumā bija pārstāvētas 18 nācijas no dažādām Amerikas mūzikas augstskolām. Ziedone ir Kapitola universitātes Kolumbā stipendiāte un šogad beigs vijoles klasi.

Milzīgās Vatikānas bibliotēkas 42.000 manuskriptus, starp kuŗiem atrodas arī Vatikānas Kodeks, vērtīgākais kristietības raksta darbs, pārņems mikrofilmās. Darbs ilgs 2 gadus un izmaksās ap 150.000 dolaru.

Savu koncertturneju Kanadā, ar sarīkojumu Montreālā nobeigusi Herta Lūse, Viktors Stots un Hugo Štrauss. Koncertā, kas bija ievērojams ar savu augsto mākslas sniegumu, mūsu mākslinieki atskaņoja J. Mediņa, J. Vītola, A. Kalniņa, J. Kalniņa, B. Skultes, A. Žilinska, Mendelsona, Šopena u. c. darbus. Klausītāju atsaucība bija ļoti liela.

Filadelfijā iznācis jaunatnes mēnešraksts Neiemīlā taka 12. numurs. Žurnāls iespiests rotatora technikā un mūsu jaunie rakstniecības darbinieki rāda atzīstamu gribu pastāvēt.

Oto Krolla mākslas aģentūras rīcībā čikāgā ir jau vairāk nekā 1000 dažādu mākslinieku adrešu. Oto Krolls un Edvarts Romats darbojas arī latviešu skaņu uzņemšanas studijā, kas nule uzsākusi darbību Inž. V. Rūvalda vadībā.

Nujorkas latviešu jaunatnes literārā pulciņa sanāksmē pārrunāti sirreālisms un eksistenciālisms franču literātūrā un to ietekmes latviešu rakstniecībā. Sarīkojumā piedalījušies Mudīte Austriņa, Andra Kadiķe, prof. P. Starcs, J. Kadiķis, E. Raisters uc.

Bostonas latviešu teātris 26. maijā viesosies Nujorkā ar Blaumaņa luģu no Saldenās pudeles. Dekorācijas gleznojis prof. J. Kuga.

Latvijas PEN kluba biedrus aicina reģistrēties un izteikties jautājumā par paredzēto latviešu rakstnieku, žurnālistu un izdevēju sanāksmi ASV. Vēstules adresējamas Jānim Portietim, 600, Tremont St., Boston, Mass.

Diriģents Aleksandrs Vinters aicināts no Zviedrijas uz Dāniju diriģēt simfonisko koncertu. Par solisti aicināta viņa kundze dziedātāja Marija Vintere.

Romā iznācis sakrālās mākslas izstādes 1950. g. katalogs. Baltijas valstīm un citām zemēm aiz dzelzs priekškara tajā ierādīta vieta tūlīt aiz Francijas un Spānijas. Grāmatā reproducēta arī Niklava Strunkes gleznа Dievs, Tava zeme deg.

Nodibināts kultūras birojs ASV latviešiem

Amerikas latviešu apvienība pieņēmusi noteikumus par kultūras biroja noorganizēšanu, kā arī ierosinājusi ik gadus ASV rīkot latviešu kultūras dienas, kuŗu atlikums nododams Latviešu kultūras fondam ASV. Kultūras birojs darbosies kultūras vērtību jaunrades veicināšanai, latviskās dzīves ziņas stiprināšanai, jaunatnes audzināšanai u. c. Biroju vada valde, un tās priekšsēdis ir ALA loceklis E. Freivalds. Pie kultūras biroja darbojas arī Kultūras fonds ar sekcijām zinātnei, mākslai un sarīkojumiem, bibliotēkām un archīviem, izglītībai un jaunatnes organizēšanai. Kultūras fonda darbību vada ALA valdes priekšsēdis, kultūras biroja vadītājs un rakstnieku, mākslinieku un zinātnieku pārstāvji.

Ingrida Vīksna

Mums jābriem jūrā

ROMĀNS

(73. turpinājums)

Kad Mežirbju pulciņš pārkāpa Akmenāju virtuves slieksni, saimniece pašreiz lielajā grāpī bēra kartupeļus, bet divi vīri šaudīgajā pavarda gaismā uz akmeņainā klona valstīja brūnpelēku buciņu. Divas pašlietas tauku ploškas uz palodzes skopo gaismu mazliet pastiprināja, un viens no vīriem ātrām, ierastām kustībām zibināja gar lopiņa skaustu smailu tuteni, kamēr otrs grozīja rokās bļodu, kur sagāzt iekšas un noteicinātās asinis. Bēgļu biklo labvakaru atņēma saimnieces spožā balss, kamēr abi vīri tikko pacēla galvas no sava darba. Uzmetusi ātru skatu nodirātajam lopiņam, Dagnija ar skatienu atdūrās pret vīru smagajām rokām, kas cilājās iesārtajā gaismā, un īsu mirkli viņa uzskatīja aizdurvē nevērīgi nosviesto pelēki pūkaino ādu, kas izmisīgā nevarībā gulēja sapurcīta pāri pati savām aizcirstām kājām. Tad viens no puišiem ātri pārvilka asmeni buciņa krūtīm, un bļodā ievēlās tumši asiņu un iekšu recekļi. Strauji aizvērusi acis, Dagnija pieķērās durvju stenderei un iegrīļojās istabā, kur bija jau pazuduši visi pārējie atbraucēji. Riebums, kas viņu pārņēma, bija tik liels un nepārvarams, ka viņa tikko savaldīja nelabumu un noturējās kājās.

„Nu, saimniec, vai iznāks krietnas vakariņas?" jautāja zema vīrieša balss, bet Dagnija stāvēja, atspiedusies pret sienu, un gaidīja, kad istaba beigs joņot trakā karuselī ap viņu, lai aizvilktos līdz tuvākam solam.

Pāris mirkļus aizklājusi seju rokām, Dagnija savāca visu savu gribas spēku, lai pārvarētu smieklīgo vājumu, bet kad viņa no jauna piecēlās, viņas acīs šaudījās dīvainas bailes un neziņa, kamēr cauri smadzenēm izaulloja juceklīgu domu kamols. Tas bija tik dīvaini... Tik bieži viņa bija redzējusi līdz nejēdzībai sakroplotus karavīrus, vaļējas brūces un asinis bija ikdienišķa aina viņas darbā, bet nekad viņa nebij jutusi tādu riebumu un nelabumu kā šodien, ieraugot nieka meža kustoni. Ar strauju vēzienu atvairījusi no sevis kādu pēkšņu uzmācīgu čukstu, kas jau atkal draudēja satraukt viņas prātu, Dagnija spītīgi piecēlās un ievilka dziļi elpu. — Mulķības. Es esmu tikai pārgurusi. Man jāsaņem sevi stingrāk rokās. Es nedrīkstu tā palaisties! — Un viņa stingru gaitu izsoloja atpakaļ virtuvē, lai pārbaudītu pati savu spēku.

Nu jau puiši bija paspējuši sadalīt medījumu gabalos, nelāgā bļoda ar iekšām bija aizvākta, un saimniece gnieza mīkstumus sīkos gabaliņos, mezdama tos katlā.

Abi puiši bija atmetušies virtuvē uz sola un tina avīžu papīrā tabaku. Sabrīstos zābakus viņi bija izslējuši pret pavarda karsto muti, laudami liesmām laizīties gluži tuvu gar piemirkušajām zolēm, un vaļā atrautie svārki atsedza saburzītus kreklus un spīdīgas, muskuļainas krūtis. Puišu apģērbs bija trūcīgs un salasīts — vienam bija karavīra bikses un pašauri pašausti vadmalas svārki, otram vācu armijas frencis un aizsargu zaļās bikses, turklāt vēl krietni sarains vaigs un ilgi negriezti, savēlušies mati.

— Ja šitādus satiktu uz ceļa... — Dagnijai iešāvās prātā, un negribot bija jāpasmaida, — tad gan būtu steidzīgi jāmetas pāri grāvim. Izskats gandrīz tāds pat kā mūsu Ziemsvētku viesiem. Pat vēl jaunāks, jo tiem visiem bija stingri un silti mēteļi!

Bet abi puiši laipni un draudzīgi runājās ar saimnieci, viņu balsis bija spirgtas un nebēdīgas, un arī blakus istabā dimdēja stingri soļi, skanēja pārgalvīgi, parupji smiekli, un kāds jautri svilpoja.

Ar kāju atgrūdis durvis, uz sliekšņa parādījās vēl viens Akmenāju iemītnieks, garš un lokans puisis ar mašīnpistoli plecā un tālu pakausī atbīdītu aizsargu laiviņu. Ieraudzījis durvīs Dagniju, jaunais puisis drusku aprāva savu straujumu, piemeta roku pie cepures sveicienam, un tad pievērsās saviem biedriem:

„Ļešu nomainīt posteni ceļa galā. Neaprijiet visas vakariņas!"

„Raudzīsim," atrūca viens no buciņa dīrātājiem un ar oglē pārvērtušos žagaru aizdedzināja uztīto cigareti.

„Un ja uzpeld vecais ar kādu kraukšķi, tad neaizmirstiet, ka es arī esmu vēl pie dzīvības."

„Veltas cerības — tas tev ko atmetīs..."

„Nu, nesaki vis, pēc pagājušās nakts meža skrējiena..."

Garais ar mašīnpistoli izgāja ārā, ar dobju klaudzienu aizcirzdams aiz sevis durvis, bet saimniece nokrāva uz galda šķīvju kaudzi un karotes, iemezdama vēl pāris šķilas pavarda mutē.

„Ēdīsim nu šovakar visi kopā vakariņas," viņa teica Dagnijai. „Lūdziet tos savējos, lai nāk šurp. Nezinu tikai, cik man te to šķīvju, vai pietiks. Vienmēr jau tik brangs mielasts mums negadās, bet šodien, rau', puišiem meža laimēties."

Saspiedušies uz soliem ap galdu un uz zemē sakrautajām malkas šķilām, vakariņotāji turēja klēpī katrs savu trauku, kur saimniece iegāza mērci ar sutinātajiem medījuma kumosiem, piebērdama pūkainos kartupeļus, un no āra ienāca vēl divi vīri, kurus bija nomainījusi jaunā gardze.

Trūcīgajā virtuves gaismā brunotie puiši izskatījās mežonīgi un bargi, bet viņu balsīs bija nebēdīga sirsnība, un smagie soļi iedvesa drosmi un mieru. Pēc baigās nakts Mežirbēs bēgļi tos uzlūkoja ar bijību un pat ar maigumu, un, jo skaļākas bija viņu balsis un smagāki soļi, jo laimīgāki un drošāki atbraucēji vēroja bārdas rugājiem aizaugušos zodus. Vīru platie pleci, sārtās pieres un lielās, cietās rokas, kas cilāja karotes un maizi, te pazibēdamas, te nozuzdamas virtuves krēslā, šķita kā drošs un labs cietoksnis, kur beidzot var mierīgi aizmigt un sapnot bez launiem murgiem.

Nosēdušies uz malkas kluča blakus Kapteinim, Dagnija gausi garšoja savu vakariņas devu, bet ēdiens tai šķita nebaudāms un pretīgs. Vēl aizvien viņas acu priekšā rēgojās uzskērstais lopiņš, un ar mokām Dagnija vaļāja pa muti gaļas kumosu.

„Te nu jūs būsit drošībā," ierunājās Kapteinis, pamādams uz aizsargu istabas pusi. „Grūti ticēt, ka šeit jūs varētu tramdīt arī žandarmi, kaut tiem ļoti interesē šis piekrastes stūris. Bet rīt dabūsim pāris jaunu papīru — tie jūs nodrošinās. Vakar Fredis bija Avotos," viņš piebilda klusāk.

„Vai mūsu sargi paši bez bailēm var rādīties kēdes supiem?"

„Kā nu kurš — ja tiem ienāk prātā pārbaudīt katru vīru īpaši. Bet parasti pietiek ar kopīgu, apstiprinātu Birzuļa grupas sarakstu. Un tomēr dažiem gaiss ir diezgan pabiezs."

„Arī leitnanta paspārnē?"

„Laiki ir tādi, ka neko nevar droši zināt," Kapteinis paraustīja plecus. „Kas šodien ir draugs, jau rīt var būt ienaidnieks, pats savu galvu glābdams. Leitnants ir savācis bīstami daudz kureļiešu, un tas viņam var dārgi maksāt. Pagaidām viņa labā slava pie komandanta sedz visu."

„Vai šie būtu kureļieši?" Dagnija jautāja klusi, pamādama uz puišu pusi. „Izklīdinātās, izmukušās atliekas?"

„Jā, daļa no tām. Tie, kam izdevies izkļūt no ielenkuma."

„Un pārējie?"

„Vai nu gūstā Vācijā, vai arī — lauku kara tiesā dezertieŗiem. Tātad saprotiet pati..." Kapteinis zīmīgi nopūtīja rokas.

„Vai ir daudz šādu kureļiešu grupu? Daudz māju, kur tie patvērušies? Varbūt arī vēl citur?" Dagnija mēģināja slēpt savā balsī satraukumu un nolieca galvu, lai nebūtu jāuzlūko Kapteinis.

„Ir vēl šur un tur. Arī tepat Sv[illegible]ciemā. Bet vēl jau visu laiku mežā turpinās cilvēku medības, un pa visiem ceļiem patrulē žandarmi."

Dagnija piecēlās un nolika savu vakariņu devu atpakaļ uz galda. Viņa nespēja vairs norīt ne kumosa, jutās nelāgi un nogurusi, un Kapteiņa strupie, negribīgie teikumi to satrauca vairāk nekā vislaunākā vēsts. Bija pagājuši jau gandrīz divi mēneši, kopš par Juri nebija nekādu ziņu, un Dagniju māca svešādas bailes. Viņa vēroja leitnanta Birzuļa vīrus, kas nebēdīgi un spēcīgi ar savām skaļajām balsīm piekļiedza Akmenāju zemo istabu, un viņa gribēja iziet ārā un izbrēkt tumšajos kokos rūgtu pārmetumu naktij, ka tā slēpa šo vienīgo cilvēku no viņas tuvuma. Dagnija jutās pamesta un vientuļa starp šiem daudzajiem cilvēkiem, un, kamēr citi vēl ēda, viņa ielavījās tukšajā istabā, kur turpmāk bija lemts ritēt bēgļu gausajām dienām, un atgūlās gar vienu sienmali sagāztajos salmos. Otrā kaktā savā grozā klusu šņāca Andris, ko Elga bija paspējusi jau pabarot un noguldīt, bet citādi šeit bija klusums un vientulība, ko parasti tik grūti bija sameklēt bēgļu gaitās.

Šai vakarā Dagnija jutās izsmelta un tukša, nogurusi un bezcerīga, un nesaprata, kas gan ar viņu bija noticis pēdējā laikā. Bija izdzisusi katra gaisma, kas visu laiku vēl bija palīdzējusi dzīvot — viņa neticēja vairs ne Kurzemei, ne pati savai laimei, viņa nejuta vairs sevī, tikai savu kermeni, kas negribīgi kustējās līdzi citiem bēdu brāļiem, gaidot galu šai spēlei.

(Turpinājums sekos)

Pazemes armija atklāj savas slepenās ieroču krātuves

PAŠVALDĪBU VĒLĒŠANAS ITALIJĀ PARĀDĪS, CIK STIPRAS VĒL KREMĻA POZICIJAS

Roma (gf). — Simpatiskais nelielā auguma sicīlietis Mario Skelba, Italijas iekšlietu ministrs un augstākais policijas šefs, nesen bija reizē priecīgi pārsteigts un izbrīnēts, kad kādu dienu policijas prefekti no dažādām Italijas malām sāka ziņot par slepenu ieroču paslēptuvju atklāšanu. Uzieto kara materiālu skaitā bija ne tikai apbruņojums un munīcija kājniekiem, bet arī smagāki ieroči, ieskaitot mortīras, kā arī bruņotie auto.

Līdzīgu gadījumu netrūka jau agrāk, taču nekad paslēptuves nebija uzietas tik plašā skaitā, kā tagad, kad, likās, padevās vesela pazemes armija. Izskaidrojums nebija ilgi jāgaida. Lielākā daļa kara materiālu, kas dažu nedēļu laikā bija nākuši policijas rokās un ar kuriem pietiktu gandrīz veselas kājnieku divīzijas apbruņošanai, bija iegūti uz „saņemtu ziņu pamata". Lieliski apbruņotās un spēcīgās Itālijas armijas veselas plašas grupas tiešām pašas bija kapitulējušas, protestējot pret jaunākajām Maskavas instrukcijām.

Daudzi itaļi kara laikā bija pievienojušies komūnistu pretestības kustībai cerībā, ka kādu dienu varēs palīdzēt atbrīvot Italiju no gadu simtiem ilgās nabadzības un likvidēt milzīgo starpību bagātnieku un vienkāršo strādnieku dzīves apstākļos. Gaidītā diena tomēr nepienāca. Kā no vācietiem, tā sabiedrotajiem salaupītie ieroči pamazām sāka rūsēt. Tad Maskava šo pazemes armiju norakstīja zaudējumos un nule sevišķā instrukcijā oficiāli paziņoja, ka kara gadījumā tai no partizānu puses nebūtu vajadzīgs nekāds bruņots atbalsts.

Kremlim jau ir pietiekama pieredze, lai zinātu, ka vīri, kas kādu laiku cīnās tā pusē, vēlāk var vērst savus ieročus otrādā virzienā. Parādījušās titoistiskās tendences itaļu kompartijā šīs bailes vēl pastiprināja. Bet lai kā, — šī Maskavas neuzticība darīja galu arī vienkāršā cilvēka simpatijām un pacietībai. Neskaitāmi itaļi, Maņani, Kuki un Mateoti pārliecināti, sāka citādā gaismā skatīt arī šķietamo sociālo taisnību Pad. savienībā un nevienlīdzību rietumvalstīs. Mateoti savā grāmatā par iespaidiem Pad. savienībā bija deklarējis, ka tur nav izdarītas nekādas sociālas reformas un ka visa sistēma lielā mērā balstās uz vergu darba spēku. Tā šie itaļi kļuva par jaunu politisku un militāru spēku, kas bija cieši apņēmies pretoties padomju agresijai tāpat kā kurai katrai citai.

Izcilais itaļu rakstnieks Ignacio Silone, kas pats kādreiz bijis komūnists un ir viens no galvenajiem lūzuma radītājiem itaļu inteliģencē, izteicies, ka oficiālie komūnistiskās partijas dati par 2 miljoniem biedru absolūti pārspīlē patieso stāvokli. Pat viskomūnistiskāk noskaņotajos apgabalos uz sapulcēm ierodoties tikai viena piektā vai pat desmitā daļa partijas biedru, un no jauna partijā iestājoties tikai retie. Bijušie itaļu pretestības kustības vadītāji neticot padomju propagandai vairs ne vārda un katēgoriski atsakoties pieņemt svešas varas pavēlēto dzelžaino disciplīnu. Strādnieku masas savukārt esot pilnīgi zaudējušas uzticību politiskiem streikiem un absurdām demonstrācijām, redzot, ka no visa tā nekā neiegūst.

Tādēļ liekas pamatotas Skelbas cerības, ka pusgada laikā visa itaļu partizānu armija, kas savā laikā piederēja izlasītajiem komūnistu kadriem, būs pilnīgi atbruņota. Valdībai tad vairs nebūs jābažījas par slepenajām ieroču glabātavām zem avotu gultnēm, dārzos, stratēģiski nozīmīgos centros, iestāžu un fabriku pagrabos. Šie labi ejlotie un saglabātie ieroči tikai palīdzēs stiprināt Atlantika saimes gatavību aizkavēt un, ja vajadzīgs, atvairīt Maskavas uzbrukumu.

Cik īsti vēl stipras ir Kremļa pozicijas Italijā, to lielā mērā parādīs pašvaldību vēlēšanas, kas notiks divu mēnešu laikā un 198 lielākajos rajonos — ar pāri par 10.000 iedzīvotāju — risināsies jau maija beigās. Pretkomūnistiskās partijas daudzās vietās vienojušās par koaliciju, un tas dod cerības, ka Florencē, Venecijā, Turinā, Boloņā un citās visai Eiropai svarīgās pilsētās vadība nākotnē vairs nebūs komūnistu rokās. Jāņēķinās gan, ka gandrīz puse no 1200 komūnistu kontrolētām pašvaldībām — pavisam to Italijā ir ap 7500 — tomēr paliks viņu rokās. Bet visumā pašvaldību vēlēšanu rezultātus demokratiskie spēki Italijā un ārpus tās robežām sagaida ar labām cerībām.

Jaunas atomu pilsētas ASV

Vašingtona (oe). — Sav. valstu galvaspilsētā nesen publicētas sīkākas ziņas par plašu atomrūpniecības tīkla izbūvi, kas aptver plašus apgabalus no Atlantijas piekrastes līdz Rokija kalnu lelejām. Jaunajos atompētniecības centros nodarbināti izcili zinātnieki, lai padarītu mūsu gadsimteņa superieroci — atombumbu par tik iespaidīgu militāru līdzekli, kas atņemtu katram uzbrucējam patikšanu izšaut pirmo šāvienu.

Klinšainajā Kolorado apvidū izveidojusies gluži jauna noslēpumaina atomu pilsēta par kuru līdz šim nekas nebija zināms. Tur nodarbojas ar radioaktīvu viļņu vai t. s. nāves puteklu pētniecību, kas spēj apkļāt veselas valstis un kontinentus un iznīcināt visāda veida dzīvību uz daudziem gadiem.

Bet arī vairākās citās vietās ASV pēdējos mēnešos it kā no zemes izaugušas jaunas atomu pētniecības un rūpniecības iestādes. Bulderā, Kolorado patlaban pētī t. s. „aukstuma bumbu" ražošanu, kuru ietekmē zināmā eksplozijas radiļā rodas tik zema temperatūra, kas nav panesama nevienai dzīvai radībai. Nevadā notiek mēģinājumi ar jaunajiem atomu ieročiem kājnieku taktiskām cīņām — tanku dūrēm ar atomāriem lādiņiem, artilerijas šāviņiem ar atomu lodēm un citiem mazāka apmēra kājnieku atomu ieročiem. Alaskas tundrās ierīkoti jauni izmēģinājuma lauki nāvējošiem „spoku ieročiem". Tāpat konkrētā pakāpē iegājuši pētījumi par atomu izmantošanu kuģu un zemūdeņu dzinējspēkiem.

Vācu prese izceļ latviešu basketbolistu spējas

Hamburgā notika basketbola turnīrs, kurā piedalījās visas spēcīgākās pilsētas vienības. Uzvaru turnīrā guva Post SV, finālā pieveicot Hamburgas meistarvienību Eimsbuettel. „Pastnieku" sastāvā cīnījās arī latviešu spēlētāji Berkolds un Kore, kas izrādījās galvenie savas vienības uzvaras kaldinātāji. Latviešu basketbolisti jau ilgu laiku ir hamburģiešu uzmanības centrā, un viņi bija iedalīti arī Hamburgas pilsētas izlasei cīņai pret Berlīni, bet neriskēja vilcienā braukt cauri padomju joslai. Vietējā vācu prese latviešu sportistu sniegumam veltī atzinīgus vārdus. Tā, piemēram, Hamburgas Der Sport raksta: „Skaistā un situācijām bagātā finālspēlē meistars Eimsbuettel jau sākumā veda 7—0 un beidza puslaiku 14—7 savā labā. Tomēr tad starptautiskās klases spēlētājs Berkolds parādīja savas izcilās spējas. Viņš bija veselu klasi labāks par pārējiem un teicamākais turnīra spēlētājs. Pat vislielākajā burzmā viņš vienmēr atrada mešanas iespēju un tā aizveda savu vienību līdz uzvarai. Tikai viņam pasta piecnieks var pateikties par šo pelnīto uzvaru, kas ir biedrības līdz šim lielākais panākums." Spēle beidzās ar Post SV 17—16 pārākumu. 3. vietā palika Hamburgas universitātes vienība, kuru „pastnieki" pieveica ar 29—12 rezultātu.

Pad. savienība—Eiropas meistars basketbolā

Parīze (av). — Parīzē beigušās 7. Eiropas meistarsacīkstes basketbolā. Kā jau lietpratēji paredzēja, meistartitulu izcīnīja ar Baltijas valstu spēlētājiem pastiprinātā Pad savienības vienība, kas nezaudēja nevienu sacensību. Un tomēr, tās uzvara nenāca tik viegli, kā bija domāts. Pirmo spēli pret Čechoslovakiju gan „krievi" uzvarēja ar 53—37 rezultātu, bet izšķirējā sacensībā par 1. vietu viņi čechus pieveica tikai ar 45—44 (19—19) gala iznākumu, iegūstot pēdējo — uzvaras punktu ar soda metienu pēc lielākām domstarpībām, jo sākumā tiesneši igauņu Kulama raidījumu neatzina... Līdz ar to Krievija otro reizi kļuvusi Eiropas meistars. 2. vietā palika Čechoslovakija, 3. Francija, 4. Bulgārija, 5. Itālija, 6. Turcija, 7. Beļģija, 8. Grieķija, 9. Somija, 10. Holande, 11. Austrija, 12. Vācija, 13. Šveice, 14. Dānija, 15. Portugāle, 16. Skotija un 17. Luksemburga. Pieteiktā Rumānijas vienība tomēr neieradās.

Meistarsacīkstes apliecināja, ka vairākas Eiropas nācijas ievērojami progresējušas, jo nācās piedzīvot ne vienu vien pārsteigumu. Tā Holande spēja pieveikt Franciju ar 50—48, bet Beļģija ar 51—38 nepatīkamu zaudējumu sagādāja Čechiem. Liels progress bija manāms arī grieķu un bulgāru sniegumā, tāpat atzinīgus kritikas vārdus izpelnījās turki. Nez', kādus panākumus būtu uzrādījuši Zviedrijas basketbolisti, ja tie būtu piedalījušies. Pēc nesenās uzvaras pār Dāniju (37—33) zviedri bija izkalkulējuši, ka vēl vajadzētu pieveikt tikai Somiju, lai Helsinku olimpiskajās spēlēs basketbolā iegūtu vienu no medaļām... Liekas, ka Somijas 9. un Dānijas 14. vieta uz zviedru optimiskajām domām būs iedarbojusies kā netīkama auksta dušas! Kur nu vēl spēcīgie aizjūras spēlētāji.

Baltijas valstu basketbola draugi arī šoreiz varēja vienīgi interesēties par sacensību norisi un Francijā dzīvojošie arī pavērot vienību sniegumus. Bet baltiešu spēlētāju vārdi uz visiem laikiem zelta burtiem ierakstīti Eiropas meistarsacīkšu vēsturē. To vislabāk apliecina līdzšinējo 7 meistaru saraksts: 1. Latvija, 2. Lietuva, 3. Lietuva, bet pēc kara, kad Baltijas valstu dalībnieču vidū vairs nebija: 4. Čechoslovakija, 5. Pad. savienība, 6. Ēģipte un 7. Pad. savienība.

Starptautiskās olimpiskās komitejas lēmums izsauc asas atskaņas vācu presē

Bonna (zg). — Starptautiskās olimpiskās komitejas (IOC) lēmums Vīnes kongresā par Vācijas uzņemšanu IOC sastāvā ar noteikumu, ka Rietumvācijai jāvienojas par kopējas nacionālas olimpiskās komitejas radīšanu ar padomju pārvaldīto zemes daļu, radījis asas atskaņas Rietumvācijas presē. Vairāki dienas laikraksti iztirzā šo jautājumu pirmajās lappusēs. Abendpost uzsver, ka Bonna nožēlo IOC lēmumu. Vācu valdība esot pārsteigta par savādo uzņēmuma formu ar izteiktajiem izmešanas draudiem (savādāk pieņemto formulējumu nevarot apzīmēt). Jānožēlojot arī šis sportiski gandrīz neizpildāmais nosacījums. „Olimpiskās idejas labā", raksta laikraksts, „Bonna vēlas sastrādāties, bet grūti iedomājams vienots darbs ar Austrumvācijas politiskajiem sporta funkcionāriem". Stuttgarter Nachrichten vaicā, vai krievi pielaidīs, ka rietumu un austrumu Vācija kopīgi pārstāv vācu nāciju olimpiskajās spēlēs! Vai Bonnai nebūs neiespējami pakļauties neizbēgamajai politiskajai propagandai, kā šo soli izmantos padomju varas vīri. „Jāatrisina sporta problēma," uzsver laikraksts, „kas jau tagad politizēta. Bet tai jāpaliek tīrai sporta problēmai, lai nediskridētu olimpisko ideju." Amerikāņu izdotais Die Neue Zeitung jautā, vai IOC tiešām nezina, ka Bonnas valdība un Rietumvācija reprezentē visu vācu tautu. Nu IOC esot kļuvusi komūnistu politikas instruments. Berlines Tagesspiegel asi pārmet, ka IOC „zalamoniskais spriedums" esot tīri politisks lēmums, uz ko komitejai nemaz neesot tiesību. Ultimātīvā prasība vedot pie Austrumvācijas olimpiskās komitejas legālizācijas. Turpretī Berlines laikraksts Der Abend klaji pasaka, ka IOC palīdzējusi triumfēt Kremļa politikai.

IOC locekļu sastāvā no Rietumvācijas nacionālās komitejas uzņemti hercogs Ādolfs fon Meklenburgs un Dr. Kārlis riters fon Halts. Pēdējais kongresa laikā vairākas stundas apspriedās ar Austrumvācijas pārstāvi Edelu par eventuālo abu vācu komiteju apvienošanos, bet preses pārstāvjiem par sarunu iznākumu nekā neizteicās.

Atvadas ziemas sezonai

Lielākajā zemeslodes daļā nule sākusies vasaras sporta sezona — citur agrāk, citur vēlāk; Austrālijas un Jaunzēlandes latvieši raugās preti jaunajai ziemas sezonai, bet Aipos tikai tagad beidzas pēdējās sacensības slēpošanā. Tā nu latviešiem maziet neparastā laikā pienācis brīdis atvadīties no ziemas sezonas. Aizvadītajā ziemā labus panākumus guvuši latviešu slēpotāji ASV un Austrālijā, par sevi likuši runāt latviešu ledushokejisti Vācijā un Beļģijā, un kluši bā savas spējas pamēģinājis arī viens otrs latviešu ledus ātrinieks. Nekas tomēr nav dzirdēts par to, ka kaut kur kādā pasaules malā trenētos arī latviešu daiļslidotāji, vai ka būtu radušies jauni šīs skaistās sporta nozares pārstāvji. Būtībā par to nav ko brīnīties, jo daiļslidošana jau Latvijā bija pulcinājusi nožēlojami mazu interesentu skaitu un Latvijas pārstāvji mūsu īsās ziemas dēļ starptautiskajā forumā nekad nav nekā izcila parādījuši. Lai tikai atceramies, ka uz 1936. gada olimpiskajām ziemas spēlēm Garmiša-Partenkirchenā latvieši aizbrauca tikai tādēļ, lai kādas citas valsts reprezentantiem nebūtu

jāpaliek pēdējā vietā... Par šo faktu gan mūsu daiļslidotāji nav pelnījuši ne mazākā pārmetuma, drīzāk gan attiecīgo savienību vadītāji, kas uz sacensībām sūtīja daiļslidotājus, labi zinot, ka tie nav pietiekami sagatavoti. Būtu taču bijis daudz prātīgāk naudu izlietot mūsu daiļslidotāju sūtīšanai uz ideālām treniņu vietām.

Skaistajā Ga-Pa ledus stadionā ik vienu katru dienu varēja vērot desmitiem daiļslidotāju, kas gatavojās sacensībām, bet jaukajās ziemas terasēs pie galdiņiem sēdēja simtiem daiļslidošanas sporta cienītāju, kas, spirdzinoties pie Kokakolas glāzes un saulojoties, ar lielāko interesi sekoja sagatavošanās darbam. Bet — šeit bija tikai nieciņš vācu daiļslidotāju procents, jo pārējie trenējās Fisenē, Dortmundē, Ķelnē, Hamburgā uc. Tādēļ nav jābrīnās, ka Vācijai daudz labu daiļslidotāju, kas gūst uzvaras pat pasaules meistarsacīkstēs!

Atvadoties no ziemas sezonas, atminās pakavēsimies pie kādas saulainas svētdienas Ga-Pa ledus stadionā. Stundām ilgi pār ledus spoguli plūst viena vienīga melodija: laukuma stūrī savam jaunākajam priekšnesumam ledus baletā gatavojas profesionāļu pāris Maksija un Ernsts Baieri, kas 4 reizes bijuši pasaules un 5 reizes Eiropas meistara godā, piedevām izcīnot arī olimpisko zelta medaļu. Turpat ap vecākiem jau it veiklus lokus met arī abu 3 g. v. dēlēns... Laiku pa laikam brīnišķus lēcienus nodemonstrē bij. pieckārtīgā Vācijas meistare Lidija Feichta, kas tagad redzama grandiozos ledus reviju uzvedumos. Viņa labprāt pozē fotogrāfiem, bet dauds laika arī veltī pavisam jaunīņo slidotāju pamācīšanai. Vismaz 30 mazie — 6—10 g. v. zēni un meitenes — te gatavojas nākotnes mērķu reālizēšanai. Tikpat lieli apm. arī pusaudžu skaits, kuŗu vidū izcelas Vācijas junioru meistare Gabriēla Mausnere, par kuŗas trenēšanu sevišķi rūpējas Inga Jella — starptautiski pazīstama slidotāja, kas pēdējās Eiropas meistarsacīkstēs ieņēma 10. vietu. Un — tad no tribīnes ledus klājā nokāpj iestrms kungs, kas dod lietpratīgus norādījumus un kuŗu ,visi uzklausa ar lielu cieņu. Tas — grūti ticēt acīm — daudzkārtējais pasaules meistars un olimpiskais uzvarētājs austrietis Kārlis Šēfers, kas laiku pa laikam ierodas Ga-Pa, vietā, kur guvis tik skaistas uzvaras.

Un tikai maziet pavijot sapņu pavedienus, viegli varam iedomāties, ka arī latviešu daiļslidotāji gūtu ievērojamākus panākumus, ja varētu trenēties līdzīgos apstākļos un līdzīgu meistaru vadībā. Bet — tik tālu Latvijā mēs nekad nebijām tikuši, bet izdevīgos trimdas apstākļos vēl neviens nav iedrošinājies izmantot. Par latviešu daiļslidotāju nākotnes spējām mēs nevaram būt sevišķi optimistiskās domās. Vismaz pagaidām varam vienīgi pasapnot, raugoties citu nāciju pārstāvju sniegumā...

Zigurds Zaigums

Viņa stenografēja Trumena un Mekartura apspriedes, viņiem to nezinot

Vašingtona (fd). — Vienīgā sieviete, kas bijusi klāt prezidenta Trumena un ģen. Mekartura konferencē Veikas salā — ārlietu ministrijas sekretāre Vernise Andersone iznīvijā AP pārstāvim pastāstīja, kādā veidā viņa aiz durvīm piestenografējusi svarīgās apspriedes gaitu.

Kā ģen. Mekarturs paskaidrojis senātoram Bridžisam viņš neesot zinājis, ka aiz sienas apspriedes gaitu noklausās stenografe. Atstājot telpas pēc konferences, Mekarturs ar izbrīnētu smaidu vaicājis: „No kurienes šī daiļā dāma te radās?" Andersone pati paskaidro, ka vismaz diviem Mekartura pavadoņiem viņas ierašanās uz apspriedi kopā ar Trumenu bijusi zināma. Andersone uzsver, ka viņa piestenografējusi vispārējo konferenci, ko protokolējuši arī citi, nevis intimo prezidenta un ģenerāļa apspriedi, kur vairāk neviena klāt nav bijis, atskaitot apkalpotāju, kas abiem pasniedzis brokastis.

Blakus lielajai konferences telpai atradušās 2 mazākas, un vienā no tām novietoti svaigi auqļi un tici atspirdzinājumi, kas Andersonei vajadzības gadījumā būtu jāpieņādā konferences dalībniekiem. Otrs viņas uzdevums bijis pēc konferences uzrakstīt oficiālo komunikē. Šim nolūkam istabā bijusi novietota rakstāmmašīna. Sākoties apspriedēm, Andersone, bez darba sēdēdama pie galda, pa automatiski sākusi izdarīt piezīmes. Viņai nav šāda uzdevuma bijis, un viņa to darījusi vienīgi pati savā ierosmē un bez noteikta nodoma. Viņa pat nebija paņēmusi līdzi stenogrammu bloku, bet uz galda gulējusi parasta piezīmnīca, un viņa vienkārši sākusi piestenografēt apspriedes gaitu.

Andersone vēl paskaidrojusi, ka visu laiku strādājusi ar amerikāņu vēstnieku Džesupu, kopš viņš pirms ,2 gadiem stājās ārlietu ministrijas dienestā un no viņa pārņēmusi paradumu pēc iespējas visus notikumus fiksēt protokolos. Bez tam viņai pašai esot „stingra vēsturisku notikumu izjūta".

DEFINĪCIJAS

PSĪCHIATRS — cilvēks, kam dzīvē nav rūpju, kamēr tādas ir citiem.

VĪRIETIS — radījums, kas pērk 3 mēnešus iepriekš futbola sacīkšu ieejas biletes, bet Ziemsvētku iepirkumus izdara svētku sestdienā.

RAKSTĀMGALDS — papīrkurvis ar atvilknēm.

AUTOVADĪTĀJS — cilvēks, kas brauc uzmanīgi dažus kilometrus, ja pirms tam ir redzējis auto, kas cietis nelaimes gadījumā.

JŪTU PRETESĶĪBAS — ja tev jāredz, ka tava sievasmāte iegāžas bezdibenī ar tavu tikko pirkto limuzīnu.

KARTE — papīra gabals, kas dažiem palīdz vēl vairāk apmaldīties.

TURBOIZNĪCINĀTĀJS — līdzeklis, ar kuŗu vīrietis atkal vienā lietā pārspēj sievietes — tas spēj būt ātrāks par skaņu. (erb)

DOMU GRAUDI

Nekas tā neuztraucot virieša prātu un nepadara to nemierīgu kā sievietes klusēšana.

Laudis parasti strīdas tad, ja nespēj protējo pierādīt.

Cilvēku taisnības sajūta rada demokratiju, bet viņu tiekšanās pēc nelietībām dara to nepieciešamu.

Bērnu trakošana istabā padara dzīvi nepanesamu, bet tiklīdz tā vairs nav dzirdama — var jau droši teikt, ka tie dara kādu palaidnību.

Uzraksts kādai viesnīcas bībelei: Mīļais Dievs, pasargi mani no kārdināšanas! — Gultas veļa ir viesnīcas īpašums.

RAIBĀ PASAULE

— Viltotas dolaru banknotes laiduši apgrozībā Soltlēksitijas cietuma ieslodzītie, kas naudu iespiduši cietuma spiestuvē.

— Siltas ārstu kongresā patlaban runāja par dzemdību palīdzību, kad kādai no klausītājām piedzima brašs dēls — bez kādas palīdzības.

LONDONAS LATVIEŠU DRAUDZES MĀJĀ,

55, Hens Road, London, S. W. 8.
Tālr.: Kensington 9905,

ikkatrs latvietis ir gaidīts viesis.

Izceļotājiem no citām zemēm uz aizjūru Draudzes mājā ideāla apstāšanās vieta.

Pārnakšņošana: draudzes locekļiem — 5 šil., pārējiem — 6 šil. Kopgalds: brokastis, pusdienas, vakariņas. Desiņas ar kāpostiem.

Draudzes mājas pārvaldes komiteja.
(243)

Mūsu cīņu draugs

Plkv. Kalpaka btl. Cēsu rotas kar.

Eduards Michalovičs

Dzim. 1897. g. 27. decembrī, piepulcināts š. g. 30. aprīlī btl. aizsaules saimei. Apglabāts 5. maijā Bad-Kanštates kapsētā.

Ar sirsnīgām ardievām atvadās
S-ba Plkv. Kalpaka bataljons

Visu novadu ļerpu JOSTAS,

kā arī Abrenes brunču ceļu apaudus

a u ž

HELGA KIVICKA

Par etnografisko pareizību atbildu.

Prievītes un grāmatu zīmes krājumā.

Ārpus Anglijas dzīvojošiem tautiešiem pasūtījumu samaksa ar starptautiskiem pasta kuponiem.

46, Chesham St.,
Gr. Horton Rd.,
(240) Bradford, Yorks, England.

VALTERS ZIEDIŅŠ

TORONTO LATVIEŠU GRĀMATNICA

92 Morse St. — Tel. GL 8646
Toronto, Ontario, Canada.

Izpilda grāmatu pasūtinājumus Ziemeļ- un Dienvidamerikas valstīm. Vienmēr krājumā jaunākās grāmatas. Pieņem abonementus visiem latviešu trimdas periodiskiem izdevumiem un LCK apgāda Latvija grāmatām.

Pieņem laikr. LATVIJA pasūtinājumus uz Kanadu pa gaisa pastu: abonementa maksa — Kanadas $ 2,— mēnesī.

LCK apgāda un laikraksta LATVIJA pārstāvis Toronto, Ont., Canada.
(630)

LATVIJA

Nr. 38 (482), 1951. g. 19. maijā

Neizlietoto manuskriptus uzglabā un sūta atpakaļ vienīgi, ja tiem pievienota apmaksāta un autoram adresēta aploksne. Redakcija patur tiesības manuskriptus vajadzības gadījumā īsināt. Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas.

Abonements Vācijā,

pasūtinot **individuāli** (līdz 3 eks. uz vienu adresi), maksā ar piesūtīšanu DM 4.50 par eks. mēnesī, pasūtinot **kolektīvi** (vairāk par 3 eks.), DM 4.— mēn., uz **ārzemēm** DM 5.30 mēn., atsevišķā numura cena DM 0.60; uz **ASV un Kanadu pa gaisa pastu** DM 8.50 mēn., uz **Austrāliju un Jaunzēlandi pa gaisu pastu** DM 11,—.

Sludinājumi Vācijā

maksā DM 0,90 par vienslej. nonpareille iespiedumrindas aizņemamo telpu; vienreizīgs 10 iespiedumrindu slud. piederīgo meklēšanai DM 5.—; vienreiz. 5 iespiedumr. slud. DM 3.—. Grāmatu apgādu un tirgotāju sludinājumiem, piesūtot tos tieši apgādam, aprēķinām 30% atlaidi.

Abonementu pieteikumus, sludinājumus un iemaksas **Vācijā** pieņem mūsu pārstāvji nometnēs, kā arī apgāds tieši.

Abonementa un sludinājumu maksu **ārzemēs** un turienes pārstāvju sarakstu izziņojam vairākas reizes mēnesī īpašā sludinājumā.

LCK APGĀDS LATVIJA
(13b) Grafenaschau, Obb.,
Regierungslager,
US-Zone, Germany.

Leģionāru ERNESTU GRĪNBERGU,

dzim. 1922. g. 15. martā Tāšu pag., meklē brālis Jānis. Ja kāds ko par viņu zinātu vai bijis kopā ar to, lūdz rakstīt uz adresi: J. Grīnbergs, chez Mr. L. Pin, St. Genis-Laval (Rhone), France. (228)

IZLIETOJIET IESPĒJAS

pasūtināt sev un saviem tuviniekiem laikrakstu

LATVIJA PA GAISA PASTU

uz sekojošām zemēm:

uz **Amerikas Savienotām Valstīm** un **Kanadu** — DM 8,50 mēnesī, saņemot avīzi 4—5 resp. 5—7 dienu laikā no iznākšanas dienas Vācijā; uz **Austrāliju** un **Jaunzēlandi** — DM 11,— mēnesī.

LATVIJAS ātrais abonements pa gaisa pastu darīs prieku saņēmējiem un palīdzēs vienot izkaisītos latviešus trimdā.

Gaisa pasta abonements pasūtināms pie visiem mūsu pārstāvjiem Vācijā un tieši apgādā.

LCK APGĀDS LATVIJA

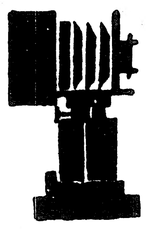

Gatavojiet pareizus tautas tērpus

Vīriešu un sieviešu tautas tērpu izgatavošanas un darba paņēmienu aprakstus (visus līdz šim publicētos) no grāmatām „Latvju raksti", „Novadu tērpi" un citām, izkopē fotogrāfiskā ceļā

ART. BALODIS, 2, Huntley Place,
Leeds 11, England.

(239)

Atkal dabūjama populārā

V. Bērtiņas grāmata

MĀJAS CEPUMI

Maksā (iesieta) DM 4.90, Dol. 1.25, Šil. 9/—, Austr. šil. 11/—.

ED. ALAINIS,
(13b) Memmingerberg,
(241) postlagernd.

Ģenerāļa gripa aizkavēja novērst Jaltas nolīgumu

Vašingtona (md). — Amerikāņu UP aģentūra atceras kādu nejaušību otrā pasaules kara laikā, kas nelāva aizkavēt „vienu no lielākajām Sav. valstu kļūdām to pastāvēšanas vēsturē". Tā ģen. Mekarturs apzīmējis bēdīgi slaveno Jaltas nolīgumu. Rezultāti Jaltā varbūt būtu bijuši pavisam citādi, ja kādu ģenerāli nelaikā nebūtu sagrābusi slimība, un pēc tam tas pats nebūtu noticis ar kādu diplomātu.

Runa ir par ģen. Hariju Arnoldu, kas otrā pasaules kara laikā bija amerikāņu armijas aviācijas korpusa šefs. Arnolds mira pag. gadā. 1945. g. janvārī Arnoldam bija uzdots pavadīt prezidentu Ruzveltu uz Jaltas konferenci, bet viņš saslima ar gripu un bija spiests savā vietā sūtīt vietnieku — spējīgu, bet gados jaunu ģenerālleitnantu Lorenco Kjuteru. Tā 39 g. v. Kjuters devās uz Jaltu līdzi ģen. Maršalam, admirālim Kingam un admirālim Līhijam. Šīni „piecu zvaigžņu ģenerāļu un admirāļu" sabiedrībā gados jaunais Kjuters ar savām trim zvaigznēm uz uzplečiem, protams, varēja justies tikai loti pieticīgā lomā.

Tikko Ruzvelts ar pavadoņiem bija devies ceļā uz Jaltu, kad ģen. Arnolda štābs saņēma no 20. gaisa armijas štāba Klusajā okeānā militārā stāvokļa un izredžu novērtējumu. Tas bija ārkārtīgi labvēlīgs un, kā vēlāk izrādījās, arī ārkārtīgi precīzs. 20. gaisa armija, ko komandēja ģen.-ltn. Lemejs, ar uzlidojumiem Japānai gandrīz pilnīgi bija salauzusi japāņu pretestību. Lemejs ziņoja, ka pēc pāris mēnešiem droši būs iespējams piespiest japāņus pie sienas bez kāda asiņaina desanta Japānas salās. Tas reizē arī nozīmētu, ka kara uzvarēšanai Klusajā okeānā ASV pilnīgi varētu iztikt bez padomju palīdzības. Tādēļ Jaltā nemaz nebūtu nepieciešami vienoties ar krieviem par viņu nostiprināšanos Ķīnā, Dairenā, Portarturā u. t. t.

Arnolds pieprasīja vēl sīkākus datus, un Lemejs atkārtoti ziņoja, ka, turpinot Japānas bombardēšanu, tās pieveikšanai krievu palīdzība nebūs vajadzīga. Arnolds labi apzinājās šī ziņojuma svarīgumu, izstrādāja pilnīgu pārskatu par stāvokli un nosūtīja to amerikāņu stratēģisko gaisa spēku komandierim Eiropā ģenerālim Spācam. Ja arī Spācs to atzītu par stratēģiski pareizu, tas nekavējoties bija nosūtāms tālāk uz Jaltu. Spācs ziņojumu tiešām arī nosūtīja Kjuteram ar savu kurjēru ģen.-maj. Andersonu. Andersons ar Kjuteru nu mēģināja ziņojumu iesniegt priekšniecībai Jaltā, bet nespēja savai lietai pievērst veco ģenerāļu uzmanību. Tad abi jaunākie virsnieki izgatavoja tikai vienu lappusi garu izvilkumu no svarīgā ziņojuma un cerēja, ka vismaz to augstie priekšnieki izlasīs. Bet Maršals, Līhijs un Kings viņus atkal noraidīja. Tad Andersons ar Kjuteru devās pie Ruzvelta galvenā privātā padomdevēja Harija Hopkinsa.

Hopkinss situāciju uztvēra uzreiz un apsolījās dokumentu iesniegt tieši prezidentam. Bet arī Hopkinss saslima, un tā Franklins Delano Ruzvelts nekad neuzzināja labās ziņas no Klusā okeāna, un viņi ar Čerčiļu noslēdza nolīgumu ar Staļinu, t. i., runājot Mekartura vārdiem — izdarīja vienu no Sav. valstu lielākajām kļūdām.

Aviācijas veterāni vēl tagad apliecina, ka Lemejja vērtējums par situāciju bijis pilnīgi pareizs. Šis ziņojums Spācu tā pārliecinājis, ka viņš, ierazdamies Klusā okeāna kara laukā, pat bija pret atombumbas lietošanu Japānā, jo bija pārliecinājies, ka Japāna padosies arī bez tās. Spācs arī tagad pilnīgi pārliecināts, ka dedzīgais un temperamentīgais ģen. Arnolds, ja viņš toreiz būtu aizbraucis uz Jaltu, katrā ziņā būtu spējis ar svarīgo ziņojumu panākt prezidentam. „Tas ir pilnīgi drošs," izteicies Spācs, „ka Arnolds vajadzības gadījumā būtu iedragājis kādas durvis vai arī kādu degunu."

Politiskās degenerācijas auglis

Vēsturnieki, politiķi un pārējie mirstīgie neprašas šodien var ieskatīties atklātībai publicētos Teodora Ruzvelta vēstulu izdevumos, kuras tas rakstījis, būdams ASV prezidents laikā no 1901.—1909. g. Starp citu tās satur šādus pravietiskus paredzējumus: Krievijas problēma būtībā ir daudz nopietnāka nekā Vācijas. Ja arī to nepieredzēs mūsu paaudze, tad katrā ziņā gan nākošā. Krievijai pienāks diena, kad viņa pārdzīvos sarkano terroru, kura priekšā franču revolūcijas šausmas nobālēs. Ar Krievijas varu vienreiz un par visām reizēm tiks sadragāta Vācija. Tā nostiprinās savu varenību arī caur Ķīnu. Drausmas un baigums pārņem cilvēka prātu domājot par to politisko degenerāciju, kas pavadīja šī viedā amerikāņu vectēva pēcnieku Franklīnu Ruzveltu Jaltā un Teherānā! Vai arī, varbūt, viņš bija tikai nevarīgu rīks kādas velniškas varas ambīcijās? Lai nu kā, bet rūgta taisnība ir britu anekdotam, kurš stāsta, ka kāds sirms Londonas kapracis, nolikdams ziedus pie viņa pieminekļa, lepni teicis: „Šis ir lielākais starp mums, jo viņš apraka Eiropu..."

Va— Pe—

Vācijai jāpiedalās kā atbildībā, tā ieguvumos, ko dod Atlantika pakts

Minchene (ss). — Vācijai jādod izdevība piedalīties kā atbildībā, tā ieguvumos, ko dod Ziemeļatlantika aizsardzības sistēma, — kādā politiskā runā deklarēja amerikāņu augstā komisāra politisko lietu nodaļas šefs Samuels Rebers. Viņš paskaidroja, ka Vācijai būs iespēja darīt savu tiesu, bet tomēr nebūs jauna Vācu ģenerālštāba, nedz jaunas „vērmachtes".

Uzrunā Minchenes ārpolitikas studiju biedrībā Rebers starp citu uzsvēra, ka kavēšanās iesaistīt Vāciju Eiropas kopībā vienīgi nozīmētu tās uzsūkšanu padomju orbītā un paklaušanu Maskavas diktātam. Eiropā loti iespējams karš, ja Kremlis ir pārliecināts, ka Eiropa ir „mīksta vieta", kur iespējama uzvara. Pirmais mēģinājums radīt stingru bāzi Eiropas saimnieciskai vienībai ir Šumana plāns. Bez šādas saimnieciskas vienības jebkāda politiska vienība var būt tikai māksliga. Pašreizējā stunda prasa uzņurus no visiem. „Es nedomāju, ka Eiropa būtu nostādīta baigās izvēles priekšā — lielgabalus vai sviestu," teica Rebers. ASV cer, ka Vācijai būs sava loma spēcīgas, brīvas un vienotas Eiropas kaldināšanā, un Vācijai pašai atliek izšķirties, vai viņa piepildīs šo misiju savā Eiropas un pasaules labā.

Simttūkstošiem dalībnieku vācu bēglu dienās

Minchene (ei). — Simtiem tūkstošu vācu bēglu Vasarsvētkos pulcēšās dažādās Rietumvācijas pilsētās, lai piedalītos demonstrācijās un sanāksmēs atcerētos savus dzimtos novadus. Runātāji vienprātīgi pieprasīja Vācijas austrumu apgabalu atbrīvošanu. Sudētijas vāciešu dienā, kas notika Ansbachā, Rietumvācijas satiksmes ministrs Zēboms izteicās, ka jādara viss, lai iznīcinātu „Eiropas sociālās atombumbas" degli — bēgļu problēmu. Botropā, Augšsilēzijas vāciešu sanāksmē Bonnas bēgļu ministrs Lukašeks paskaidroja, ka „ceļš uz mājām nedrīkst iet pāri svešajām karavīru kapu kopām". Bij. ministrs Bismarks Pomerānijas vāciešu vārdā Hanoverā teica bēgļiem stiprināt sevī apņemšanos atgriezties Vācijas austrumu apgabalos. „Domas par dzimteni ir visas bēgļu izcīņības dzinējspēks," pasvītroja Šlēsvigas-Holšteinas landtāga loceklis Grīfe. Rietumprūsijas vāciešu sanāksmē Hamburgā.

Gausais emigrācijas...

(Turpinājums no 1. lpp.)

lotāji arī spēj pilnā mērā uzņemties atbildību par savu draudžu uzturēšanu. Jauniecelotājus arī apgādā ar bībelēm un citu baznīcas literatūru viņu valodās, bez tam Amerikāņu misiju nodaļa publicē baznīcas laikrakstus latviešu un igauņu valodā. Iecelotājus, jeb ts. „jaunos kaimiņus" pirmajā laikā apgādā ar šiem periodiskiem izdevumiem bez maksas, bet vēlāk par izdevumiem prasa nelielu abonēšanas maksu. Latviešu izdevumam, ko izsūta 10.000 eksemplāros, patlaban ir 1900 abonentu, bet igauņu izdevumam, ko izsūta 5000 adresātiem, ir 700 samaksātu abonementu. Abus izdevumus raksta un redigē atbilstīgās tautības mācītāji.

Saskaņā ar amerikāņu misiju nodaļas statistiku, ASV un Kanadā izvietoti 1222 luterāņu mācītāji, no tiem 92 latvieši un 30 igauņu. No latviešu mācītājiem 42 saistīti baznīcās, kas piedalās NLC (National Lutheran Council), 5 atrodas Misūri sinodes baznīcu dienestā, bet 45 nav saistīti ne ar vienu baznīcu. No igauņiem 14 mācītāju darbojas NLC baznīcās, 4 sadarbojas ar Misūri sinodi, bet 12 nav saistīti ar baznīcām. Vairākas NLC baznīcu organizācijas sagatavo agrākos DP mācītājus darbam amerikāņu draudzēs, un daži šādu darbu jau sākuši. LRS pārraudzības komiteja atļāvusi organizēt sanāksmes ar nacionālo grupu pārstāvjiem, kas ieinteresētas luterāņu izvietošanā.

Patlaban LRS darba programmā ietilpst arī palīdzība 1000 vācu bēgļu ģimenu izvietošanai ASV. Līdz šim saņemtas ziņas par 805 ģimenēm, izdarīta vajadzīgā izlase un 55 ģimenēm arī jau sagādāti galvojumi.

Austrālijas valdība ciņā ar pieķīto kolonnu

Ministru prezidents Menzijs gatavojas enerģiskai pretrīcībai

Kanbera (fa). — Austrālijas liberāļu partijas valdība, kuras stāvoklis ievērojami nostiprinājies nupat notikušajās vēlēšanās, plāno enerģiskus soļus valsti graujošās komūnistu darbības apkarošanai.

Nemot vērā vispārējās nopietnās bažas sakarā ar Maskavas iedvesmoto ārdīšanas darbu Austrālijā un tā apmēriem, valdība ministru prezidenta Menzija vadībā nodomājusi ierosināt un iedzīvināt likumus pret komūnistu kaitniecību. Viens no paredzētiem likuma projektiem ir nodrošināt aizklātu balsošanu arodsavienībās pie lēmumu pieņemšanas par streikiem vai savienību darbinieku vēlēšanām. Tas mazinās komūnistu pazīstamo iebiedēšanas taktiku un vēlēšanu iespaidošanu.

Vēlāk domīnijas valdība cer, sadarbībā ar štatu valdībām, panākt komūnistu partijas aizliegumu satversmes grozījumu kārtībā. Šādu likumu pag. gadā augstākā (satversmes) tiesa bija noraidījusi.

Austrālijas komūnistu partiju uzskata par pašreiz visbīstamāko padomju piekto kolonnu Lielbritānijas domīnijās. Tās varā ir daudzas vadošās pozicijas arodsavienībās, no kurām dažas svarīgākās ir cieši saistītas ar Maskavas kontrolēto Arodsavienību vispasaules federāciju. Komūnistu partija, par cik novērojumi rāda, gatavojas tagad vēl aktīvākai ciņas lomai. Ir zināms, ka austrāliešu komūnisti saņēmuši rīkojumu darīt visu iespējamo, lai sabotētu rūpniecības attīstību un valsts aizsardzības programmu. Streiki un „strādā lēnām" akcijas nodarījušas milzīgus zaudējumus ne tikai Austrālijas, bet arī Jaunzēlandes saimniecībai, sevišķi jūras transporta ziņā.

Šīs piektās kolannas ārdošā darbība neaprobežojas ar rūpniecības kaitēšanu vien. Tā gatavojot brunotu sacelšanos kara gadījumā ar Pad. savienību. Bez tam tās uzdevums ir arī spiegošana — sevišķi par slepeno rakešu izmēģinājuma laukiem Vūmeras apgabalā, Dienvidaustrālijā.

Austrāliešu komūnisti uztur ciešus sakarus ar pasaules komūnisma centriem Maskavā un Pekingā. Komūnistu aktīvitāti Austrālijā jāvērtējot kā Pad. savienības mērķtiecīgas akcijas daļa nostiprināties un ar laiku gūt pārsvaru Klusā okeāna telpā — pārliecināts Daily Telegraph.

Jaunie amerikāņu ieroči pāraki par visiem krievu ieročiem

Vašingtona (ds). — Armijas sakaru virsnieks ASV kongresā brigādes ģen. Mūrs paskaidroja, ka ASV izveidoti jauni ieroči, kas tālu pārspējot visus padomju ieročus. Mūrs starp citu minēja rokas granātas, kas spējot izsist no ierindas jebkuru tanku, vadāmus tālšāviņus, jauno prettanku „bazūku", kā arī turbo lidmašīnu F-86, kas esot lidaparāts ar lielāko kaujas ātrumu. ASV esot izdevušas 5,74 miljardus dolaru vienīgi ieroču uzlabošanai, lai tie pārspētu visus citus.

JAUNS „SLEPENAIS IEROCIS" PAR 30 DOLARIEM

Frankfurte (md). — **Amerikāņu armijas laikraksts The Stars and Stripes ziņo, ka divi amerikāņu virsnieki Korejā demonstrējuši pašu izgudrotu vienkāršu, lētu, bet loti efektīgu aizsardzības ieroci. Demonstrācijā atskanējusi ārkārtīga detonācija, debesīs pacēlusies milzīga dūmu spirāle un 200 jardu attālumā virī nogāzti no kājām. Ierocis esot viegli apkalpojams un izmaksājot tikai 30 dolaru. Tas izgatavots izmantojot 45 galonu benzīna, 10 galonu motorellas, 50 pēdu telefona stieples, 5 mārcinas trinitrotoluola, 1 rokas granātu, 20 jardu degauklas un 1 radio bateriju.**

Šūmachers neatlaidīgi prasa jaunas vēlēšanas

Bonna (oe). — Vācu sociāldemokrātu vadītājs Šūmachers otrdien Bonnā pieskārās pēdējām landtaga vēlēšanām, kas skaidri pierādījušas, ka jaunajā parlamentā SPD būs stiprākā partija. Tālu pārspējot visas pārējās. Jaunajam parlamentam būšot pilnīgi citāda seja nekā tagadējam. Tālāk Rietumvācijas opozicijas vadītājs pasvītroja, ka viņa partija nekādā gadījumā nepiesavinosies pašreizējai Bonnas koalicijai, jo tā negribot „būt līdzdalībniece bankrotējošā firmā". SPD piedalīsoties valdībā tikai pēc jaunām vēlēšanām.

Šūmachers arī vērsās pret Adenauera valdības saimniecības politiku, jo tikai patērcoties tai Rietumvācijā pacēlis galvu neofašisms. Tāpat viņš nosodīja politiski mulkīgo mēģinājumu ievilkt ārpolitikas valdības vadokļa aizstāvēšanā Šumana plāna jautājumā. Arodbiedrību apvienība atbalstot gan Šumana plāna ideju, bet ne tās motīvus un saturu. Šī plāna mērķis — teica Šūmachers — ražot Vācijā daudz un lētu oglu, bet daudz un dārga tērauda.

„UN KLAVIERES"

Nacionālās mūzikas nedēļas gadījumā saņēmis dāvanu prezidents Trumens. Materiālos paziņojumos segādātājas dažādas UN valstu Dienvidāzijā — magonkoku Austrālijas vīnu veselīšiem, ASV stigas un. Apsēdies pie nāvējā instrumenta, Trumens uzspēlē kādu valsi. — pirmo mūzikas gabalu, ko kādreiz mācījies, pēc tam Mocarta sonāti. A mažorā un nobeidza ar kādu Pederevska menuetu. Klausītājiem prezidents pastāstīja, ka no 7 līdz 15 g. vecumam ar sekmēm apmeklē 5 mūzikas stundas, bet tad sācis praktisku darbu. Dažī laudis domājot, ka valsts laikā klātes daudz lēbāk, ja vīņš būtu turpinājis savas mūzikas stundas. — nosmējās prezidents.

DAŽOS VĀRDOS

Stratēģiski svarīgo preču eksporta aizliegumam uz komūnistisko Ķīnu un Ziemeļkoreju, ko UN ierosināja amerikāņu delegāts priekšlikumi Drošības padomes kolektīvo pasākumu komisijā. No 12 komisijas locekļiem Ēģipte atturēšās. Austrumu bloka valstis komisijā nav pārstāvētas.

Pirmās Kolumbijas karaspēka vienības uz Koreju pag. sestdien izvadīja valsts prezidents Gomecs.

100 cilvēku dzīvību prasījis ugunsgrēks kādā kinoteātrī Kano, Ziemeļnigērijā. 300 personas izglābušās ar nopietnām apdegumu brūcēm.

Amerikāņu lidmašīnu bazes kuģis Valcour sadūries Atlantikā ar kādu ogļu kuģi, pie kam abi aizdegušies. No sākumā bez vēsts pazudušiem 56 Valcour apkalpes locekļiem līdz trešdienai bija izglābušies 30.

Autobuss ar 30 personām ieçērās trešdien Izaras kanālā, Minchenes tuvumā. 25 personām, to vidū arī šoferam, izdevās izglābties pa autobusa pakalējo logu, kas bija vēl ūdens. 5 personas nosīka.

Izraelas notā UN pieprasīts atsūkt Sīriju par brunotu agresoru.

50.000 t cukura Anglija iepērk Polijā un Austrumvācijā, ievērojot Kubas cukura augstās cenas.

Augstus apbalvojumus saņēmusi vietniešu zenitartilērijas vienība, kas nogāza franču Tālo austrumu karaspēka virspavēlnieka ģen. Artmana lidmašīnu. Pēc Sanghajas radio ziņām, vietniešu virspavēlnieks Hočimins pavēlējis franču ģenerāli un pārējos virsniekus apcietināt ar pienāciņu godu.

Ierobežojumus Rietumvācijas atompētniecībai ievērojami mīkstinājušas rietumu sabiedroto iestādes.

Ap 170 tāllidojumu turbolaineinātāju LA-17 mēnesī gatavo Pad. savienība. Tie bruņoti 37 mm lielgabaliem un rakešu ierīcēm, sasniedz ap 1060 km stundā un orientējas un tēmē ar visjaunākajām radara ierīcēm. Pēc amerikāņu aviācijas speciālistu ieteikumiem, tie būs grūti pārvarams šķēršlis jebkuram bumbvežu uzbrukumam pret Pad. savienību.

Ar 12 gadiem cietuma amerikāņu tiesā Štutgartē sodīts 35 g. v. čehs Emils Švientne par militāru spiegošanu Čehoslovakijas labā. Iegūto informāciju viņš nosūtījis marmelādes bundžās un apracis zemē, kur to pievācis viņa līdzinātājs un nogādājis pāri robežai. Pēdējais vēl nav notverts. Švientnes lietas izmeklēšana ASV valdībai izmaksājusi 50.000 dol.

51.500 t pasažieru kuģi jūnijā nolaidīs ūdeņi kādā Virdžinijas kuģu būvētavā. Tas būs lielākais un ātrākais pasažieru kuģis, kāds jebkad būvēts ASV. Tā garums būs gandrīz 300 m, ātrums pārsniegs 30 mezglu, un tas spēs uzņemt 1000 virsu apkalpi un 2000 pasažierus, bet kara laikā pārvadāt 14.000 karavīru.

Par padomju karaspēka ierašanos Rumānijā ziņoja Londonas Daily Telegraph diplomātiskais korespondents. Saskaņā ar Melnās jūras piekrastes aizsardzības plānu, esot sagaidāma padomju spēku ierašanās arī Ungārijā un Bulgārijā. Padomju karaspēkā ietilpstot tanku un mechanizētas vienības.

Bruņu sitēju šautenes lodi, pēc UP ziņām, izgudrojis amerikāņu inženieris Rozels. Šī lode uz 150 jardu attālumu spējot pārsist 2,5 collas biezu bruņu plātni. To paredzēts izmantot par prettanku ieroci izplētņu lēcēju apbruņošanai. Lodes ātrums pārsniedzot 2700 m sek., kamēr amerikāņu armijas standartšautenes lode nesasniedz 700 m sek.

Milzu skaitā izpārdotas sīpolu platas ar veco angļu karavīru dziesmu „Veci karavīri nekad nemirst", kuru savā kongresa runā aprīlī piemin. ģen. Mekarturs. Tādā pašā steigā citas sabiedrības 5 dienu laikā pēc ģenerāļa runas izlieda tās ieskaņojumu platēs. Paredz, ka izpārdos pavisam 2 milj. platu.

Likumprojektu par DP likuma pagarināšanu par 6 mēnešiem ar 300 pret 63 balsīm pieņēmis ASV tautas vietnieku nams. Likumprojekts nodots tālāk senātam.

235.202 DP iecelojuši Sav. valstis līdz š. g. 1. maijam, ziņo Vašingtonas DP komisija.

Hitlera Mein Kampf kļuvis par dauds pieprasītu eksportpriekšmetu Austrijā. Angļu un amerikāņu kolekcionāri sola 3000 un vairāk šiliņu par eksemplāru. Austrijas policija pārliecināta, ka grāmata izdota pat jaunizspiedumā.

Tautas nobalsošanu Vācijas apbruņošanas jautājumā no 3.—15. jūnijam nolēmusi sarīkot Austrumvācijas valdība.

Norvēģu remdeņu streiks beidzies. Gajas un kartupeļu piegāde norvēģu pilsētām rit atkal normāli.

Par jaunu agresijas aktu padomju prese nosauc amerikāņu karaspēka vienību ierašanos Islandē.

Atvaļinājumu pavadīt Austrumvācijā Pīka valdība nolēmusi: uzaicināt ap 60.000 Rietumvācijas strādnieku — „mera cīņātāju" ar ģimenēm. Cela izdevumus un desmit dienu ilgu uzturēšanos Harcos un Baltijas jūras kūrortos samaksāšot Austrumvācijas brīvā arodbiedrību apvienība — FDGB.

Bolīvijas armija trešdien gāza valdību un iecēla par valsts prezidentu ģenerāli Hugo Balīvianu. Līdzšinējais prezidents Mamerto Lagoitle atstājis Bolīviju un devies uz Čīli.

Jaunu raidstaciju Alaskā izbūvē amerikāņu gaisa spēki, lai stātos pretim Maskavas kāršu ideālas propagandes raidījumiem, kas vērsti speciāli uz Alasku. Bez tam jaunais spēcīgais raidītājs apkalpos Alaskā novietoto amerikāņu karaspēku, traperus, eskimus un citus vientuļās pusaules iedzīvotājus.

14 g. v. gorilla Makoko nosvīcis 1.80 m dziļā zooloģiskā dārza basenā Nujorkā, klāt esot 1200 skatītājiem. 220 kg smagais pērtiķis basenā iecērties neticami, kā visi lielie cilvēkveida pērtiķi, peldēt neprazdams, nosliecis, par spītu uzņemtu glābšanas mēģinājumiem. Zvēru kopēju un steidzami izsauktā policijas trauksmes vienība divas stundas centās Makoko atdzīvināt, mainās izdarot mākslīgu elpināšanu un izlejot 8 balonus skābekļa. Makoko tikko bija paredzēts mēnesi ar 12 g. veco pērtiķu mātī Oku.

Jugoslavijas valdība šķiš dienās nodod atpakaļ Grieķijai vēl 200 grieķu bērnu, kurus pagājušā kara laikā aizveda uz Jugoslaviju.

Par spiegošanu Čehoslovakijas labā ar 4 gadu cietuma amerikāņu tiesā Nirnbergā sodīts 28 g. v. vācietis Grūbers, kas vācis Rietumvācijas militāru un Reines Mainas lidlauka ziņas.

Jaunākā kara atraitne Amerikā šķiet esam 19 g. vecā jaunkundze Barbara Salivena, kuras 17 g. vecais vīrs krita Korejā. Salivenu kundze ūdeņā gaida bērnu. Viņai nodots vīram piešķirtais apbalvojums par varonību.

Anglu atomspiegu Dr. Klausu Fuksu, kas no pieņemtajiem 14 gadiem cietumā nosēdēs tikai 10 mēnešu, ārstnīcā vēdināšot no ieslodzījuma laika, kuru turpinājumu pārtraukšot Šumana plāna apspriešana. Tālāk pārrunāja ģen. Eizenhauera atsevišķos gadījumos, vīce-angļu tirdzniecības ministrs Morisons nodeva Adenauera kungam Angļijas apmeklējumam, kas notiks pēcpusdienā.

Vatikāns imperiālistu kalpībā — saucas rakstā, ko publicējusi Leningrades padomju zinātņu akadēmijas vēstures muzejā. Norādīts, ka par 2000 rīmdienu, saglabātu dokumentu un shēmu mūzejā apmeklētāju pārliecināšanai ka Vatikāns visu savu atbalstu un vērību kultūrām un politiskām reakcijām.

Mašīnpistoli uguni uz amerikāņu karavīriem, kas nonākuši uz Čehoslovakijas-Rietumvācijas robežas komūnistu prestižpāļu provocatīvas plātāju, atklājuši čehu robežsargi. Kārtējā vai nevainotu nav, kaut gan šauts no neliela attāluma.

VIŅA VIENĪGAIS BALSTS

Kā melns mitru vāks pār prezidenta Trumena galvu jau būtu sagāzuties amerikāņu sabiedriskā doma, ja to neaizturējušas tieši ģen. Mekartura pašas runas. Tāpēc Trumens to labi apzinādamies, arī lāvīs šim runām vale jo nedomā pats izraut savu vienīgo balstu.

LATVIA
Latvian Newspaper
Nr. 20 (483); Mai 23, 19
Publisher: Jānis Niedra, Aug
auf b. Detmold, Lager, Germ
Phone Augustdorf 02.
Editorial and Business Offic
Gutenacker, Obb., Regierun
lager, Germany.
Nos. 102-15, 85th Di
Main Office: 102-15, 85th Dr
Richmond Hill 18, N. Y., Phone
Entered, Subscription rates U
1.50, Subscription rates U
$ 2.— or 1.50 monthly.
Printer: Wellheimer Druckerei
S.A.R., Wellheim/Obb., Germa
Publication weekly. Circul. 11,
Sponsor — IRO.